

EHDOTUS LAIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA

- Luonnos maakuntauudistuksen tehtäväsiirtoryhmän, henkilöstösiirtoryhmän ja projektiryhmän käsittelyä varten, 14.11.2016
- TEM / TMO / Pekka Timonen

TIIVISTELMÄ

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista uudistaa aluekehittämistä koskevan sääntelyn ja sääntelee työvoima- ja yrityspalvelujen siirtymisen maakuntien vastuulle sekä siihen liittyvät toimintamallit. Lisäksi laki kytkee kasvupalvelut aluekehittämisen olennaiseksi työvälineeksi kun maakunnat vastaavat sekä aluekehittämisestä että kasvupalveluista kukin alueellaan. Aluekehittämistä koskevat säännökset siirretään lakiin sisällöltään lähes entisenlaisina, mutta sääntelyn yksityiskohtaisuutta vähennetään olennaisesti. Tällä varmistetaan maakuntien harkintavalta aluekehittämistä koskevien tehtävien hoitamisessa.

Lailla ei muuteta eikä säännellä uudestaan valtakunnallisia kasvupalveluja (Finnvera, Tekes, Finpro ym.) mutta sillä varmistetaan valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen yhteensopivuus. Maakunnalliset kasvupalvelut määritellään laissa siksi, että maakunnalla on rajattu toimiala ja lailla varmistetaan, että maakunta voi hoitaa sille maakuntalain 6 §:ssä osoitetut työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävät. Laki jättää maakunnille laajan harkintavallan kasvupalvelujen järjestämisessä, mutta määrittää järjestämiselle ja tuottamiselle yhtenäisen toimintamallin. Maakunnallisten kasvupalvelujen ja kuntien elinvoimatehtävien yhteydet määritellään ja yhteistyöstä sovitaan maakuntien ja kuntien kesken, eikä laki koske kuntia ja kuntien tehtäviä. Maakunnalliset kasvupalvelut järjestetään ja tuotetaan ensisijaisesti kilpailullisella monituottajamallilla, jossa kunnat voivat olla palvelun tuottajia kilpailullisin ehdoin ja omistamansa yhtiön kautta. Markkinapuutetilanteissa maakunnat tuottavat palvelut itse.

SISÄLTÖ

1. Yleisperustelut ja vaikutusarvioinnit.....	2
2. Säädösteksti.....	20
3. Yksityiskohtaiset perustelut.....	41
4. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset perusteluineen.....	88

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA

- Yleisperustelut ja vaikutusten arviointi

Maakuntapaketin yleisperusteluihin tarkoitettu tekstiosuus

Uudistuksen tausta ja tarkoitus

Ehdotuksen mukaisesti säädettäisiin yhteinen laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. Tällä lailla uudistettaisiin aluekehittämistä koskeva sääntely sen keskeinen sisältö säilyttäen sekä määriteltäisiin maakunnille siirtyvien työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat vastuut ja periaatteet. Uudistuksessa kevennettäisiin aluekehittämistä koskevaa sääntelyä purkamalla sen yksityiskohtaisuutta sekä luotaisiin aluekehittämisestä ja kasvupalveluista tiiviisti toisiinsa liittyvä kokonaisuus.

Kasvupalvelu-uudistus tehdään ennen kaikkea asiakkaita sekä edelleen talouden ja talouskasvun edistämistä varten. Kasvupalvelun rakentaminen sovitetaan maakuntauudistukseen mutta kasvupalvelun rakentamisen päämäärät ovat laajemmat ja liittyvät muuhunkin kuin maakuntauudistukseen. Talouden ja työmarkkinoiden muutosvauhti pakottaa julkiset palvelujärjestelmät uudistumaan radikaalisti. Nykyiset toimintamallit ja palvelut ovat jääneet toimintaympäristön muutosvauhdista jälkeen ja kasvupalvelu-uudistus on osa tähän liittyvää systeemistä muutosta.

Systeminen muutos koostuu mahdollistavasta hallinnosta (viranomaisen uusi rooli ja markkinamekanismien hyödyntäminen, toimivallan siirtämisestä lähemmäs asiakasta (joustavat palvelut, vähemmän normeja; maakunnat ja markkinat räätälöivät) sekä vahvasta tiedolla johtamisesta (parempi asiakas- ja tulostiedon läpinäkyvyys ja yhteiskäyttöisyys). Nämä kriittiset tekijät kiinnitetään laaja-alaisella ja joustavalla lainsäädännöllä, jotta mahdollistetaan kasvupalvelu-uudistuksen päämäärien toteutuminen. Keskeinen tavoite on eri tasoisen – valtio – maakunnat – kunnat – julkisen palvelun vahvempi lisäarvo asiakkaille ja talouden kasvulle. Samalla puretaan sääntelyä ja vähennetään sen yksityiskohtaisuutta, jotta lain toimeenpanijoille jää liikkumavaraa.

Valtakunnallisista kasvupalveluista ja kuntien elinvoimatehtävistä ei ole tarpeen säätää tässä laissa, koska valtion ja kuntien toimiala on yleinen ja nämä palvelut sekä niiden tuottamisen rakenteet ovat jo olemassa. Maakunnallisista kasvupalveluista sen sijaan on välttämätöntä säätää, jotta maakunnilla on riittävä toimivalta niiden järjestämiseen. Laki varmistaa valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen johdonmukaisuuden ja asiakastarpeita vastaavien palvelukokonaisuuksien

tarjonnan. Maakuntien kasvupalvelujen ja kuntien elinvoimatehtäviin perustuvien palvelujen yhteensovittamisesta maakunnat ja kunnat sopivat keskenään. Kunnat eivät kuitenkaan tuota palveluja maakunnille.

Ehdotuksessa kasvupalvelut ja aluekehitys olisivat eräiltä osin toisilleen rinnakkaisia. Kokonaisuutena alueiden kehittäminen on kuitenkin selvästi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kasvupalvelua laajempi politiikkatoiminto, joka kuuluu useille eri ministeriöille. Kasvupalvelun ja aluekehittämisen säätämiseen samassa laissa liittyy olennaisesti se, että samalla haetaan molempiin uudenlaista tulkintaa. Uudistuksessa korostuu siten vahvasti politiikkaintegraatio ja yhteensovittaminen: aluekehittäminen tarjoaa yhteensovittamiseen strategiat ja prosessit ja kasvupalvelu sisältöjä, joten molemmat rakentavat samaa kokonaisuutta.

Alueiden kehittämisen osalta laki ei muuta ministeriöiden vastuita eikä työ- ja elinkeinoministeriön koordinoivaa roolia. Kasvupalvelujen ja alueiden kehittämisen liittäminen tiiviisti toisiinsa antaa alueiden kehittämiselle aiempaa enemmän vapauksia ja toimintatapoja sekä luo tiiviin yhteyden alueiden kehittämisen ja valtakunnallisen kasvupolitiikan välille. Tämän arvioidaan tehostavan alueiden kehittämistä, kun maakuntien käytettäväksi tulevat kansalliset määrärahat ja EU:n rakennerahastovarot ohjautuvat maakuntiin yhden päätöksentekijän kautta. Kasvupalvelu ja alueiden kehittäminen liitetään ehdotuksessa toisiinsa myös yhteisen neuvottelukunnan ja maakuntalain mukaiseen valtioon ja maakuntien taloutta koskevaan neuvotteluprosessiin liitettävän yhteisen neuvottelumekanismin kautta.

Alueiden kehittämistä koskevaan sääntelyyn ei esitetä merkittäviä muutoksia, mutta sääntelyn yksityiskohtaisuutta vähennetään merkittävästi. Tarkoituksena on, että aluekehittämisjärjestelmä ja uudet maakunnat toimivat luontevasti yhdessä ja että aluekehittäminen on edelleen valtakunnallisesti koordinoitua vaikka maakunnat ottavatkin keskeisen roolin alueensa kehittämisessä. EU:n rakennerahasto-ohjelmat ovat tärkeä osa alueiden kehittämistä. EU-säädökset, ohjelmat ja niiden hallinnon perusta eivät muutu maakuntauudistuksessa. Kuitenkin Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman osalta välittävänä toimieliimenä ovat kaikki 2019 alkaen kaikki maakunnat. Välittävän toimieliimen tehtävien hoitamisesta useamman maakunnan yhteistyössä voidaan kuitenkin sopia edellyttäen, että EU-säädösten velvoitteet täyttyvät. 2021 alkavan uuden ohjelmakauden hallinnosta päätetään myöhemmin. Euroopan Alueellinen Yhteistyö -tavoitteen ohjelmien (Interreg) sekä Euroopan Naapuruusinstrumentin rajayhteistyöohjelmien (ENI-CBC) hallinto ja toteutus jatkuvat ohjelmakaudeksi 2014-2020 sovitulla tavalla.

Lakiehdotuksessa tarkoitetut kasvupalvelut muodostuvat nykyisistä yrityspalveluista ja TE-palveluista, joiden asiakkaisiin lukeutuvat myös kotoutettavat maahan-

muuttajat. Palveluiden toteutus on valtion, uusien maakuntien ja kuntien vastuulla, mutta tässä laissa ei säädettäisi kuntien toiminnasta tai asetettaisi kunnille velvoitteita. Lähtökohtana on, että valtio vastaa valtakunnallisista yritysten kansainvälistymisen tukemisesta, rahoituksesta ja innovaatiopalveluista, sekä verkko- ja puhelinpalveluista. Maakunnan kasvupalvelut koostuvat maakunnalle siirrettävistä nykyisten TE-toimistojen ja ELY-keskusten tehtävistä eli yritys- ja TE-palveluista sekä maakuntien liittojen nykyisistä elinkeinotoimintaa ja työllisyyttä edistävästä tehtävistä. Kunnat vastaavat edelleen paikallisesta elinkeinopolitiikasta ja kuntien elinvoimatehtävän osana tuotettavat palvelut täydentävät kasvupalvelu-uudistuksen kattamia valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja.

Lakiehdotuksen lähtökohtana on, että maakuntien kasvupalvelut tuotetaan taloudellisin ehdoin, jolloin kilpailu ei vääristy. Palvelut järjestetään monituottajamallilla ja maakunta vastaa itse palvelujen tuottamisesta vain silloin kun markkinoilta ei löydy sopivia palveluntuottajia tai kyse on tehtävistä, joita ei voi viedä markkinoille.

Ne tehtävät, joita ei voida viedä markkinoille kuuluvat maakunnan viranomaisteh-teviin tai maakunnan järjestämistehtäviin. Kilpailullisessa monituottajamallissa maakunta on palveluntuottajana viimesijainen eli sen oma tuotanto tulee kysymykseen lähinnä markkinapuutetilanteissa.

Markkinoiden avaamisella ja kilpailullisuudella tavoitellaan asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakkaan palvelua ja kustannusten säästöä sekä uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaampia toimintatapoja. Kestävät markkinat rakentuvat, kun asiakas- ja palvelumäärät ovat riittävän suuria. Toimivien markkinoiden rakentuminen vaatii aikaa ja toteutuu vaiheittain. On arvioitu että kasvupalvelu-uudistuksen koko maan kattavaan laaja-alaiseen toteutumiseen voi mennä jopa kymmenen vuotta. Monituottajamallin mukaiset markkinaehtoiset ratkaisut toteutuvat helpoimmin suurilla kaupunkiseuduilla ja niiden ympäryskunnissa, joten on perusteltua odottaa, että uudistuksen toteutusajataulu ja toteuttamistavat vaihtelevat maakunnittain.

Kasvupalvelu-uudistus perustuu järjestäjän ja tuottajan eriyttämiseen. Julkisen palvelun järjestämisvastuullinen on aina julkinen toimija ja julkiset varat palvelun järjestämiseen ovat järjestämisvastuullisella taholla. Järjestämisvastuullinen vastaa siten siitä, että palvelut ovat saatavissa tämän lain edellyttämällä tavalla ja maakunnan harkinnan mukaisesti. Järjestäjällä on myös vastuu toteutettavien palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuotantotavasta päättämisestä, kustannusvaikuttavuuden varmistamisesta, yhdenvertaisesta saatavuudesta ja kehittämisestä sekä maakunnan omavalvonnasta. Järjestäjä vastaa myös viranomai-

selle kuuluvan toimivallan käytöstä niissä kasvupalveluihin liittyvissä tehtävissä, joihin liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Maakunnan järjestämistoiminto tulee olemaan keskeisen tärkeä uudistuksen toteutumiselle ja uudistus edellyttää riittävästi resurssoitua sekä osaavaa järjestämistoimintia. Järjestäjän keskeisiä tehtäviä ovat (1) määritellä kriteerit, joilla palveluja tarjoamaan halukkaat tuottajat pääsevät markkinoille tuottamaan palveluita, (2) tilata palvelut palveluntuottajilta asetettuja kriteereitä vastaavina ja hinnaltaan hyväksyttävänä sekä (3) valvoa ostajana palvelun laatua. Jos kriteerit täyttävää palveluiden tuottajaa ei ole, täytyy järjestämistä vastuullisen tuottaa palvelut omana tuottajana. Jotta uuden liiketoiminnan syntymiselle annetaan tilaa, oman tuotannon mahdollisuus rajataan kuitenkin vain näihin markkinapuu-tilanteisiin.

Palveluntuottaja tuottaa palvelun järjestämistä vastuullisen kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti. Palveluntuottaja voi olla julkisomisteinen tai yksityinen yritys tai kolmannen sektorin toimija. Kuntien omistamat yhtiöt voivat olla tuottajina samoin edellytyksin kuin ne muutenkin voivat toimia markkinoilla, eikä kuntaomisteisilla yhtiöillä voi olla kilpailuetuja muihin toimijoihin verrattuna. Merkittävä maakunnan asiakkuus tulee siten edellyttämään, että kuntaomisteisella palveluntuottajalla ei ole sidosyksikköasemaa ja siihen perustuvaa kilpailusuoja muissa toiminnoissaan. Tämä varmistaa kilpailuneutraaliteetin eli julkisen ja yksityisen palveluntarjoajan tasapuoliset toimintaedellytykset. Kaikkien valinnanvapausperiaatteen nojalla asiakkaan saatavilla olevien palveluntuottajien on toimittava samoin edellytyksin.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteena on maakunnallisten kasvupalvelujen tuotanto kilpailullisella monituottajamallilla sekä siihen liittyvä asiakkaan valinnanvapaus. Tämä edellyttää, että käytettävissä on useita palveluntuottajia. Maakunta päättää markkina- ja kilpailutilanteen mukaan millä tavoin palveluntuottajat valitaan. Yhtenä vaihtoehtona on julkinen hankinta jossa kilpailutuksen kautta valitaan samaa palvelua tuottamaan useita tuottajia. Jos tuottajien määrää ei ole tarvetta rajata, maakunta voi myös käyttää hyväksytyjen palveluntuottajien listaa siten, että maakunta määrittää laadun ja hinnan vähimmäiskriteerit. Tällöin mikä tahansa kriteerit täyttävä julkisomisteinen tai yksityinen yritys tai kolmannen sektorin toimija saa harjoittaa toimintaa. Kilpailu asiakkaista motivoi palveluiden kehittämiseen ja kustannustehokkuuteen.

Mitä enemmän maakunta pystyy synnyttämään kestävästä talouskasvusta, uusia yrityksiä ja uusia työpaikkoja, sitä paremmin kunnat voivat. Kasvupalvelu-uudistus ei siirrä kuntien nykyisiä elinvoimatehtäviä tai niiden resursseja maakunnille. Uudistuksen toteutustapa ja edellä kuvatut kilpailullisen monituottajamallin periaatteet johtavat siihen, että kunnat voivat toimia maakunnallisilla markkinoilla vain omis-

tamiensa yhtiöiden kautta. Tästä riippumatta kunnilla on jatkossakin yleinen toimiala ja mahdollisuus toteuttaa paikallista elinkeinopolitiikkaa. Kasvupalvelu-uudistuksen valmistelussa on arvioitu, että kuntien mahdollisuudet osallistua kasvupalveluiden tuottamiseen tulevat kokonaisuutena katsoen paranemaan, kun kuntaomisteiset yhtiöt pääsevät kilpailemaan palveluiden tuottamisesta maakuntien kautta kanavoitavan määrärahan voimin.

Kasvupalvelulaissa ei määritellä valtakunnallisia kasvupalveluja eikä säädetä niiden tuottajista. Valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat ovat joko valtion viranomaisia tai valtion erityistehtävää toteuttavia ja voittoa tavoittelemattomia osakeyhtiöitä. Näiden politiikkatehtäviin ei kasvupalvelulailla tehdä muutoksia, mutta kaikki valtakunnalliset toimijat ovat velvollisia osallistumaan johdonmukaisen sekä valtakunnalliset ja maakunnalliset kasvupalvelut toiminnalliseksi kokonaisuudeksi liittävän kasvupalvelutoiminnon rakentamiseen.

Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavan lain keskeinen sisältö

Lain ensimmäisen luvun yleisissä säännöksissä määriteltäisiin lain tavoitteet, keskeinen käsitteistö sekä eräitä kaikille kasvupalveluille yhteisiä periaatteita kielen, rahoituksen ja palvelujen maksullisuuden osalta. Lain yleinen tavoite yhdistää kasvupolitiikan ja alueiden kehittämisen tavoitteet laaja-alaiseksi kokonaisuudeksi jonka elementtejä ovat kestävä taloudellinen kasvu, alueiden kehittäminen, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritystoiminnan edellytysten edistäminen. Näistä tavoitteista yleisimmäksi sekä kaikille kasvupalveluja ja alueiden kehittämistä koskeville toimille yhteiseksi voi nostaa kestävä taloudellisen kasvun tavoitteen.

Lain toisen luvun säännökset koskisivat kasvupalveluja ja niiden järjestämistä. Osa kasvupalveluista on valtakunnallisia ja osa maakunnallisia, mutta kaikki palvelut tulee toteuttaa yhteen sovitettuina ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Tämä on yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista ja myös sen onnistumisen edellytyksistä: valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen on vastattava asiakkaiden erilaisiin ja yksilöllisiin tarpeisiin tavalla, joka tuottaa tarvittavat palvelut sekä työn hakijalle, työntekijän hakijalle, pienelle paikalliselle yritykselle, keskisuurelle alueelliselle yritykselle että keskisuurelle ja suurella valtakunnallisesti toimivalle yritykselle. Kasvupalvelujen erityinen kohderyhmä ovat kasvua ja kansainvälistymistä tavoittelevat yritykset mutta merkittävä osa yritysasiakkaista on yksinyrittäjiä ja pienyrityksiä, joilla ei merkittäviä kasvutavoitteita ole. Myös näiden on saatava tarvitsemansa palvelut kasvupalvelut –yleisnimikkeen alle koottavista palveluista.

Valtakunnalliset kasvupalvelut järjestetään keskitetysti ja maakunnalliset maakunnittain. Maakunnallisten kasvupalvelujen enimmäissisällön määrittää maakuntalain 6 §:n tehtäväluettelo, sillä maakunnilla on rajattu toimiala. Maakunnallisten kasvupalvelujen käytännön toteutuksen ja sisällön päättää maakunta ja laissa on määritelty vain sellaiset tehtävät, jotka joko sisältävät merkittävää julkisen vallan käyttöä tai on muuten katsottu aina palvelujen järjestämiseen kuuluviksi.

Laissa ei määriteltäisi yksittäisiä palveluja, poikkeuksena kuitenkin eräät subjektiivisten oikeuksien toteutumista takaavat palvelut tai tehtävät. Sen sijaan laki on kirjoitettu asiakastarpeisiin perustuvien palvelukokonaisuuksien varaan siten, että palvelukokonaisuudet eivät ole tyhjentäviä tai toisiaan poissulkevia vaan väistämättä osin päällekkäisiä ja toisiaan täydentäviä. Laissa nimetyt palvelukokonaisuudet ovat rekrytointi ja osaaminen, yritystoiminta ja yrittäjäyys, innovaatioympäristö, kansainvälistyminen sekä rahoitus ja näitä täydentävän yhteiset palvelut, joihin lukeutuu myös palvelutarpeen arviointi ja ohjaus tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Näiden alle syntyviä palveluja kehitetään maakuntauudistuksen toteutuksen myötä, mutta niistä ei ole tarkoitus säätää kasvupalveluja koskevassa laissa. Tavoitteena on, että maakuntien käytössä on laaja-alainen ja johdonmukainen palvelujen jäsenitys, jonka pohjalta maakunnat käyttävät harkintavaltaansa ja päättävät järjestettävistä palveluista.

Sekä kasvupalvelu-uudistuksen, sote-uudistuksen että koko maakuntauudistuksen onnistumisen kannalta on aivan keskeistä, että erilaiset palvelut sovitetaan toisiinsa ja tuotetaan asiakastarpeiden perusteella. Vastuu tästä on maakuntien järjestämistoiminnoilla. Kasvupalvelujen osalta ehkä keskeisin yhteensovitustilanne on samanaikaisesti sote- ja kasvupalveluja tarvitsevan asiakkaan palveluntarvekartoitus ja palveluihin ohjaus. Asiakasnäkökulmasta on kuitenkin tärkeää myös, että ainakin kasvupalvelut ja maaseutuyrittäjien palvelut sekä kasvupalvelut ja koulutukseen liittyvät palvelut toimivat johdonmukaisina palvelukokonaisuuksina.

Tässä luvussa määriteltäisiin myös maakunnallisten kasvupalvelujen julkiset hallintotehtävät, jotka on aina hoidettava viranomaisten toimesta. Tämä rajaa merkittävästi ja ilman poikkeamismahdollisuutta maakunnan toimivaltaa järjestämisen- ja tuottamistoimintojen välistä rajaa vedettäessä. 2 luvun 14 §:ssä oleva luettelo on tarkoitettu tyhjentäväksi, mutta maakunnilla on eri asteista harkintavaltaa sen arvioimisessa, mitkä luetteloon sisältyviä viranhaltijapäätöksiä edeltävät valmistelut toimet ovat erotettavissa itse päätöksenteosta.

Lain kolmannessa luvussa säänneltäisiin kasvupalvelujen tuottamista. Koska tuottaminen perustuu ensisijaisesti markkinaehtoiisiin ratkaisuihin, sääntely on suppeaa ja tuottajia koskevat säännökset rajautuvat niiden yleisten velvollisuuksien toteuttamiseen. Maakuntien osalta olennainen säännös on järjestämisen ja tuottamisen

eriyttämiseen velvoittava luvun 2 §, jossa on määritelty järjestämistoimintoon aina sisältyvät tehtävät sekä todettu maakunnan oman tuotannon viimesijaisuus.

Lain neljännessä luvussa säännellään palvelujen monimuotoisuutta ja yhteisiä tietojärjestelmiä. Sääntely on luonteeltaan yleistä, eikä yksityiskohtaisia velvoitteita tiettyjen palvelumuotojen käyttämiseen tai tiettyihin tietojärjestelmiin aseteta. Kasvupalvelu-uudistus kuitenkin toteutuu samanaikaisesti julkisen hallinnon ja sen palvelujen digitalisaation edistymisen kanssa, joten uudistuksessa sitoudutaan monimuotoisuuteen ja digitaalisuutta edistäviin toimintatapoihin. Valtio ylläpitää keskeisiä yhteisiä tietojärjestelmiä myös kasvupalvelujen osalta ja maakuntien on osaltaan varmistettava tietojärjestelmien yhteentoimivuus sekä yhdessä käytettävyyttä. Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet eivät toteudu, mikäli maakunnat rakentavat toisistaan erillisiä tietojärjestelmiä ja siten vaarantavat valtakunnallisen yhteistyön. Työ- ja elinkeinoministeriö määrittää kasvupalveluja tukevien tietojärjestelmälustojen resursseina toimivat periaatteet ja linjaukset ja varmistaa resurssien käytön siten, että tietojärjestelmät ovat yhteen toimivia ja yhteisesti käytettäviä.

Viidenteen lukuun on koottu aluekehittämistä koskevat säännökset siten, että sääntelyyn ei tehdä merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Säännökset on kuitenkin kirjoitettu lain kasvupalveluja vastaaviin osiin vertailukelpoisella tavalla ja sääntelyn yksityiskohtaisuutta on samalla purettu. Vastuu alueiden kehittämisestä on maakunnilla ja valtiolla siten, että maakunta toimii aluekehittämisen viranomaisena omalla alueellaan. Luku sisältää myös säännökset Euroopan unionin rakennerrahasto-ohjelmien hallinnoinnista ohjelmakaudella 2014 – 2020.

Kuudennessa luvussa on eräitä kasvupalvelun ja aluekehittämisen yhteisiä mekanismeja koskevia säännöksiä. Kasvupalveluille ja alueiden kehittämiselle voidaan vahvistaa joko erilliset tai yhteiset valtakunnalliset tavoitteet ja niitä varten on laajan toimialan neuvottelukunta koko lain sisällön kattavia tehtäviä varten. Valtion ja maakuntien yhteistyötä toteuttamaan luodaan neuvottelumenettely, jonka avulla useiden ministeriöiden toimialaan kuuluvasta alueiden kehittämisestä mukaan lukien työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan kuuluvista kasvupalveluista neuvotellaan laaja-alaisesti ja tämän neuvottelun tuloksia hyödynnetään maakuntalain mukaisessa valtiossa ja maakuntien neuvottelussa, joka puolestaan liittyy julkisen talouden suunnitelmaan ja sen toteutumiseen. Luvussa on myös säännökset palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arvioinnista, valvonnasta ja ohjauksesta sekä hallintolain soveltumisesta kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen.

Lain voimaantulo- ja siirtymäsäännökset ovat tulevat ilmeisesti maakuntauudistukseen liittyvän laajan sääntelykokonaisuuden osaksi, jossa eri uudistuksille yhteiset voimaantulo- ja siirtymäsäännökset ilmeisesti kootaan koko uudistukselle

yhteisiksi. Yksittäisten uudistusten erilliset voimaantulo- ja siirtymäsäännökset viimeistellään siten, että yhteisiä säännöksiä ei niissä toisteta. Voimaantulosäännökset tulevat kattamaan ainakin maakuntien perustamisen ja niiden toiminnan alkamisen välistä kautta koskevia valmistelutoimenpiteitä, alueiden kehittämiseen ja rakennerahastoihin liittyviä toimivaltakysymyksiä sekä nykyisten viranomais-tehtävien kehittämistä palveluiksi ennen maakuntien toiminnan alkamista koskevia kysymyksiä.

Kasvupalveluiden nykytilan tunnuslukuja

Maakuntiin siirtyviä kasvupalveluita tuotetaan tällä hetkellä 15 ELY-keskuksessa ja TE-toimistossa. ELY-keskusten kokonaishenkilötyövuosimäärä vuonna 2015 oli 3285, josta toimintamenoilla palkattuja 2883 htv. Toimintamenoilla 2286 htv oli palkattuna ELY-keskuksissa, 512 htv ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteisen kehittämisen- ja hallintokeskuksessa ja 85 htv työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa. TE-toimistojen kokonaishenkilötyövuosimäärä vuonna 2015 oli 2793 htv, josta toimintamenoilla palkattuja 2418 htv.

Vuonna 2015 ELY-keskuksissa TEM:n hallinnonalan maakuntiin siirtyviin tehtäviin käytettiin yhteensä 417 htv, josta toimintamenoilla 261 htv sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa 85 htv. Maakuntiin tulee siirtymään kuitenkin vuoden 2015 tasoa pienempi henkilötyövuosimäärä, koska esimerkiksi ELY-keskusten toimintaa sopeutetaan vielä vuonna 2017 noin 150 henkilötyövuodella luonnollisen poistuman keinoin. TE-toimistojen henkilöstö siirtyy maakuntiin lähes kokonaan.

ELY-keskuksissa annettiin vuonna 2015 Yritys-Suomen puhelinpalvelu asiantuntijaneuvontaa 20 400 yritykselle sekä 160 TeamFinland palveluehdotusta. Erilaisia tukia ja avustuksia suunnattiin yli 4000 yritykselle. TE-toimistot palvelivat 880 000 henkilöasiakasta ja ottivat yhteyttä 268 000 työnantaja-asiakkaaseen.

Kasvupalvelu-uudistuksen vaikutusten arviointia

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Nykyiset Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, TE-toimistot sekä kehittämis- ja hallintokeskus KEHA lakkautetaan ja pääosa niiden nykyisistä elinkeinopolitiikan ja työllisyyden hoidon tehtävistä siirtyy uusien maakuntien järjestämisvastuulle. Joitakin TEM:n hallinnonalan tehtäviä siirtyy maakuntauudistuksen myötä Tekesille ja perustettavalle uudelle lupa-, ohjaus- ja valvontavirastolle. Uudistuk-

nessa perustetaan 18 maakuntaa, jonne nykyiset 15:stä ELY-keskusten ja TE-toimistojen tehtävät siirretään. Vaikka uusista perustettavista maakunnista Keski-Pohjanmaalla eikä Kymenlaaksolla ole ELY-keskusta on näissäkin maakunnissa kuitenkin ko viranomaisten toimintoja. Hämeen ELY-keskuksen ja TE-toimiston alue jakaantuu Kanta-Hämeeseen ja Päijät-Hämeeseen. Tässä vaiheessa ei ole vielä tehty linjauksia, miten ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteisen kehittämisen ja hallintokeskuksen sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toiminnot on tarkoitus sijoittaa.

Uudistuksen tavoitteena on monipuolistaa kasvupalveluiden tuotantorakennetta ja vahvistaa alueiden omia painopisteitä. Uudistus siirtää nykyisiä viranomaistehtäviä yksityisille markkinoilla tuotettavaksi. Karkean arvion mukaan viranomaisten tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75-85 prosentilla nykyisestä, jos maakunnan itsensä järjestettäväksi jää vain merkittävän julkisen vallan sekä julkisen vallan kannalta tarkoituksenmukaiset tehtävät. Tällöin esimerkiksi kaikkia osia työttömän työnhakijan palveluprosessista tai yritystuen myöntämisestä ei toteuttaisi viranomaisen.

Julkisten verovarojen käyttöä sisältävän päätöksenteon mahdollinen siirtäminen viranomaisilta yksityisille yrityksille tai vastaaville edellyttää järjestämisvastuussa olevan maakunnan merkittävää panostamista valvontaan. Tämän lisäksi nykyisten viranomaisten rooli hankintayksikkönä saattaa pienentyä, mutta hallinnollisia kustannuksia jatkossa syntyisi palveluntuottajien hyväksymis- ja rekisteröitymismenettelyistä.

Useat nykyisille ELY-keskuksille osoitetut tehtävät on nähty nykyisellään tarkoituksenmukaisina keskittää. Näin on voitu muun muassa toteuttaa ELY-keskuksiin kohdistuneet säästötoimenpiteet. Lisäksi keskittämisen on katsottu parantavan asiakaspalvelun laatua tilanteissa, jossa tapahtumavolyymit eivät muuten riittäisi pitämään yllä tarvittavaa tietotaitoa esimerkiksi neuvonnassa. On mahdollista, että uudistuksessa osa näihin tehtäviin käytetyistä resursseista jakaantuisi 18 maakunnalle. Tämä saattaa merkitä sitä, että keskittämisestä aiheutuneet hyödyt menetetään. ELY-keskuksissa hoidetaan maakuntiin siirtyviä TEM:n hallinnonalan substanssitehtäviä keskitettyinä noin 230 henkilötyövuoden verran, joita ovat muun muassa TE-asiakaspalveluun, palkkaturvaan, maahanmuuttoon, hankintoihin sekä rakennerahastoihin liittyvät tehtävät.

Vaikutukset valtion budjettitalouteen

Vuoden 2015 ja 2019 talousarvioon perustuvien tietojen mukaan TEM:n hallinnonala tehtävistä siirtyisivät osaksi maakuntien valtionosuusmomenttia seuraavat momentit ja määrärahat:

Mom. no.	Mom. nimi	tilinpäätös 2015	kehys 2019
32.01.02*	ELY-keskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2v)	214 435 000	176 386 000
32.30.01	TE-toimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2v)	153 486 000	147 642 000
32.30.44	Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v.)	5 000 000	0
32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	24 427 544	1 178 000
32.30.51	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v.)	588 299 000	418 121 000
32.40.51	Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	2 524 310	2 572 000
32.70.30	Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)	105 727 000	359 089 000
		1 093 898 854	1 104 988 000

* Hallinnonalojen yhteinen momentti, TEM hallinnonalan tehtäviä vain osittain

Vaikutukset alueisiin ja kuntien elinvoimatekijöihin

Ehdotuksella on vaikutuksia alueiden taloudelliseen toimeliaisuuteen, elinkeino-toimintaan ja työllisyyteen. Kasvupalvelujen tuottaminen enenevässä määrin markkinoilla voi lisätä elinkeinotoimintaa ja tuotantoa jonkin verran alueilla, joilla vastaavien palvelujen kaupallinen tuotanto ja tarjonta ei ole jo aikaisemmin vahvaa. Samalla työllisyys voi parantua näillä alueilla. Alueilla, joilla kasvupalveluihin lukeutuvien palvelujen tuotantoa on jo ennestään runsaasti tarjolla (esim. suuret kaupunkiseudut), vaikutukset ovat vähäisemmät. Työvoima- ja yrityspalveluiden tuottaminen markkinoilla lisää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja synnyttää siten uutta elinkeinotoimintaa ja työllisyyttä. Toisaalta nykyisin viranomaistoiminta na hoidettavissa tehtävissä henkilöstön tarve vähenee. Kasvupalvelujen tarjonnan siirtyminen markkinoille tuo todennäköisesti myös kansainväliset toimijat avautuville markkinoille.

Ehdotuksen vaikutukset kasvupalvelujen saatavuuteen riippuvat ensisijaisesti siitä, kuinka hyvin palvelut digitalisoidaan ja minkälaiset laajakaistayhteydet asiakkailta on käytettävissä. Fyysisellä läsnäololla yritystoiminnan kehittämiseen liittyvillä sekä neuvonta- ja rahoituspalveluilla ei ole juuri merkitystä, jos palvelut ovat saatavissa verkossa. Rekrytointi- ja osaamispalveluissa henkilökohtainen kontakti voi olla tärkeämpää ja siksi palvelujen saatavuus kaupunkiseuduilla voi olla helpompaa, kuin pienemmällä kaupunkiseuduilla ja maaseudulla. Verkkopalvelujen käyttö myös näiden osalta kuitenkin toimii, jos käytettävissä on riittävän laadukkaat yhteydet tai, jos tarjontaa on esimerkiksi liikkuvina palveluina. Pitkien etäisyyksien maakunnissa Itä- ja Pohjois-Suomessa tämä on erityisen tärkeää.

Ehdotuksen vaikutukset aluekehitystoimiin ja kasvupalvelujen rahoitukseen sekä investointien määrään riippuvat jatkossa maakuntien omista painotuksista ja rahoituksen kohdentamisen linjauksista. Yleiskatteisen määrärahan kohdentaminen aluekehittämistä tukeviin toimiin on maakunnan itsehallintoon kuuluva asia. Ra-

kennerahastovarojen kohdentamisessa kuluvalle ohjelmakaudella noudatetaan kuitenkin hyväksytyyn rakennerahasto-ohjelman mukaisia painotuksia ja maakuntien välillä sovittuja rahoituskehyksiä.

Aluekehittämisjärjestelmän muutoksilla on korkeintaan välillisesti tuotantoon ja työllisyyteen kohdistuvia vaikutuksia. Välillisesti vaikutukset elinkeinotoimintaan ja työllisyyteen ja sitä kautta alueen kilpailukykyyn ja asukkaiden hyvinvointiin voi arvioida positiiviseksi, koska maakunnissa alueen omista lähtökohdista tehtävä toimenpiteiden ja rahoituksen kohdentaminen voi lisätä niiden vaikuttavuutta.

Kasvupalvelujen ja aluekehittämisjärjestelmän kytkeminen samaan lainsäädäntöön korostaa kasvupalvelujen roolia aluekehittämisen kokonaisuudessa. Aluekehittämisen muita osa-alueita ovat hyvinvoinnin, osaamisen, elinvoiman ja saavutettavuuden kehittäminen. Kaikkien osa-alueiden tulee kuitenkin olla yhtäaikaaisesti esillä aluekehittämistä koskevassa valtakunnallisessa ja maakuntien suunnittelussa, jotta varmistetaan eri hallinnonalojen toimenpiteiden samansuuntaisuus ja kokonaisvaikuttavuus.

Vaikutukset kasvupalveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen

Uudistuksesta avataan kasvupalveluiden markkinoita ja lisätään kilpailua. Tämä lisää asiakkaiden valinnan mahdollisuuksia, parantaa asiakaspalvelun laatua sekä tuottaa uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaampia toimintatapoja. Koska maakunta vastaa kasvupalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä mahdollistaa tämä palveluiden paremman yhteensovittamisen erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville. Tämä mahdollistaa esimerkiksi henkilöasiakkaille nykyistä eheämmät palveluketjut.

Koska kasvupalvelulaki antaa toiminnalle pelkät puitteet, määrittelevät maakunnat jatkossa hyvin pitkälti ne periaatteet, miten kasvupalveluita alueella tuotetaan. Tällöin palveluita voi syntyä maakunnan ominaispiirteiden ja elinkeinorakenteen perusteella. Toisaalta tämä voi vaikuttaa eri maakuntien asiakkaiden yhdenvertaisuuteen sen suhteen, mitä ja minkälaisia palveluita heillä on käytettävissään. Myös palvelun laatu ja vaikuttavuus voi vaihdella merkittävästi eri maakunnissa.

Kilpailun lisäämisellä voidaan nähdä asiakkaan kannalta positiivisia vaikutuksia. Esimerkiksi kilpailun aiheuttama hintojen lasku voidaan havaita jo kahden yrityksen markkinoilla ja asiakkaat voivat tehdä valintoja saamansa asiakaspalvelun perusteella. Palvelusektorilla innovaatiot tapahtuvat kilpailuviraston mukaan (raportti 6/2016) tyypillisesti yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Vaikutukset heikossa työmarkkina-asemassa oleviin väestöryhmiin

Heikommassa työmarkkina-asemassa ovat esimerkiksi osa pitkäaikaistyöttömistä, vammaisista, pitkäaikaissairaista ja maahanmuuttajista. Etenkin heikossa työmark-

kina-asemassa olevien kohdalla painottuu kasvupalveluiden hankinta- tai tuottajaksi rekisteröitymisen kriteereiden laadinta siten, että tarjolla on palveluja, jotka tukevat sekä välittömän työllistymisen edistämistä että niiden henkilöiden työllistymisen edistämistä, jotka tarvitsevat pitkäkestoisia ja mahdollisesti useista erilaisista työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämisen sekä henkilökohtaisen tuen palveluista muodostuvia palvelukokonaisuuksia työllistyäkseen.

Kun otetaan huomioon heikossa työmarkkina-asemassa olevien ryhmän heterogeenisuus ja se, että ryhmään voi kuulua jonkun maakunnan alueella esimerkiksi pieni määrä maahanmuuttajia, haasteeksi voi muodostua maakuntien erilainen kyky järjestää ja varmistaa eri asiakasryhmille heidän tarvitsemansa palvelut. Tämä tarkoittaa sitä, että erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että eri maakuntien alueella asuvat henkilöasiakkaat tulevat yhdenvertaisesti kohdelluiksi.

Kasvupalveluihin sisältyvä asiakkaan valinnanvapaus voi jatkossa antaa heikossa työmarkkina-asemassa olevalle enemmän mahdollisuuksia valita tarkoituksenmukaiset palvelut ja toimenpiteet esimerkiksi kotoutumisen ja työllistymisen tehostumiseksi. Kotoutuja-asiakkaiden osalta tulee kuitenkin huomioida asiakasryhmän heterogeenisuus, jolloin kasvupalveluissa tulee varmistaa kotoutujien tasavertainen asema sekä palveluihin pääsyn että valinnanvapauden käyttömahdollisuuksien osalta. Etenkin moni haavoittuvassa asemassa Suomeen muuttanut tarvitsee jatkossakin henkilökohtaista kartoitusta ja ohjausta ohjautuakseen tarpeisiinsa parhaiten sopivalle palvelun tuottajalle ja palvelukokonaisuuteen tai tarvittaessa palveluntarjoajan vaihtamiseen sopivan palvelukokonaisuuden varmistamiseksi.

Myös ohjausvelvoite palveluntuottajien välillä on oleellista, mikäli valittu palveluntuottaja ei pysty tarjoamaan heikossa työmarkkina-asemassa olevan tarpeisiin soveltuvaa palvelukokonaisuutta.

Joissain maakunnissa esimerkiksi kotoutuja-asiakkaiden määrä voi olla niin vähäinen, ettei kilpailutuksellakaan saavuteta toimijaa, jolla olisi valmius tuottaa kaikkia kohderyhmän tarvitsemia palveluita. Myös heikossa työmarkkina-asemassa olevien heterogeenisuus asettaa palvelukokonaisuuksien kilpailuttamiselle erityisiä vaatimuksia. Maahanmuuttajien tulkkaus- ja omakielisten palveluiden tarpeeseen vastaaminen voi muodostaa haasteen varsinkin harvaan asutussa maakunnassa.

Digitaaliset palvelut ovat merkittävässä asemassa kasvupalvelupalveluprosessien käynnistämisessä ja toteuttamisessa. Maahanmuuttajien osalta digitaalisten palveluiden täysimääräisessä hyödyntämisessä on varmistettava riittävän kattava kielivalikoima oma-asioinnin tukena. Samalla on huomioitava, että osa kotoutujista tarvitsee tukea ja henkilökohtaista palvelua digitaalisten palveluiden käytössä varsinkin maahanmuuton alkuvaiheessa.

Kasvupalveluiden sopeuttaminen esimerkiksi kotoutuja-asiakkaiden tarpeisiin ottaen huomioon maakunnassa asuva maahanmuuttajaväestö- ja profiili mahdollistaa parhaimmasta tapauksessa tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan kotoutumista ja työllistymistä edistävien palvelujen kohdentamisen tietyn maakunnan alueella.

Henkilöstövaikutukset

Maakuntauudistuksella on huomattavia vaikutuksia henkilöstöön. Näitä vaikutuksia henkilöstöön on kattavammin kuvattu valtiovarainministeriön valmistelussa olevassa yleisesityksessä. Pääsääntöisesti voidaan olettaa, että henkilöstön työssäkäyntipaikkakunta ei tule uudistuksessa muuttumaan, koska uusien maakuntien aluejako myötäilee pääsääntöisesti nykyistä ELY-keskusten ja TE-keskusten aluejakoja. Maakuntiin siirtyisi henkilöitä valtiolta, kunnista sekä maakuntien liitoista. Näin ollen uuteen organisaation sulautuisi henkilöstöä, joihin on sovellettu muun muassa valtion virka- ja työehtosopimusta sekä kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta. Tässä vaiheessa ei ole käytettävissä olevan tiedon epätarkkuudesta johtuen tarkoituksenmukaista tarkemmin kuvata sitä, miten henkilöstö eri ELY-keskuksista ja TE-toimistoista maakuntiin siirtyy.

ELY-keskuksissa ja aluehallintovirastoissa on paljon keskitettyjä toimintoja, joissa henkilöt tekevät nykyisin toimeksiantoja useille eri ELY-keskuksille tai aluehallintovirastoille. Osa nykyisin kootuista tehtävistä tulisi jatkossa hajautumaan eri maakuntien hoidettaviksi. Toisaalta maakunnat voisivat päättää koota tehtäviään nykyisestä poikkeavalla tavalla. Maakunnissa jouduttaisiin rajallisista henkilöstöresursseista johtuen pohtimaan mahdollisuuksia hoitaa tehtäviä jatkossakin yhteistyössä yli maakuntarajojen. Tehtävien kokoamista koskevilla ratkaisuilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia henkilöstön tehtäviin ja mahdollisesti myös työskentelypaikkaan. Tarkemmat henkilöstövaikutukset selviäisivät näitä osin todennäköisesti aikaisintaan vuoden 2018 aikana, kun päätöksiä kokoamisista tehtäisiin.

Maakuntiin siirtyvä henkilöstö tulisi jakautumaan maakuntien, maakuntien palvelulaitosten, maakuntien palvelulaitosten yhtiöiden, maakuntien yhtiöiden ja maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten palvelukseen. Osa henkilöstöstä tulisi siirtymään ensin maakuntiin ja edelleen maakunnista edellä mainittuihin muihin uusiin organisaatioihin. Myöhemmin täsmentyvillä maakuntien valtakunnallisia palvelukeskuksia, yhtiöittämisvelvollisuutta ja maakuntien yhteistoiminnassa hoidettavia tehtäviä koskevilla ratkaisuilla tulisi olemaan vaikutusta siihen, mikä kunkin siirtyvän henkilön lopullinen työnantaja on. Ratkaisuista tulisi riippumaan esimerkiksi se, kuinka paljon henkilöstöä tulisi siirtymään maakuntien palvelulaitosten yhtiöiden ja maakuntien yhtiöiden palvelukseen.

Kasvupalvelulaila on merkittäviä vaikutuksia henkilöstöön siltä osin kuin uudistus ohjaa nykyisiä ELY-keskusten, TE-toimistojen ja maakuntien liittojen tehtäviä

markkinoilla toteutettaviksi. Maakunnat tekevät lainsäädännön puitteissa itsenäiset ratkaisut sen suhteen perustavatko maakunnallisia yhtiöitä palvelujen toteuttamiseksi esimerkiksi markkinapuutetilanteissa vai jääkö palvelutuotanto kokonaan yksityisten yritysten tehtäväksi. Näin ollen henkilöstövaikutukset saattavat vaihdella maakunnan tekemien ratkaisujen mukaan. Todennäköisesti syntyy tilanteita, jossa maakunnat eivätkä niiden yhtiöt toteuta enää ollenkaan tiettyjä nykyisiä tehtäviä. Maakunnat ohjaavat kyseiset resurssit yksityisille markkinoille.

Henkilöstövaikutusten laajuuteen vaikuttaa se, mikä osa alueellisista kasvupalveluista katsotaan viranomaistehtäväksi, jotka toteuttaisi jatkossakin maakunta. Alustavan karkean arvion mukaan näitä tehtäviä tehtäisiin jatkossa noin 25 – 15 prosentilla nykyisestä henkilötövuosimäärästä. Rakennerahastotehtäviin muutokset kohdistuvat vasta vuodesta 2021 uuden ohjelmakauden käynnistyttyä.

Sukupuolivaikutukset

Vuoden 2015 tietojen mukaan ELY-keskuksiin ja KEHA-keskukseen palvelussuhteessa olevista oli naisia noin 58 prosenttia. TE-toimistoissa vastaava luku oli noin 80 prosenttia. ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa on kasvupalveluiden ulkopuolelle rajautuvia toimintoja, joten kasvupalvelu-uudistuksella tulee olemaan suuremmat henkilöstövaikutukset naisiin. Vaikutusten kokonaistarkasteluun vaikuttaa se, mikä on potentiaalisen yritystoiminnan sukupuolten välinen edustus. Esimerkiksi taloushallinnon ja henkilöstöpalvelualan yritykset ovat myös hyvin naisvaltaisia toimialoja.

Työnvälitystilaston mukaan vuonna 2015 työnhakijoista 52,5 prosenttia oli miehiä ja 47,5 naisia. Työllistymistä edistävissä palveluissa, palkkatuetussa työssä ja starttirahalla oli vuonna 2015 yhteensä keskimäärin noin 118 000 henkilöä, joista naisia 52 prosenttia.

Vaikutukset valtakunnallisiin kasvupalveluihin

Kasvun aikaansaaminen edellyttää sekä alueellisia että kansallisia toimia. Tehokkaat ja hyvin toimivat maakunnalliset palvelut tulevat lisäämään myös valtakunnallisten kasvupalveluiden asiakaskuntaa. Maakunnallisilla kasvupalveluilla ei kuitenkaan olisi välittömiä vaikutuksia muihin julkisesti tarjottuihin valtakunnallisiin palveluihin tai palveluntuottajiin esimerkiksi Finnvera Oyj:n, Finpro Oy:n, Suomen Teollisuussijoitus Oy:n tai Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintaan. Näiden toimijoiden tarjoamat palvelut ovat edelleen samalla tavalla kuin aiemmin kasvuyritysten ja muiden yritysten käytettävissä niiden sijainnista riippumatta.

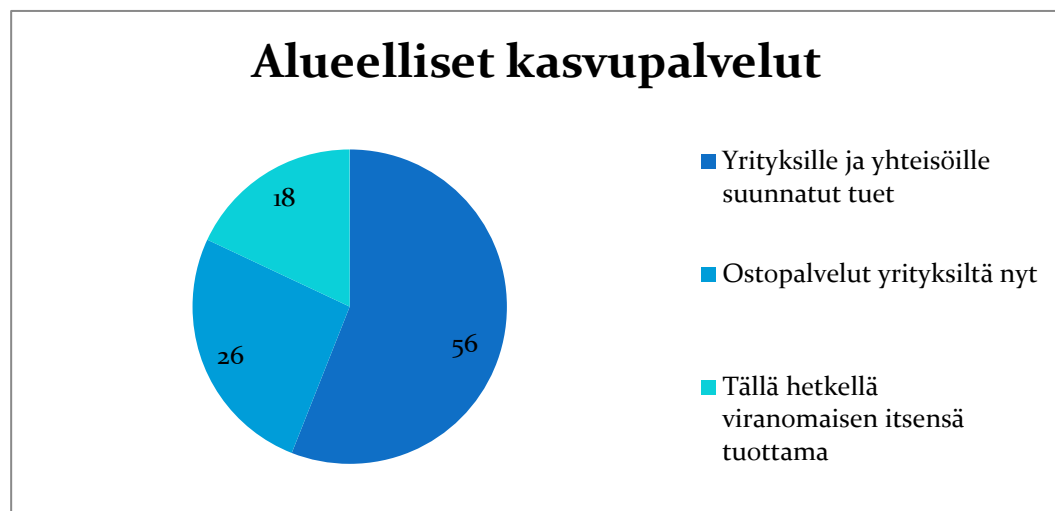
Jatkossa valtakunnallisten palvelun tuottajien ja maakuntien on huolehdittava siitä, että yritysasiakkaille tarjottavat palveluketjut ovat toimivia ja palvelut täydentävät toisiaan (so. eivät ole päällekkäisiä). Käytännössä tämä edellyttää tiivistä valtakunnallisten palveluntuottajien ja maakuntien välistä yhteistyötä. Toimijoiden yhteis-

työllä tulee edistää palvelujen tarjoamista vaivattomasti yhden luukun / kontaktin periaatteella ja yritysasiakastietojen jakamista julkisten palvelujentarjoajien välillä. Yhä suurempi osa palveluista tuotetaan digitaalisesti ja kustannustehokkaasti myös valtakunnallisesti keskitetysti.

Vaikutukset alueellisten kasvupalveluiden markkinoihin ja alan yrityksiin

Alueellisiin maakunnille siirtyviin kasvupalveluihin on TEM:n hallinnonalalla käytettävissä vuoden 2015 tilanteen mukaan yhteensä reilu miljardi euroa. Tästä noin 56 prosenttia käytetään tällä hetkellä a) suoraan yrityksille ja yhteisöille jaettaviin tukiin ja kasvupalveluiden toimeenpanoon b) 26 prosenttia yrityksiltä tehdyillä ostopalveluina ja c) 18 prosenttia viranomaistehtävinä. Markkinoiden avaamisen näkökulmasta merkitystä on sillä, kuinka paljon *nykyisestä* c kategoriasta voidaan siirtää tehtäviä ja palveluita yksityisille markkinoille. Lisäksi osa a-kategoriaan kuuluvasta ESR-tuesta voisi mahdollisesti ohjautua seuraavalla ohjelmakaudella työvoimapalveluita tuottaville yrityksille. Tällä hetkellä vuodessa käytetään noin 10 miljoonaa euroa ESR-tukea TE-toimistojen järjestämistä vastuulla oleviin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin, jotka on arvioitu voitavan jatkossa siirtää ostopalveluiksi. Usein hankkeiden käynnistyminen vaatii sen, että myös kaupunki sitoutuu rahoittajaksi.

Uudistuksen vaikuttavuuden kannalta on merkitystä myös sillä, mikä rooli yksityisille palvelutuottajille annetaan yritystukien myöntämisessä ja maksamisessa.

Yrityksille ja yhteisöille myönnettävät tuet

TEM:n maakunnille siirrettävien alueellisten kasvupalveluiden kautta myönnettiin vuonna 2015 tukea yhteensä vajaa 610 miljoonaa euroa muun muassa yrityksille, oppilaitoksille, seudullisille yhtymille. Tästä merkittävimmän osan muodostavat EAKR-tuet sekä TE-toimistojen myöntämät palkkatuet, jota myönnettiin vuonna 2015 noin 250 miljoonaa euroa. EAKR-tuesta yrityksille myönnetään noin 74 milj. euroa, joilla yritykset hankkivat palveluita, laitteita, koneita yms. yksityisiltä palveluntuottajilta kilpailuilta markkinoilta. Reilu puolet 610 miljoonasta eurosta myönnettiin vuonna 2015 yrityksille (palkkatuet + EAKR:n yritysosuus)

Erilaisten tukimuotojen kriteerit ja tukiehdot osaltaan vaikuttavat siihen, minkälaisille yrityksille tukea myönnetään ja minkä tyyppistä toimintaa tuen vaikutuksesta syntyy. Esimerkiksi tällä ohjelmakaudella rakennerahastotukien tarkoituksena on tukea muun muassa erityisesti pk-yritysten kilpailukykyä, uuden tiedon ja osaamisen tuottamista, koulutusta sekä elinikäistä oppimista. Lisäksi erityistavoitteena on muun muassa vähähiilisen talouden edistäminen, johon kohdistuu 25 prosenttia EAKR:n rahoituksesta.

Rakennerahastotuista reilu 60 prosenttia kohdistuu pääosin yrityksille ja yhteisöille yritystoiminnan alueiden, elinkeinojen, ympäristön, liikenteen ja innovaatioiden kehittämiseen suunnattuun EAKR-tukeen ja 40 prosenttia julkisille toimijoille suunnattuun ESR-tukeen, jossa tuen hyötyjä saattaa olla esimerkiksi työvoimaviranomaisen asiakas. Tällä hetkellä ESR-tuesta 17 prosenttia (noin 10 miljoonaa) kohdistuu TE-toimistojen työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin, joka olisi seuraavalla ohjelmakaudella mahdollisesti yksityisten yritysten hyödynnettävissä heidän toteuttamissa palveluissa. Tällä hetkellä maakunnan liitot myöntävät noin puolet EAKR-tuesta.

Nykyiset ostopalvelut sekä viranomaistoiminnot

Alueellisia kasvupalveluita toimeenpannaan yhteensä reilulla 476 miljoonalla eurola. Tästä 60 prosenttia eli 286 miljoonaa euroa kohdistuu julkisen hankintamenettelyn kautta tehtäviin ostopalveluihin yrityksiltä sekä yhteisöiltä ja 40 prosenttia eli vajaa 190 miljoonaa euroa nykyisiin viranomaistehtäviin. Viranomaistehtävien kustannukset muodostuvat pääosin palkkakuluista. Se, mikä osuus 190 miljoonasta eurosta siirtyy markkinoille, riippuu siitä, mitkä tehtävät maakunnan on järjestäjänä hoidettava itse.

Suurin osa (61%) viranomaistehtävien kuluista muodostuu TE-toimistojen toimintamenoista. Rakennerahastotehtävien viranomaistoimintaan käytetään vajaa 8 miljoonaa euroa. ELYjen toimintamenoissa on mukana esimerkiksi ELY:jen yritystuki- ja hallintopäätökset (noin 6 milj. euroa) sekä keskitetyt Yritys-Suomi neuvonta- ja asiakaspalvelutoiminnot.

	momentti yhteensä	ostopalvelut	yrittäjille ja yhteisöille suunnatut tuet	viranomaistehtävät
32.01.02 ELY:n toimintamenot, vain E-vastualueen käyttö	48 563 614			48 563 614
32.30.01 TE-toimistojen toimintamenot	115 797 049			115 797 049
32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	571 176 771	285 588 386	267 830 000	17 758 386
32.20.43 Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin(POISTUVA)	8 532 814		8 532 814	
32.30.45 Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen(POISTUVA)	24 427 544		24 427 544	
30.40.51 Eräät merimiespalvelut	1 498 700		1 498 700	
32.70.30 Valtion korvaukset kunnille	96 667 044		96 667 044	
32.30.50 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteisty	217 370 008	434 740	210 848 908	7 800 000
yhteensä	1 084 033 544	286 023 126	609 805 010	189 919 049

Uusille markkinoille suunnatut resurssit

Karkean arvion mukaan muun muassa neuvonta, kehittämis- ja yritystukien myöntämis- ja maksatuspalvelut voisivat pitää sisällään noin 75 - 85 prosenttia nykyisistä noin 190 miljoonalla eurolla tuotetuista viranomaistehtävistä. Tämä tarkoittaisi noin 142 -151 miljoonan euron rahavirtaa markkinoille. Rakennerahastotehtävät olisi mahdollista siirtää markkinoille vasta seuraavalla ohjelmakaudella. Arviossa ei ole otettu huomioon onko joidenkin tehtävien säilyttäminen keskitettynä valtakunnallisena toimintona tarkoituksenmukaisempaa jokaiseen maakuntaan hajauttamisen sijasta.

Maakunnan itsensä järjestettäväksi jäisivät muun muassa palkkatuen myöntäminen; ulkomaalaislain mukaiset työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupaan liittyvät päätökset, lausunto omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyys-etuudella; lausunnot työttömyysturvan työvoimapoliittisista edellytyksistä; opintojen etenemisen seuranta ja lausunto tuen lakkauttamisesta; päätös kotoutumissuunnitelman ajalta maksettavasta työttömyys-etuudesta; henkilöasiakkaalle maksettavien tukien myöntäminen ja tukia ja korvauksia koskevan keskeytys- tai takaisinperintäpäätöksen tekeminen; ja muulle kuin henkilöasiakkaalle myönnetyn tuen maksatuksen keskeyttämistä, lopettamista tai takaisinperintää koskevan hallintopäätöksen tekeminen.

Uusi yritystoiminta

Tällä hetkellä kasvupalveluviranomaiset hankkivat muun muassa koulutus ja konsultointi palveluita yksityisiltä yrityksiltä hankintamenettelyllä. Uudet avautuvat markkinat eivät koskettaisi pelkästään nykyisten toimijoiden toimialaa vaan kyseessä saattaisi olla palveluita, joita voisivat tuottaa esimerkiksi taloushallinnon tai henkilöstöpalveluyritysten asiantuntijat. Taloushallinnon yrityksillä olisi esimerkiksi kokemusta, jota voisi hyödyntää rahoituspalvelukokonaisuuden tehtävissä ja henkilöstöpalveluyrityksissä haastatteluprosessit ovat hyvin keskeinen osa toimintakonseptia. Tilastokeskuksen toimialoja, joille saattaisi syntyä uusia toimintamahdollisuuksia, ovat muun muassa laskentatoimi, liikkeenjohdon konsultointi, työllis-

tämistoiminta, messujen ja kongressien järjestäminen, perintä- ja luottotietopalvelut sekä puhelinpalvelukeskukset.

Pääsääntöisesti on kyse aloista, joissa markkinoille tulon kynnyks on matala. Toiminnan perustamiseen ei tarvitse suuria investointeja ja käytännössä jo yhden henkilön yritys voi tarjota kasvupalveluita. Pienillä yrityksillä saattaa olla huomattavasti mahdollisuudet markkinoida toimintaansa tai pitää yllä laadukkaita verkkopalveluita ja toimivia uusiin laitteisiin päivitettäviä käyttöliittymiä. Näillä saattaa olla suuri merkitys tilanteessa, jos esimerkiksi valtaosa työttömistä työnhakijoista tai tuenhakijoista mielellään asioi pelkästään digitaalisesti. Myös viranomaisen asettamilla tietojärjestelmävaatimuksilla saattaa olla merkitystä.

Toiminnan käynnistämisen tapaan ja yritystoiminnan tarkoituksenmukaiseen organisoitumiseen vaikuttaa se, onko maakunnan tarkoitus hankkia tarvitsemansa palvelut vai suunnata käytettävissä olevat varat erityyppisten ns. asiakassetelien kautta markkinoille. Sillä miten asiakkaat saavat tietoa kasvupalveluita tuottavista toimijoista on merkitystä yritysten toiminnan kannalta.

Myös nykyiset ostopalvelut voitaisiin jatkossa toteuttaa myös siten, että asiakas voi käyttää saamansa [asiakassetelin] itse valittamaansa maakunnan asettamat minimikriteerit täyttävän yrityksen palveluiden ostoon. Näiden kohdalla ei olisi kyse niinkään markkinoiden kasvattamisesta vaan liiketoimintalogiikan muuttamisesta julkisen kilpailutuksen voittamisesta suoraan asiakkaille tehtävään markkinointiin. Osa nykyisistä yrityksistä voisi joutua uuteen tilanteeseen esimerkiksi siten, että hankintaosaaminen tulisi suunnata markkinointiosaamiseen. Toisaalta menettely mahdollistaisi uusille yritykselle nopeamman pääsyn markkinoille, kun toiminnan käynnistäminen ei olisi kiinni julkisen toimijan hankintasyklistä. Markkinat myös rakentuisivat asiakkaiden tekemien valintojen mukaan ja tukea saavat yritykset voisivat paremman hyödyntää jo heidän olemassa olevia verkostoja.

TEM:n selvityksen mukaan yhden hankintalainmukaisen tarjouksen laatimisen kustannukset palveluita tuottavalle yritykselle ovat keskimäärin 1 160 euroa. Lisäksi hankintayksikön hallinnon kustannukset ovat 2900 euroa per palveluihin kohdistunut tarjouspyyntö. Kustannuksia viranomaisille syntyisi siitä, että niiden tulisi mahdollisesti pitää ja julkaista tietoja yrityksistä, joiden palveluita ostettaessa voidaan hyödyntää [asiakasseteliä]. Yrityksille ei juuri aiheudu hallinnollista taakkaa kasvupalvelun tuottajaksi rekisteröityessään, jos kriteeriksi asetetaan esimerkiksi sama taso kuin tilaajavastuulain säädännössä. Toisaalta esimerkiksi henkilöasiakkaan palveluissa voi olla tarkoituksenmukaista asettaa myös muita laatukriteereitä esimerkiksi koulutusta järjestäville yrityksille. Näiden aiheuttama hallinnollinen taakka voidaan arvioida, kun tiedetään minkä tyyppinen palveluiden tuottajaksi rekisteröitymisen menettely on.

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA

1. LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 §

Lain soveltamisala ja tavoitteet

Lakia sovelletaan alueiden kehittämiseen sekä maakuntalaissa (xxx/yy) tarkoitettujen maakuntien toiminnan järjestämiseen niille maakuntalain 6 §:n nojalla siirtyvien työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävien osalta.

Lain tavoitteena on

- 1) kestävän taloudellisen kasvun, alueiden kehittämisen, yrittäjyyden, työvoiman saatavuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritystoiminnan edellytysten edistäminen valtion ja maakuntien toimenpiteiden ja niiden järjestämien palvelujen avulla;
- 2) valtion ja maakuntien järjestämisvastuun määrittely;
- 3) maakuntien järjestämien palvelukokonaisuuksien määrittely; ja
- 4) kansallisesti rahoitettujen palvelujen, aluekehittämisen sekä tässä laissa tarkoitettujen Euroopan unionin rahastoista osarahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden hallinnointi- ja rahoitustoiminnan yhdistäminen johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kasvupalvellulla* valtion ja maakunnan toimenpiteitä 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi;
- 2) *palvelun järjestäjällä* tämän lain 2 luvussa tarkoitettua kasvupalvelun järjestäjää;
- 3) *palvelukokonaisuudella* samaan maakunnan tehtävään tai samaan asiakastarpeeseen perustuvaa palvelujen ryhmää;
- 4) *asiakkaalla* 2 luvun 4 §:ssä määriteltyä asiakasta;

- 5) *asiakassuunnitelmalla* julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 7 §:n mukaista työllistymissuunnitelmaa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa;
- 6) *palvelun maakunnallisella tuottajalla* maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettua maakunnan palvelulaitosta sekä yhtiötä, yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, joka tuottaa maakunnalle kasvupalveluja;
- 7) *valinnanvapaudella* asiakkaan oikeutta valita käyttämänsä palvelun tuottaja silloin, kun samalle palvelulle on useampia tuottajia;
- 8) *Euroopan unionin rahastoilla* unionin yhteisiä rahastoja, joista osoitetaan varoja jäsenvaltioiden käyttöön;
- 9) *alueella* maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen voimaannosta annetun lain (xx /yyyy) 5 §:n mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisen toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa Manner-Suomen aluetta;
- 10) yleisasetuksella yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013;
- 11) palveluketjulla asiakkaan tarpeen vaatimaa ajasta, paikasta ja hallinnon tasosta riippumatonta palveluista muodostuvaa kokonaisuutta; ja
- 12) rajaresursseilla yhteistoiminnallisia, juridisia, hallinnollisia ja toiminnallisia säännöksiä sekä teknisiä ohjelmistotyökaluja ja rajapintoja, jotka toimivat alustayrityksen ja kolmansien osapuolien välillä ja jotka auttavat hallitsemaan alustaa.

3 §

Palvelujen kieli

Oikeudesta käyttää suomen tai ruotsin kieltä, tulla kuulluksi ja saada toimituskirjansa suomen tai ruotsin kielellä sekä oikeudesta tulkkaukseen käytettäessä näitä kieliä viranomaisissa säädetään kielilaisissa (423/2003) sekä maahanmuuttajien osalta laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Saamen kielilaisissa (1086/2003) säädetään oikeudesta käyttää saamen kieltä.

4 §

Kasvupalvelujen rahoitus

Maakunnan järjestämän kasvupalvelujen rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain

(/) perusteella. Kasvupalvelusuoritteista voidaan periä asiakasmaksuja siten kuin

5 §:ssä säädetään.

5 §

Palvelujen maksullisuus

Henkilöasiakkaan kasvupalvelut ja yritykselle toimintaa aloitettaessa tarjottavat maakunnalliset kasvupalvelut ovat maksuttomia. Muiden yritystoimintaan liittyvien kasvupalvelujen osalta noudatetaan 2 ja 3 momentissa säädettyä. Yrityksille ja muille yhteisöille tarjottaviin kasvupalveluihin voidaan liittää omarahoitusosuutta koskeva vaatimus.

Valtakunnallisista kasvupalveluista voidaan periä maksuja, joiden on perustuttava etukäteen saatavilla olevaan palveluhinnastoon tai palvelun maksullisuuden ja hinnoitteluperusteiden kuvaukseen.

Muun kuin henkilöasiakkaan maakunnallisista kasvupalveluista perittävistä maksuista päättää maakunta maakuntalain (xxx/yy) 16 §:n mukaisesti.

2. LUKU

KASVUPALVELUT JA NIIDEN JÄRJESTÄMINEN

1 §

Kasvupalvelut

Kasvupalveluita järjestetään ja tuotetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.

Kasvupalvelut on suunniteltava ja toteutettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut toteutetaan yhteen sovitettuina taroituksenmukaisina toimivina palvelukokonaisuuksina sekä väestön ja yritysten tarpeet huomioon ottaen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan digitaalisia välineitä.

2 §

Valtakunnalliset kasvupalvelut

Valtakunnallisella kasvupalvelulla tarkoitetaan palveluja, jotka järjestetään keskitetysti, tuotetaan valtakunnallisesti ja jotka ovat saatavilla koko maassa. Valtakunnalliset kasvupalvelut ovat harkinnanvaraisia, eikä palvelujen käyttäjillä ole subjektiivista oikeutta itse määrittelemänsä palvelun saamiseen. Palvelut järjestetään niihin osoitettujen määrärahojen ja valtuuksien sekä palvelun järjestäjän harkinnan mukaisesti. Jos palveluun sisältyy palvelun tuottajan taloudellinen sitoutuminen, tuottaja tekee sitä koskevan päätöksen itseään koskevan lainsäädännön, määrärahojen ja toimiohjeiden mukaisesti

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa järjestäjänä valtakunnallisesti tuotettavista kasvupalveluista. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisista kasvupalveluiden toimijoista säädetään erikseen.

3 §

Maakunnalliset kasvupalvelut

Maakunnallisella kasvupalvelulla tarkoitetaan palveluja, jotka maakunta järjestää alueellaan ja jotka kuuluvat maakuntalain (xx/yyyy) 6 §:ssä määriteltyyn maakuntien tehtäväalaan.

Maakunta päättää palveluista ja palvelutuotannosta alueensa ja palvelujen asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ja maakunnalliset kasvupalvelut ovat pääosin harkinnanvaraisia, jollei jäljempänä säädetystä muuta johdu. Maakunta vastaa kuitenkin aina siitä, että

- 1) työttömän työnhakijan ja muutosturvan piiriin kuuluvan työnhakijan kanssa laaditaan työllistymissuunnitelma ja työttömänä työnhakijana lain kotoutumisen edistämisestä 12 §:ssä tarkoitettu olevan maahanmuuttajan kanssa laaditaan kotoutumissuunnitelma;
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä tarkoitettulle työttömälle työnhakijalle järjestetään em. laissa tarkoitettu kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus; ja
- 3) alueellisesta kuljetustukea koskevat kuljetustukipäätökset tehdään ja tuet maksetaan.

Maakunnan on huolehdittava asiakkaan oikeuksista ja etuuksista tiedottamisesta, palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta, palvelutarpeen arvioinnista ja asiakas-

suunnitelman laatimisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta siten kuin niistä erikseen säädetään.

4 §

Kasvupalvelujen asiakkaat

Valtakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaita ovat kasvua ja kansainvälistymistä tavoittelevat sekä innovaatioiden kehittämistä, kaupallistamista ja hyödyntämistä tavoittelevat yritykset, aluekehittämiseen liittyvien palvelujen osalta maakunnat ja kunnat, sekä sellaiset kasvupalveluihin liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa harjoittavat yhteisöt, virastot ja laitokset, joiden toiminta edistää 1 luvun 1 §:ssä määriteltyjen kasvupalvelun tavoitteiden edistämistä.

Maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitettut kasvua tavoittelevat yritykset, luonnolliset henkilöt, yritykset, muut yhteisöt ja säätiöt, jotka kyseisiä palveluja tarvitsevat sekä sellaiset kasvupalveluihin liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa harjoittavat yhteisöt, virastot ja laitokset, joiden toiminta tähtää kasvupalvelun tavoitteiden edistämiseen.

Maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaalla on oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan järjestämisvastuunsa mukaisesti nimeämien palveluntuottajien joukosta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

5 §

Maakunnan järjestämisvastuu

Maakunta vastaa lakisääteisten kasvupalveluiden järjestämisestä alueellaan maakuntalain 7 §:ssä säädetyn mukaisesti. Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu lisäksi vastuu kasvupalvelujen yhteensovittamisesta kokonaisuuksiksi sekä toiminnan yhteensovittaminen kunnan, valtion ja maakunnan muiden palvelujen kanssa. Järjestämisvastuussa oleva maakunta huolehtii lisäksi siitä, että palvelun tuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu eri palvelukokonaisuuksiin liittyvien tehtävien lisäksi:

- 1) Palvelujen tarveharkinta ja maakunnan resurssien käyttämistä koskeva päätöksenteko;

- 2) palvelujen saatavuuden varmistaminen siten, että asiakas voi mahdollisimman monen palvelun osalta valita tarvitsemansa palvelun tuottajan useammasta kuin yhdestä vaihtoehdosta; ja
- 3) palvelujen tuottajana olevan maakunnan yhtiön ohjaaminen silloin, kun palvelujen saatavuutta ei muutoin ole voitu varmistaa.

Palveluja järjestettäessä on otettava huomioon Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet, erityisesti yhdenvertaisuuden toteutuminen palvelujen saatavuudessa sekä eri asiakasryhmien ja yksittäisten asiakkaiden syrjimätön kohtelu.

6 §

Maakunnalliset palvelukokonaisuudet ja niiden järjestäminen

Maakunnallisina kasvupalveluina järjestetään rekrytointeja ja osaamista, yritystoimintaa ja yrittäjyyttä, innovaatioympäristöä, kansainvälistymistä ja rahoitusta koskevia palvelukokonaisuuksia.. Maakunta voi lisäksi järjestää alueellaan myös muita palvelukokonaisuuksia tai palveluita maakuntalain 6 §:n mukaisen toimivaltansa rajoissa.

Maakunnallisia kasvupalveluja varten järjestetään lisäksi yhteisten palvelujen palvelukokonaisuutena palveluohjausta ja tietopalveluja.

Maakunnan ja sille palveluja tuottavan toimijan on tarvittaessa ohjattava asiakas valtakunnallisten kasvupalvelujen piiriin. Maakunnan ja valtakunnallisen kasvupalvelun tuottajan on yhdessä varmistettava, että palvelukokonaisuus on tarkoituksenmukainen, eivätkä eri toimet ja tuet ole keskenään ristiriitaisia tai päällekkäisiä.

7 §

Rekrytointi ja osaaminen

Rekrytointi ja osaaminen – palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Työhaun palvelut;
- 2) yritysten ja muiden työnantajien rekrytointitarpeisiin liittyvät palvelut; ja
- 3) työnhakijoiden osaamisen kehittäminen.

8 §

Yritystoiminta ja yrittäjyys

Yritystoiminta ja yrittäjyys-palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyvät palvelut;
- 2) yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja uudelleen järjestämiseen sekä osaamisen kehittämiseen liittyvät palvelut; ja
- 3) työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseen liittyvät palvelut.

9 §

Innovaatioympäristö

Innovaatioympäristö-palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Innovaatioiden ja keksintöjen tekemiseen tarvittava tuki;
- 2) ulkomaisten yritysten sijoittumista alueelle ja investointeja alueelle edistävät toimet;
- 3) innovaatioympäristöjen kehittäminen ja
- 4) avustukset yritystoimintaa edistäville organisaatioille.

10 §

Kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen – palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Yritysten tukeminen kansainvälistymisen edistämiseksi sekä siihen liittyvät valtakunnallisten kasvupalvelujen käyttöä edistävät palvelut ja
- 2) työntekijöiden kansainvälisen liikkuvuuden edistäminen.

11 §

Rahoitus

Rahoitus –palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Avustukset yritysten kasvun ja liiketoiminnan edistämiseksi sekä niihin liittyvä ohjaus valtakunnallisiin kasvupalveluihin;
- 2) avustukset julkisten ja yksityisten yhteisöjen kehittämis- ja investointitoimintaan; ja

- 3) työolosuhteiden järjestämistuki.

12 §

Asiakkaiden yhteiset palvelut

Yhteiset palvelut – palvelukokonaisuuteen kuuluvat:

- 1) Työnhakijoiden palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan kasvupalveluihin;
- 2) yritysten ja muiden yhteisöjen, säätiöiden ja osuuskuntien palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin;
- 3) yritysten liiketoiminnan ja sen tilanteen sekä yritysten kasvu- ja kansainvälistymistavoitteiden arvioiminen sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin; ja
- 4) lausunnot työttömien työnhakijoiden oikeudesta työttömyysetuuteen.

13 §

Palvelujen yhteensovittaminen

Maakunnan on huolehdittava kasvupalveluja ja muita maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.

Maakunnan ja sille palveluja tuottavan toimijan on tunnistaessaan, että asiakas tarvitsee joko yhteen sovitettuja palveluja tai muun kuin maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja, huolehdittava siitä, että asiakas

- 1) ohjataan muun tahon järjestämisvastuulla olevien palvelujen piiriin ja
- 2) saa maakunnan ja muun tahon järjestämisvastuulle kuuluvat palvelut tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena.

14 §

Maakunnallisten kasvupalvelujen julkiset hallintotehtävät

Maakunnan tulee hoitaa seuraavat julkiset hallintotehtävät:

- 1) palkkatuen myöntäminen;

- 2) ulkomaalaislain (301/2004) mukaiset työntekijän oleskelulupa- ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupaan liittyvä osapäätökset, ennakkotiedon antaminen sekä päätös pidättyä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä;
- 3) lausunto omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella;
- 4) lausunnot työttömyysturvan työvoimapolitiittista edellytyksistä ja työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä;
- 5) opintojen etenemisen seuranta ja lausunto opintojen aikaisen tuen lakkauttamisesta
- 6) päätös kotoutumissuunnitelman ajalta maksettavasta työttömyysetuudesta;
- 7) alueellista kehittämistä koskevien maakunnan päätösten ja toimintasuunnitelmien sekä maakunnan ja kuntien välisten yhteistyöjärjestelyjen valmisteluun liittyvät tehtävät ja muut kuin maakunnan vaaleilla valituille toimielimille kuuluvat päätökset
- 8) henkilöasiakkaalle maksettavien tukien myöntäminen ja tukia ja korvauksia koskevan keskeytys- tai takaisinperintäpäätöksen tekeminen; ja
- 9) muulle kuin henkilöasiakkaalle myönnetyn tuen maksatuksen keskeyttämistä, lopettamista tai takaisinperintää koskevan hallintopäätöksen tekeminen.

Maakunnan on hoidettava julkisena hallintotehtävänä myös Euroopan unionin rakennerahastokauden 2014 – 2020 ja Euroopan unionin globalisaatiorahaston varoin rahoitettuja hankkeita koskeva päätöksenteko.

15 §

Maakunnan omavalvonta

Maakunnan on laadittava järjestämisvastuuseen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelmassa on määriteltävä, miten kasvupalveluiden toteuttaminen, saatavuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus varmistetaan siitä riippumatta, tuottaako palvelun maakunta tai joku muu palvelun tuottaja. Omavalvontaohjelmassa on lisäksi todettava, miten kasvupalveluiden toteutumista, laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä omavalvontaohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan ja vaikuttavuuden edistämiseksi.

3. LUKU

KASVUPALVELUJEN TUOTTAMINEN

1 §

Kasvupalvelujen tuottajat

Valtakunnallisten kasvupalvelujen tuottajia ovat kaikki työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan viranomaiset ja osakeyhtiöt sekä erikseen nimetyt muut viranomaiset, osakeyhtiöt ja organisaatiot. Valtakunnallisen kasvupalvelun tuottajan nimeää tai valitsee palvelusta järjestämisvastuussa oleva taho.

Maakunnallisten kasvupalvelujen tuottajat valitsee maakunta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Järjestämisen ja oman palvelutuotannon erottaminen

Maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava kasvupalveluiden järjestäminen ja palveluiden tuottaminen. Järjestämiseen sisältyvät ainakin tuotettavien palvelujen ja niihin varattavien resurssien määrittely, palvelujen kilpailuttaminen tai palveluntuottajien hyväksyminen sekä tuottajille maksettavien korvausten ja niiden perusteiden oikeellisuudesta varmistuminen. Maakunnan on tuotettava sen järjestämisvastuulle kuuluvia kasvupalveluja silloin, kun palveluja ei muutoin ole saatavilla.

Maakunnan omasta palvelujen tuotannosta ja maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamiseksi tarvittavasta yhteistyöstä muiden palvelun tuottajien kanssa vastaa maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettu maakunnan palvelulaitos.

Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan palvelulaitoksen omistaman yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (*yh-tiöttämisvelvollisuus*). Maakunnan palvelulaitos sekä sen tytäryhteisöt muodostavat maakuntalaissa tarkoitetun maakuntakonsernin. Maakuntakonsernia johdetaan yhtenä kokonaisuutena siten, että asiakkaiden mahdollisuudet saada integroituja palveluja turvataan.

3 §

Maakunnallisen kasvupalvelun tuottajan velvollisuudet

Maakunta voi palveluja koskevassa sopimuksessa tai palvelun tuottajan hyväksymistä koskevissa ehdoissa määritellä, millä tavoin palvelun tuottajan on

- 1) noudatettava maakuntastrategiaa;
- 2) toteutettava asiakkaan palvelut asiakassuunnitelman mukaisesti;
- 3) noudatettava maakunnan määrittelemiä palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja sekä varmistettava palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden palvelun tuottajien kanssa;
- 4) tallennettava asiakastiedot maakunnan nimeämiin valtakunnallisiin järjestelmiin ja
- 5) toimitettava maakunnalle sen järjestämistehtävän edellyttämät tiedot palvelujen käytöstä.

4 §

Palveluja koskeva sopimus tai päätös

Maakunta tai maakunnan palvelulaitos tekee palvelun tuottajan kanssa julkisista hankinnoista annetun lain (xxx/2016) mukaisen hankintasopimuksen tai palvelujen sisältöä, laatua ja hinnoittelua koskevan päätöksen silloin, kun palveluntuottaja täyttää palveluntuottajan hyväksymiselle määritellyt kriteerit. Sopimuksessa tai maakunnan päätöksessä on myös määriteltävä, millä tavalla palveluja toteutettaessa varmistetaan tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden palvelukokonaisuuksien toteutuminen sekä kasvupalvelun valmius- ja jatkuvuudenhallinta kriisi- ja häiriötilanteiden varalta. Maakunta ja maakunnan palvelulaitos voivat lisäksi asettaa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi tarpeellisia ehtoja ja velvoitteita palvelun tuottajalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen tekemällä tai maakunnan hyväksyessä ilmoittautumisen palvelun tuottaja sitoutuu noudattamaan tämän luvun 3 §:n mukaisia palvelun tuottajan velvoitteita. Maakunnan tai maakunnan palvelulaitoksen on seurattava, että 1 momentissa tarkoitetut palvelun tuottajat toteuttavat palvelut asiakkaiden yksilölliset tarpeet huomioon ottavalla tavalla ja muutoinkin sopimuksen edellyttämällä tavalla.

4. LUKU

PALVELUJEN MONIMUOTOISUUS JA YHTEISET JÄRJESTELMÄT

1 §

Kasvupalvelujen monimuotoisuus ja yhdessä käytettävyys

Kasvupalveluja järjestettäessä pyritään monimuotoiseen sekä digitaalisen palvelutarjonnan ja digitaalisen asioinnin mahdollistaviin toimintamalleihin. Yritysassiakaiden palveluille ei aseteta kiinteää toimipaikkaa koskevia vaatimuksia.

2 §

Kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevat järjestelmät

Työ- ja elinkeinoministeriö, muut kasvupalvelun valtakunnalliset järjestäjät sekä kasvupalvelun valtakunnalliset toimijat pitävät yllä ja kehittävät valtakunnallisia sekä valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevia järjestelmiä.

Maakunnat sekä maakuntien yhteiset palvelukeskukset sekä maakuntien keskenään tai keskenään ja yhdessä valtion kanssa omistamat yhtiöt pitävät yllä ja kehittävät maakunnallisia kasvupalveluja tukevia järjestelmiä.

Maakunta kehittää ja pitää tarpeen mukaan yllä alueensa kasvupalveluja tukevia sekä maakunnan ja alueen kuntien yhteistoimintaa tukevia järjestelmiä.

3 §

Järjestelmien avoimuus ja käytettävyys

Valtakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulee toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että ne mahdollistavat ja edistävät kaikkien valtakunnallisten toimijoiden yhteistä palveluntarjontaa ja että kaikki valtakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjät ja tuottajat voivat tukeutua samoihin järjestelmiin.

Valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulee toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että ne mahdollistavat ja edistävät yhteistä palveluntarjontaa maakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjien kanssa ja että kaikki maakunnat voivat palvelujen järjestäjinä tukeutua samoihin järjestelmiin.

Maakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulee toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että kaikki maakunnat tukeutuvat palvelujen järjestäjinä samoihin järjestelmiin.

4 §

Järjestelmäalustojen ja -resurssien yhteisyys

Työ- ja elinkeinoministeriö määrittää kasvupalveluja tukevien tietojärjestelmäalustojen rajaresurssina toimivat periaatteet ja linjaukset sekä rajaresurssien käytön siten, että tietojärjestelmät ovat yhteentoimivia ja yhteisesti käytettäviä.

5. LUKU

ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

1 §

Alueiden kehittäminen ja sen tavoitteet

Alueiden kehittäminen on laaja-alaista ja monitasoista toimintaa, joka perustuu eri toimijoiden yhteisiin tavoitteisiin ja vuorovaikutukseen. Se sisältää sekä laajan, yhteiskunnallisen päätöksenteon aluevaikutuksia arvioivan näkökulman että erityisesti aluekehitykseen suunnatut toimet ja resurssien käytön. Alueiden kehittämisen tavoitteena on:

- 1) vahvistaa *alueiden uudistumista ja tasapainoista kehittymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä;*
- 2) *vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinvoimaa ja kasvua tukevaa elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa;*
- 3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön hyvinvointia, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöön kestäväällä tavalla;
- 5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria;

- 6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.

2 §

Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on maakunnilla ja valtiolla. Maakunta toimii oman alueensa aluekehittämisviranomaisena.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta sekä valmistelee valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet (aluekehittämispäätös) ja kansalliset rakennerahasto-ohjelmat yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien sekä muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa jäsenvaltiolle kuuluvasta vastuusta rakennerahasto-ohjelmassa ja Euroopan unionin ulkorajayhteistyön ja Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmissa sekä Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa Euroopan unionin rahasto-ohjelmien kansallisia hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtäviä siltä osin kuin niitä ei ole siirretty välittävien toimielimien tehtäviksi. Ministeriö sovittaa yhteen maakuntien aluekehittämistehtävään liittyvien maakuntaohjelmien valmistelua ja toimeenpanoa.

Maakunnat vastaavat alueellaan aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja maakunnan yleisestä kehittämisestä sekä siihen liittyvästä yhteistyöstä valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien sekä tarvittaessa muiden maakuntien kanssa. Maakunta kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet. Maakunta vastaa ennakoinnin yhteensovittamisesta.

3 §

Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelman hallinnointi

Rakennerahasto-ohjelmalla tarkoitetaan Kestäväää kasvua ja työtä 2014 – 2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaa ja Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa hallintoviranomaisena yleisasetuksen 125 artiklan mukaisesti rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta hoitaen sille Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa tai muualla lainsäädännössä säädetty tehtävät. Hallintoviranomainen vastaa siitä, että välittävälle toimielimelle osoitetaan niille ohjelman toteuttamiseen suunnatut/tarjotut varat. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa todentamisviranomaisena yleisasetuksen 165 artiklan mukaisista tehtävistä sekä tässä laissa ja rahoituslaissa (xx/yyyy) sille säädettyistä tehtävistä.

Valtiovarainministeriön valtionvarain (controller) -toiminnon yhteydessä toimiva tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa ja rahoituslaissa säädetty tehtävät . Se vastaa myös yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastusviranomaisen tehtävistä.

Välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä siten kuin niistä rahoituslaissa (xx/yyy) erikseen säädetään. Välittävällä toimielimellä tulee olla riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Välittävien toimielimiä ovat maakunnat, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja Innovaatiorahoituskeskus Tekes.

4 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnassa on aluekehittämispäätöksen ja maakuntastrategian ja maakuntaohjelman, alueen kehittämiseen vaikuttavien muiden suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja sekä Euroopan unionin osarahoittamien ohjelmien toimeenpanon strategista yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä toimii lisäksi yleisasetuksen (xx / yyy) 5 artiklan mukaisena kumppanuuselimenä. Yhteistyöryhmässä tulee olla kattavasti edustettuina maakunnan alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot kuten yleisasetuksen 5 artiklassa säädetään. Yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäsenien sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä. Maakuntaan pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan valita yhteistyöryhmän jäseneksi.

5 §

Alueiden kehittämisen painopisteet ja maakuntaohjelma

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*). Päätös koostuu valtakunnallisesta, Manner-Suomea koskevasta osiosta sekä maakuntakohtaisista osioista. Valtioneuvoston aluekehittämispäätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista. Aluekehittämispäätöksen valtakunnallinen osio valmistellaan yhdessä aluekehittämisen kannalta keskeisten ministeriöiden kanssa sekä maakuntakohtaiset osiot myös maakuntien kanssa.

Maakunta laatii maakuntastrategiaan perustuvan maakuntaohjelman, joka tarkoittaa maakunnan aluekehittämiseen liittyvien tehtävien toimeenpanoa lähivuosina. Maakuntaohjelma on otettava huomioon maakunnan alueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä aluekehittämispäätöksen valmistelusta ja sisällöstä.

6 §

Sopimusmenettelyt

Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia. Yhteistyösopimus laaditaan toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyösopimuksen on oltava yhteensopiva aluekehittämispäätöksen, (kasvupalveluja koskevan tavoitepäätöksen) ja asianomaisen maakuntaohjelman kanssa. Sopimuksen allekirjoittajien on otettava sopimukset huomioon toimintaansa ja talouttaan koskevissa suunnitelmissa.

7 §

Aluejaot

Valtioneuvosto voi määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II-tukialueiksi. Jako tapahtuu pääasiassa kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden pohjalta. Alueita määrät-

täessä otetaan huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä tarkemmalla tasolla ainakin työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet. Yleiset määräämis- ja jakoperusteet tukialueisiin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvosto voi määrätä äkillisiksi rakennemuutosalueiksi sellaiset alueet joihin on kohdistunut tai arvioidaan kohdistuvan voimakkaita työpaikkavähennyksiä tai muita äkillisiä talouteen vaikuttavia seikkoja.

Valtioneuvosto voi saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 14 §:ssä tarkoitettua saaristoasiain neuvottelukuntaa kuultuaan määrätä mainitun lain 9 §:n nojalla saaristokunnaksi määrätyn kunnan tai muun kunnan saaristo-osan, johon valtioneuvosto on päättänyt sovellettavaksi saaristokuntaa koskevia säännöksiä I tai II -tukialueeseen.

6. LUKU

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

1 §

Suunnittelu, kehittäminen ja yleinen ohjaus

Kasvupalvelujen yleinen ohjaus ja strateginen kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa.

Maakunnat vastaavat tässä laissa säädettyihin palvelukokonaisuuksien sisältyvistä palveluista sekä suunnittelevat niiden järjestämisen ja tuottamisen. Tähän kuuluvia järjestämistehtäviä voidaan osoittaa maakuntien yhteistyöelimille ja tuottamistehtäviä maakuntien yhdessä omistamille yhtiöille.

Maakunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri asiakasryhmiin. Maakunnan on lisäksi suunnittelussaan asetettava kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät elinkeinojen kehittämistä, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistävät valtakunnallisiin tavoitteisiin pohjautuvat tavoitteet sekä määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot.

Maakunta osallistuu kansalliseen kasvupalveluiden kehittämiseen sekä toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa

2 §

Kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet

Maakuntalain (xxxx / yyyy) 35 §:ssä säädetyn maakuntastrategian pitkän aikavälin tavoitteiden lisäksi valtioneuvosto voi tarvittaessa vahvistaa kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet, joissa määritellään maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvi- en kasvupalvelujen osalta ainakin:

- 1) tavoitteet palvelujen yhteensovittamisen ja yhdenvertaisen saatavuuden, valin- nanvapauden, ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi; ja
- 2) yleiset linjaukset yhteisistä järjestelmistä ja eri tuotantotapojen hyödyntämises- tä sekä tiedonhallinnan kehittämiskohteista.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee ehdotuksen 1 momentin 1 kohdassa tarkoi- tetuiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi yhteistyössä maakuntien kanssa.

3 §

Alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alueiden kehittämisen ja kasvupal- velujen neuvottelukunta. Sen tarkoituksena on

- 1) sovittaa yhteen ja linjata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta sekä edistää siihen liittyen muun muassa kasvupalvelujen, hyvinvoinnin, osaamisen sekä saavutettavuuden strategisten linjausten toteuttamista,
- 2) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä,
- 3) koota ja välittää alueellista tilannekuvaa ja tietoa kehittämistarpeista, ja seurata sekä ennakoida alueiden kehitystä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta,
- 4) käsitellä alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä lainsäädäntöhankkeita.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan ja nimeää sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää neuvottelukunnan jäsenistön muutoksista. Neuvotte- lukunta voi asettaa jaostoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukun- nan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä.

4 §

Valtion ja maakuntien välinen yhteistyö

Maakuntalain (xxx/yy) 13 §:ssä tarkoitetun neuvottelun tueksi ja valtioneuvoston ja maakuntien välisen yhteistyön edistämiseksi valtio ja maakunnat neuvottelevat vuosittain alueiden kehittämistä ja sen painopisteistä. Neuvottelussa käsitellään aluekehityksen tilanteen pohjalta alueiden kehittämiseen liittyviä laajakantoisia, eri hallinnonaloja koskevia toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittäviä asioita ja tavoitteita. Neuvotteluissa voidaan käsitellä myös muita alueiden kehittämisen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä asioita. Neuvottelun tarkoituksena on sovittaa yhteen hallinnonalojen tavoitteet ja muodostaa tämän perusteella neuvotteluosapuolten yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä maakunnissa.

Neuvotteluja johtaa työ- ja elinkeinoministeriö ja sen lisäksi neuvotteluihin osallistuu ainakin valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö.

Kasvupalvelujen osalta neuvottelujen tarkoituksena on ohjata palvelurakenteen kehittämistä sekä käsitellä maakunnan kasvupalvelujen keskeisiä tavoitteita, palvelutuotannon työnjakoa ja yhteistoimintaa muiden maakuntien kanssa sekä omavalvonnan toteutumista. Neuvotteluissa arvioidaan lisäksi valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista, maakunnan palvelujen kehitystä ja kehittämistarpeita, toimintaympäristön ja palvelujen tarpeen muutoksia sekä tuottavuuden lisäämistä. Neuvotteluissa voidaan käsitellä myös muita kasvupalvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä asioita.

5 §

Palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain. Ministeriö voi tarvittaessa pyytää yhdeltä tai useammalta maakunnalta selvityksen, jossa tarkastellaan kasvupalvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta sekä arvioitua tulevaa kehitystä. Lisäksi selvityksessä voidaan pyytää arvioimaan maakunnassa toteutettavia kustannusten hallinnan kannalta välttämättömiä toimenpiteitä ja mahdollisia muita toimenpiteitä, joilla kasvupalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu voidaan valtionrahoituksella ja muulla tulorahoituksella turvata.

6 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Kasvupalvelujen järjestämisen ja palvelurakenteen valvonta ja valvontaan liittyvä ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle tai lailla erikseen nimetyille muulle viranomaiselle. Työ- ja elinkeinoministeriö tai sen valtuuttama toimija voi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin ja maakuntien laitoksiin

Kasvupalvelujen lainmukaisuuden valvonta kuuluu Valtion lupa-, ohjaus- ja valvonta -virastolle.

Siltä osin kuin kasvupalveluja toteutetaan Euroopan unionin rahoituksella, työ- ja elinkeinoministeriö valvoo toimintaa hallintoviranomaisena.

7 §

Hallintomenettely ja julkisuus

Kasvupalveluja tuottavan maakunnan ja kunnan määräysvallassa olevan yksikön ylläpitäjän toimintaan sovelletaan hallintolakia tämän lain mukaisessa toiminnassa myös silloin, kun palvelun tuottaja on osakeyhtiö, yhdistys tai muu yhteisö. Hallintolain esteellisyysäännöksiä sovelletaan kuitenkin kaikessa palvelun tuottajan toiminnassa. Mainitun lain 28 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohtaa sovelletaan palvelun tuottajaan sekä palvelun tuottajan muodostamaan kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuun konserniin kuuluvaan yhteisöön vain asiassa, jossa palvelun tuottajan ja yhteisön edut ovat ristiriidassa keskenään tai jossa asian tasapuolinen käsittely sitä edellyttää.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun palvelun tuottajan tämän lain mukaisen toiminnan julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

8 §

Keskitetysti hoidettavat palvelut

Tässä laissa säädetystä poiketen valtakunnallisesti tuotetaan ja järjestämisvastuu on työ- ja elinkeinoministeriöllä, kun kyse on tämän lain 2 luvun x §:ssä säädettyistä työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupiin sekä 2 luvun y §:ssä säädetystä työntekijöiden kansainvälisen liikkuvuuden edistämiseen liittyvistä asioista. Ministeriö voi nimetä järjestäjäksi valitsemansa valtion viranomaisen tai maakunnan.

9 §

Pääkaupunkiseudun erillisratkaisu

Uudenmaan maakunnassa kasvupalvelujen järjestämisvastuu voidaan siirtää sopimuksella kokonaan tai osittain pääkaupunkiseudun kunnille. Sopimuksen osapuolina ovat valtio työ- ja elinkeinoministeriön edustamana sekä se kunta tai ne kunnat, joille järjestämisvastuuta siirretään.

Jos järjestämisvastuu siirretään useammalle kuin yhdelle kunnalle yhteisesti, niiden tulee muodostaa kuntayhtymä järjestämisvastuun hoitamiseksi. Järjestämisvastuuliseen kuntaan tai kuntayhtymään sovelletaan tässä laissa maakunnista säädettyä.

Mikäli kunnalle tai kuntayhtymälle siirrettävä järjestämisvastuu koskee koko Uudenmaan maakuntaa, on kasvupalvelujen sisällön ja kasvupalvelujen tuottamista koskevien päätösten valmistelussa ja päätöksenteossa järjestettävä Uudenmaan maakunnan osallistuminen tavalla, joka varmistaa maakunnan mahdollisuudet vaikuttaa maakunnan alueella järjestettäviin kasvupalveluihin.

VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

VM kokoaa maakuntalakupaketin voimaantulo- ja siirtymäsäännökset yhdeksi kokonaisuudeksi, joten erillistä voimaanpanolakia ei laadita.

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala ja tavoitteet. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Laki korvaisi voimassaolevan lain alueiden kehittämisestä (xxx/yy) ja sisältäisi suppeammassa muodossa sen sääntelyn, joka on jatkossa tarpeen valtion aluekehitystehtävien ja maakunnille siirtyvien aluekehitystehtävien kannalta. Lisäksi lakia sovellettaisiin maakuntalaissa (xxxx/yyyy) tarkoitettujen maakuntien toiminnan järjestämiseen niille maakuntalain 6 §:n nojalla siirtyvien työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävien osalta. Nämä kasvupalveluiksi määriteltävät työvoima- ja yrityspalvelut tuotaisiin aluekehitystehtävien yhteyteen ja niiden hyödyntäminen vahventaisi aluekehityspolitiikan resursseja sekä vaikuttavuutta.

Pykälässä 2 momentissa säädettäisiin lain tavoitteista, joita olisivat kestävän taloudellisen kasvun, alueiden kehittämisen, yrittäjyyden, työvoiman saatavuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden sekä työllisyyden, työllistymisen, ja yritysten toimintaedellytysten edistäminen valtion ja maakuntien toimenpiteiden ja niiden järjestämien palvelujen avulla. Lailla edistettäisiin myös maahanmuuttajien kotoutumista osana kasvupalveluita ja aluekehittämistä [tätä ei tarvita, jos kotoutuminen-sana lisätään säännöksissä tavoitteisiin.]

Pykälän 1 kohdassa mainittu taloudellinen kasvu on ollut keskeinen tekijä Suomen kehittämisessä nykyaikaiseksi hyvinvointivaltioksi. Taloudellinen kasvu lisää parhaiten työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia. Taloudelliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa väestön koulutustaso, yrityksiin ja tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvä investoinnit sekä saavutettavuus. Kestävä kehitys on lähtökohtana kaikessa alueiden kehittämisessä ja kasvupalveluihin liittyvässä toiminnassa. Alueiden kehittämisen toimintaedellytysten edistämistä tehdään usealla tasolla, valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Aluekehittämisen toimijoita on myös eri sektoreilla. Alueiden kehittämisen toimintaedellytysten kannalta näiden eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä. Maakunnista tulee maakuntauudistuksen myötä keskeisiä toimijoita työllisyyden, työllistymisen ja yritystoiminnan edellytysten edistäjinä ja kasvupalvelut ovat näiden tavoitteiden keskeinen työväline.

Pykälän 2 kohdan mukaan tavoitteena on myös määritellä valtion ja maakuntien järjestämisvastuu. Laissa määriteltäisiin valtakunnalliset ja maakunnalliset kasvu-

palvelut sekä näiden asiakkaat. Valtakunnalliset kasvupalvelut ja niiden asiakkaat määritellään tarkemmin niitä koskevassa erityislainsäädännössä.

Pykälän 3 kohdan mukaan lain tavoitteena on valtion ja maakuntien järjestämisvastuun selkeä määrittely. Laissa määriteltäisiin erikseen valtion ja maakuntien järjestämät palvelukokonaisuudet ja näin selkeytettäisiin kasvupalveluihin liittyviä toimivaltuuksia/työnjakoa.

Kunnat tuottavat elinvoimapalveluja ja toteuttavat paikallista elinkeinopolitiikkaa yleisen toimivaltansa puitteissa. Lailla ei puututtaisi kuntien elinvoimatehtävän ja siihen liittyvien paikallisten palveluiden järjestämiseen. Jatkossa maakunta päättäisi alueellisten elinvoimapalvelujen järjestämisestä. Asiakkaiden palvelut toteutettaisiin saumattomina palveluketjuina valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja sekä paikallisia elinvoimapalveluja yhteen sovittaen.

Pykälän 4 kohdan mukaan lain tavoitteena on lisäksi yhdistää kansallisesti rahoitettujen palvelujen, aluekehittämisen sekä laissa tarkoitettujen Euroopan unionin rahastoista osarahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden hallinnointi- ja rahoitustoiminta maakuntien toiminnan ja yritysten kannalta johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Kansallisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvien menettelyjen mahdollisimman laaja yhteensovittaminen vähentää myös resurssitarpeita ja aikaansaa toimivammat menettelyt. Lisäksi Euroopan unionin eri rahoitusvälineiden yhteensovittaminen varmistaa, että eri rahastojen tavoitteet ja toimenpiteet tukevat mahdollisimman hyvin toisiaan ja Suomen kehittämistä ja ettei rahoitettaisi päällekkäistä toimintaa.

Ahvenanmaan maakunnan kansainvälisoikeudellisesti tunnustettu itsehallinnollinen asema on määritelty perustuslain 120 §:ssä ja sen perusteella annetussa Ahvenanmaan itsehallintolaissa. Ahvenanmaan elinkeinopolitiikka mukaan lukien yritystuet ja työllisyyden hoito kuuluvat maakunnan toimivaltaan. Maakunnalle kuuluu lainsäädäntövalta maakunnassa tapahtuvan kotoutumisen edistämisen osalta. Ahvenanmaan maakunta on myös itse säätänyt, mitä säännöksiä se soveltaa valtakunnan työttömyysturvalainsäädännöstä. Ahvenanmaan itsehallintolain tyhjentävästä lainsäädäntövallan jaosta seuraa, ettei valtakunnan laissa tule erikseen säätää lain sovellettavuudesta Ahvenanmaalla. (ei yk perusteluihin)

2 § Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytettävät käsitteet.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin kasvupalvelun käsite, jolla tarkoitettaisiin valtion ja maakunnan toimenpiteitä 1 §:ssä säädettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Kasvupalvelujen käsite olisi laaja ja sitä tarkennettaisiin laissa kunkin palvelukokonaisuuden osalta tarkemmin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa määriteltäisiin palvelun järjestäjä, jolla tarkoitettaisiin lain 2 luvussa määriteltyä valtakunnallista tai maakunnallista kasvupalvelun järjestäjää.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa määriteltäisiin palvelukokonaisuus, jolla tarkoitettaisiin samaan maakunnan tehtävään tai saman asiakastarpeeseen perustuvaa yksittäisten palvelujen ryhmää. Laissa ei määriteltäisi valtakunnallisten kasvupalvelujen sisältöä tai palvelukokonaisuuksia, eikä myöskään kuntien elinvoimatahtävien sisältöä. Maakuntien osalta palvelukokonaisuuksista säätäminen on välttämätöntä, koska maakunnalla ei ole yleistä toimialaa vaan sen toimiala määräytyy maakuntalain (xxx/yy) nojalla. Tässä laissa määritellyt palvelukokonaisuudet vastaisivat kokonaisuutena maakuntalain 6 §:ssä lueteltuja Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtäviä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa määriteltäisiin asiakas, joka voisi olla kasvupalvelun tilaaja ja käyttäjä siitä riippumatta, onko palvelun järjestämiseen lakiin perustuva velvoite vai järjestääkö palvelujen järjestäjä ne muutoin tehtäviensä ja toimivaltansa puitteissa. (viittaus 2:4 §). Asiakkaan määritelmä on tarkoitettu laajaksi siten, että samojen palvelujen ja palvelukokonaisuuksien piirissä olisivat kaikki palveluja tarvitsevat henkilöt, yritykset ja yhteisöt.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa määriteltäisiin asiakassuunnitelman käsite. Asiakassuunnitelmalla tarkoitettaisiin lain x §:ssä tarkoitettua työllistymissuunnitelmaa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain x §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa. Maakunnilla olisi mahdollisuus laatia muitakin asiakassuunnitelmia jos se katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi, mutta ne eivät olisi lakisääteisiä.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan palvelun maakunnallisella tuottajalla tarkoitettaisiin maakuntalain (xx /yy) 52 §:ssä tarkoitettua maakunnan palvelulaitosta sekä osakeyhtiötä ja muuta yhtiötä, yhteisöä, yhdistystä, osuuskuntaa, säätiötä ja itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka tuottaa maakunnalle kasvupalveluja. Myös esimerkiksi markkinaehtoisesti toimivat kuntien yhtiöt voisivat toimia maakunnassa kasvupalvelujen tuottajina. Palvelun valtakunnallisia tuottajia ei määriteltäisi laissa vaan tuottajina voisivat olla kaikki työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastot ja osakeyhtiöt, joilla on kasvupalveluun liittyviä tehtäviä.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan valinnanvapaudella tarkoitettaisiin asiakkaan oikeutta valita käyttämänsä palvelun tuottaja silloin, kun kyse on valinnanvapauden piiriin kuuluvasta palvelusta. Kaikki kasvupalvelut eivät olisi va-

linnanvapauden piirissä vaan tämä jäisi riippumaan palvelun järjestäjän harkinnasta ja palvelujen tarjonnasta. Valtakunnallisilla kasvupalveluilla olisi jatkossakin pääsääntöisesti vain yksi tuottaja. Maakuntien järjestämistoimintojen tulisi ensisijaisesti pyrkiä löytämään useampia palveluntuottajia ja mahdollistamaan asiakkaille valinta näiden välillä;

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa määriteltäisiin rakennerahastojen käsite. Pykälän mukaan rakennerahastoilla tarkoitettaisiin Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, Euroopan globalisaatiorahastoa sekä Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa.

Pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan alueella tarkoitettaisiin maakuntajakolain (xx/yyyy) mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisen toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa Manner-Suomen aluetta.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan yleisasetuksella tarkoitettaisiin yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013.

Pykälän 1 momentin 11 kohdan palveluketjulla tarkoitettaisiin palveluketjulla asiakkaan tarpeen vaatimaa ajasta, paikasta ja hallinnon tasosta riippumatonta palveluita muodostuvaa kokonaisuutta.

Pykälän 1 momentin 12 kohdan rajaresursseilla tarkoitettaisiin yhteistoiminnallisia, juridisia, hallinnollisia ja toiminnallisia säännöksiä sekä teknisiä ohjelmistotyökaluja ja rajapintoja, jotka toimivat alustayrityksen ja kolmansien osapuolien välillä ja jotka auttavat hallitsemaan alustaa .

3§ Palvelujen kieli. Pykälässä säädettäisiin palvelujen järjestämisessä käytettävästä kielestä. Pykälän mukaan maakunnan olisi järjestettävä palvelut siten, että jokaisella olisi oikeus käyttää sekä suomea että ruotsia.

Maakuntaudistuksen yhteydessä on linjattu, ettei tehtävien siirto valtiolta maakunnille, saa heikentää kielellisiä oikeuksia. Kielellisiä oikeuksia koskevassa sääntelyssä on kysymys laissa turvatusta minimitasosta. Oikeudesta käyttää suomen tai ruotsin kieltä, tulla kuulluksi ja saada toimituskirjansa suomen tai ruotsin kielellä sekä oikeudesta tulkkaukseen käytettäessä näitä kieliä viranomaisissa säädetään kielilaissa (423/2003) sekä maahanmuuttajien osalta laissa kotoutumisen edistämi-

sestä (1386/2010) Saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään oikeudesta käyttää saamen kieltä.

Kielilaissa säädetään viranomaisten velvollisuuksista palveluilla ja tiedottaa suomen ja ruotsin kielellä. Viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Velvoitteet kohdistuvat erityisesti kaksikielisiin kuntiin ja kuntayhtymiin. Kielilain 24 § velvoittaa yhtiön, joissa kaksikielillä kunnilla tai erikielillä kunnilla on määräämisvalta antamaan palveluja ja tiedottamaan suomeksi ja ruotsiksi toiminnan laadun ja asiayhteyden edellyttämässä laajuudessa ja tavalla, jota kokonaisuutena arvioiden ei voida pitää yhtiön kannalta kohtuuttomana. Saamen kielilaissa säädetään vastaavat kielelliset oikeudet saamelaisille saamen kotiseutualueella eli Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa ja kuntayhtymissä, joissa on jäsenenä edellä mainittuja kuntia. Viittomakielilain 3 §:n mukaan viranomaisen on toiminnassaan edistettävä viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään. Viittomakielellä tarkoitetaan suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä.

Kaksikielisen valtion viranomaisen on palveltava yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Toisin sanoen yksikielinen valtion viranomainen ei ole velvollinen palvelemaan yleisöä molemmilla kansalliskielillä. Sen sijaan se saa käyttää apunaan tulkkia, jos se ei pysty palvelemaan henkilöä tämän valitsemalla kielellä. Tulkin kutsumisesta on tällöin huolehdittava viran puolesta (HE 92/2002 vp, s. 71–72).

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 5 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitettussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan 2 momentin mukaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Vaikka maakuntauudistuksen yhteydessä tullaan muuttamaan kielilakia, saamen kielilakia ja viittomakielilakia, kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta olisi tärkeää, että niistä säädettäisiin myös erityislaissa.

4§ Kasvupalvelujen rahoitus. Pykälässä säädettäisiin maakunnan järjestämän kasvupalvelujen rahoituksesta. Maakunnan järjestämän kasvupalvelujen rahoitus määräytyisi maakuntien rahoituslain (xxxx / yyyy) perusteella. Lisäksi kasvupalvelusuoritteista voitaisiin periä asiakasmaksuja siten kuin 5 §:ssä säädetään. Maa-

kunnat saavat rahoituksensa ensisijaisesti kokonaisrahoituksena ja jakamattoman talousarviomomentin kautta sekä päättävät rahoituksen kohdentamisesta eri toimintoihin itse. Kasvupalvelujen rahoitus sisältyy maakuntien jakamattomiin talousarviomäärärahoihin, eikä kasvupalvelun rahoitukseen osoiteta kohdennettuja erillismäärärahoja. Maakuntien harkintavaltaa on rajoitettu vain siltä osin, että lain 2 luvun 3 §:ssä on määritelty ne palvelut, joiden järjestämisestä maakunnan olisi aina huolehdittava. Kyseiset palvelut toteuttavat kansalaisten subjektiivisia oikeuksia tai koskevat yritysten lakisääteisiä tukia.

Kasvupalvelujen rahoitukseen liittyy työttömien työnhakijoiden aktiivitoimenpiteiden rahoitus työttömyysetuudella. Työttömyysturvalain (1290/2002) 10 luvussa säädetään työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta. Laissa tarkoitettuja työllistymistä edistäviä palveluita (1 luku 5 § kohta 15) ovat työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu, koulutuskokeilu, työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan tuettu omaehtoinen opiskelu sekä kuntouttava työtoiminta. Edellä mainittujen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan. Työttömyysetuuden maksaminen edellyttää, että työnhakija pitää työnhaun voimassa myös palvelun aikana. Työttömyysetuutta voidaan maksaa, vaikka työnhakijalla ei olisi työttömänä ollessaan oikeutta etuuteen, jos se johtuu korvauksettomasta määräajasta, työssäolovelvoitteesta, työmarkkinatuen odotusajasta, ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta, omavastuuajasta tai työmarkkinatuen tarveharkinnasta. Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä edistävän palvelun ajalta työnhakijalla voi olla lisäksi oikeus saada korotettua työttömyysetuutta. Mahdollisten korotusosien maksamisen ratkaisee etuuden maksaja eli työttömyyskassa tai Kela. Työttömyysetuuden lisäksi palveluun osallistumispäiviltä voidaan maksaa kulukorvausta. Työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus ja korotusosa rahoitetaan aina valtion varoista eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

Eduskunnalle annettiin lokakuussa hallituksen esitys (HE 209/2016 vp), jossa esitetään valtion rahoittaman työttömyysetuuden (työmarkkinatuki, peruspäiväraha, ansiopäivärahan perusosa) käyttämistä työnantajalle maksettavan palkkatuen ja työnhakijalle starttirahan rahoittamiseen. Rahoitusmuutoksen vaikutusten arvioimiseksi muutos on kokeiluluonteinen ja voimassa vuosina 2017 - 2018 (vrt. tämän lain voimaantulo). Rahoitusmuutos on esitetty tehtäväksi, jotta työttömille voidaan mahdollisimman hyvin turvata heidän palvelutarpeidensa mukaiset palvelut.

5 § Palvelujen maksullisuus. Pykälän 1 momentin mukaan henkilöasiakkaan maakunnalliset kasvupalvelut kuten esimerkiksi starttirahapäätös ja siihen kiinteäs-

ti liittyvät asiantuntijapalvelut sekä yrityksille yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat maakunnalliset palvelut kuten esimerkiksi starttirahapäätös ja siihen kiinteästi liittyvät asiantuntijapalvelut olisivat maksuttomia.

Maakuntien kasvupalveluissa yksi toteutustapa voi olla asiakasseteli, jonka asiakas voi käyttää valintansa mukaan maakunnan hyväksymän palveluntuottajan palvelujen ostamiseen. Asiakassetelin ei tarvitse kattaa koko palvelua vaan asiakkaalta voidaan edellyttää myös omaa maksuosuutta ehtona asiakassetelin myöntämiselle. Omarahoitusosuutta ei tulisi edellyttää vielä siinä vaiheessa, jossa maakunta tarjoittaa asiakkaan tarpeita vaan vasta palvelutarpeen selvittyä ja asiakkaan valitessa varsinaista palveluntuottajaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtakunnallisista kasvupalveluista voidaan periä maksuja, joiden on perustuttava etukäteen saatavilla olevaan palveluhinnastoon tai palvelun maksullisuuden ja hinnoitteluperusteiden kuvaukseen. Esimerkiksi Finnveran perimät palvelumaksut ja provisiot vaihtelevat tuotekohtaisesti ja myös asiakkaan taloudelliseen tilaan perustuvan riskiarvion mukaan. Valtakunnallisten palveluntuottajien rahoitusinstrumenteista kuten lainoista ja takauksista voitaisiin myös periä palvelu/toimitusmaksu.

Pykälän 3 momentin mukaan muun kuin henkilöasiakkaan maakunnallisista kasvupalveluista perittävistä maksuista päättäisi maakunta maakuntalain (xxx/yy) 16 §:n mukaisesti.

2 luku Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen

1 § Kasvupalvelut. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kasvupalveluita järjestettäisiin ja tuotettaisiin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Valtakunnallisia kasvupalveluja olisivat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen ja yhtiömuotoisten toimijoiden tämän lain tavoitteita edistävät palvelut. Näitä ei määriteltäisi tässä laissa vaan palvelut määritellään kutakin toimijaa koskevassa erityislainsäädännössä. Työ- ja elinkeinoministeriö varmistaa jatkossakin hallinnonolansa ohjauksella kulloinkin tarkoituksenmukaisten palvelujen saatavuuden ja palveluntarjoajien yhdenmukaisen toiminnan. Keskeisiä toimijoita ovat Team Finland –toimijat eli Innovaatiorahoituskeskus Tekes, Finpro Oy, Finnvera Oyj ja Suomen Teollisuussijoitus Oyj. Kasvupalveluihin lukeutuvia tehtäviä voi olla muillakin toimijoilla, kuten Patentti- ja rekisterihallituksella. Valtakunnallisten kasvupalvelujen tarjoajien tulisi yhdessä varmistaa johdonmukainen ja asiakastarpeisiin vastaava palvelutarjonta sekä toimia tiiviissä yhteydessä maakunnallisten kasvupalveluiden järjestäjätoimintojen kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan kasvupalvelut olisi suunniteltava ja toteutettava palvelut sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttäisi suhteessa palvelun tavoitteeseen. Tarvetta arvioitaessa olisi kiinnitettävä huomiota sekä väestötason että yksilötason tarpeisiin sekä henkilöasiakkaiden että yritysassiakkaiden osalta. Tarpeella ei tarkoiteta yksittäisten henkilöiden tai yritysten kokemaa subjektiivista tarvetta johonkin tiettyyn palveluun tai palvelutasoon. Palvelut toteutettaisiin yhteen sovitettuina palveluketjuina/palvelukokonaisuuksina sekä väestön ja yritysten tarpeet huomioon ottaen. Yhteen sovitetuilla palveluketjuilla/ palvelukokonaisuuksilla tarkoitettaisiin asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisia eri palveluiden yhdistelmiä. Lisäksi niillä tarkoitettaisiin tarvetta muodostaa palvelujärjestelmä sellaiseksi, ettei julkiseen palveluun syntyisi kustannuksia perusteettomasti lisääviä päällekkäisyyksiä. Palveluissa tulisi ensijaisesti hyödyntää digitaalisia ratkaisuja asiakkaiden valmiudet ja palvelun tavoitteet huomioon ottaen.

Kasvupalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa otettaisiin huomioon myös maahanmuuttaja-asiakkaat siten, että palvelut edistäisivät heidän kotoutumistaan ja työllistymistään. Maahanmuuttajaryhmän palveluiden suunnittelussa tulisi huomioida erityisesti ryhmän heterogeenisyys. Työttömänä työnhakijana olevaa maahanmuuttajaa tulisi tukea työllistymisen ohella myös riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon sekä muiden yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa sekä mahdollisuuksissa osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

2 § Valtakunnalliset kasvupalvelut. Pykälän 1 momentin mukaan valtakunnallisilla kasvupalveluilla tarkoitettaisiin palveluja, jotka järjestetään keskitetysti, tuotetaan valtakunnallisesti ja jotka ovat saatavilla koko maassa. Valtakunnalliset kasvupalvelut olisivat harkinnanvaraisia, eikä palvelujen käyttäjillä olisi subjektiivista oikeutta itse määrittelemänsä palvelun saamiseen. Palvelut järjestettäisiin niihin osoitettujen määrärahojen ja valtuuksien sekä palvelun järjestäjän harkinnan mukaisesti. Jos palveluun sisältyy palvelun tuottajan taloudellista sitoutumista, tuottaja tekisi sitä koskevan päätöksen itseään koskevan lainsäädännön, valtuuksien, määrärahojen ja toimiohjeiden mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi järjestäjänä valtakunnallisesti tuotettavista kasvupalveluista. Laissa ei säädettäisi valtakunnallisten kasvupalvelujen sisällöstä, eikä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisten toimijoiden, kuten esimerkiksi Finnvera Oyj:n tai Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toiminnasta, vaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisista kasvupalveluiden toimijoista säädetään jatkossakin lailla erikseen.

Muita valtakunnallisia toimijoita olisivat esimerkiksi Finpro Oy ja Suomen Teollisuussijoitus Oy, Esimerkiksi valtakunnallisissa kasvupalveluissa Finnveralla, , Tesillä ja Tekesillä on toimivalta omien rahoituspäätösten tekemiseen niitä koskevan lainsäädännön perusteella. Edellä mainituilla tahoilla on myös muita kuin kasvupalvelujen järjestämiseen tai tuottamiseen liittyviä tehtäviä.

3§ Maakunnalliset kasvupalvelut. Pykälässä säädettäisiin maakunnan järjestämisestä kasvupalveluista, jotka määritellään tarkemmin jäljempänä tässä luvussa. Maakuntien toimivalta määräytyy maakuntalain 6 §:n mukaisen tehtäväluettelon perusteella siten, että maakunnalla on oikeus hoitaa vain tehtäväluetteloon sisältyviä tehtäviä. Kasvu- ja elinvoimapalvelujen järjestäjät eroavat tältä osin toisistaan siten, että valtiolla ja kunnilla on yleinen toimiala mutta maakuntien toimiala on rajattu maakuntalain mukaiseksi. Laissa määritellyt palvelukokonaisuudet kattaisivat maakuntalain 6 §:n mukaiset työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävät siten, että maakunnalla on oikeus harkintansa mukaisessa laajuudessa kyseisten palvelukokonaisuuksien järjestämiseen ja tarjoamiseen. Maakuntien harkintavallan laajuuteen erityisesti nykyisten työvoimapalvelujen osalta vaikuttavat merkittävästi mm. Suomen kansainväliset velvoitteet. Suomen ratifioimat ILO –konventiot velvoittavat mm. työnvälityksen, ammatillisen kuntoutuksen, työllistämisen, ammatinvalinnanohjauksen ja työllistymistä tukevan koulutuksen järjestämiseen. Lisäksi merenkulkijoille järjestettävistä palveluista on omia sopimusmääräyksiään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maakunta päättäisi järjestettävistä palveluista itsenäisesti alueen ja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Maakunta voisi siten päättää toteuttaa olennaisestikin tämän lain palvelukokonaisuuksien yhdistelmää suppeammat kasvupalvelut, mikäli riittävää tarvetta palveluihin ei ole. Maakunta ei sen sijaan voisi laajentaa palvelutarjontaansa sellaisille alueille, joilla sille ei ole maakuntalakiin perustuvaa toimivaltaa. Maakunnan harkintavapautta rajoitettaisiin kolmessa eri tilanteessa.

Maakunta vastaisi aina 2 momentin 1 kohdan mukaan siitä, että asiakassuunnitelmaan oikeutetulle henkilölle laadittaisiin asiakassuunnitelma. Työttömän työnhakijan ja muutosturvan piiriin kuuluvan työnhakijan kanssa laadittaisiin työllistymissuunnitelma. Kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitetun työttömänä työnhakijana olevan maahanmuuttajan kanssa laadittaisiin kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelman tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan kotoutumiskoulutuksesta, suomen tai ruotsin kielen opiskelusta, oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan

perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan perusteella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä tarkoitettulle työttömälle työnhakijalle järjestettäisiin aina edellä mainitussa laissa tarkoitettu kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus. Työttömälle työnhakijalle turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään kuntoutukseen tai työvoimakoulutukseen, jos hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta. Lisäksi 60 vuotta täyttäneelle työnhakijalle tulee järjestää mahdollisuus työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa ennen kuin hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia. Jos työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille, eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa kuntoutusta, työllistymistä edistävää palvelua tai palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa, työnhakijan kotikunta on velvollinen järjestämään hänelle kuuden kuukauden työntekomahdollisuuden. Tämän velvollisuuden soveltamisala on todellisuudessa tekstin sanamuotoa laajempi, sillä maakunta ei voi täyttää velvollisuuttaan, ellei se myös järjestä työttömille työnhakijoille työllistymistä edistäviä palveluja. Nämä palvelut ovat keskeisiä sekä asiakkaiden että kasvupalveluja koskevan sääntelyn tavoitteiden kannalta.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan perusteella maakunta vastaisi myös alueellista kuljetustukea koskevista myöntö- ja maksatuspäätöksistä. Kuljetustukia koskeva sääntely on valtioneuvoston asetuksessa ja lain valmisteluvaiheessa on vielä avoimena, jatkuuko kyseinen tukimuoto vielä lain tullessa voimaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maakunnan velvollisuuksista asiakasta kohtaan. Maakunnan järjestämistä vastuuseen kuuluisivat asiakkaan oikeuksista ja etuisuuksista tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus asiakkaalle tarkoituksenmukaisiin palveluihin sekä palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelman laatiminen. Momentissa säädettyä tiedottamisvelvoitetta täydentäisi maakuntalain (xxxx /yyyy) 28 §:ssä säädetty viestintävelvoite.

4 § Kasvupalvelujen asiakkaat. Pykälässä määriteltäisiin valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaat sekä säädettäisiin asiakkaiden vapaudesta valita palveluntuottaja. Pykälän 1 momentin mukaan valtakunnallisten kasvupalveluiden asiakkaita olisivat kasvua ja kansainvälistymistä tavoittelevat sekä innovaatioiden kehittämistä, kaupallistamista ja hyödyntämistä tavoittelevat yritykset, aluekehittämiseen liittyvien palvelujen osalta maakunnat, kunnat sekä sellaiset kasvupalveluihin liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa harjoittavat yhteisöt, virastot ja laitokset, joiden toiminnan tavoitteena on myös 1 luvun 1 §:ssä määriteltyjen

kasvupalvelujen tavoitteiden edistäminen. Valtakunnallisten kasvupalveluiden tuottajilla voisi olla myös muita kuin 1 momentin määritelmän mukaisia asiakkaita, koska niiden toiminta ei rajoitu vain kasvupalvelujen tuottamiseen.

Pykälän 2 momentin perusteella maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitetut yritykset, luonnolliset henkilöt, yritykset, muut yhteisöt ja säätiöt, jotka kyseisiä palveluja tarvitsevat sekä sellaiset kasvupalveluihin liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa harjoittavat yhteisöt, virastot ja laitokset joiden toiminta tähtää kasvupalvelun tavoitteiden edistämiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valinnanvapaudesta maakunnallisten kasvupalveluiden osalta. Momentin mukaan ellei tässä laissa tai muualla lainsäädännössä toisin säädetä, maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaalla olisi oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan järjestämisvastuunsa mukaisesti nimeämien palveluntuottajien joukosta. Tätä oikeutta voitaisiin rajoittaa lainsäädännöllä. Kyse ei kuitenkaan olisi täysin vapaasta subjektiivisesta valintaoikeudesta, vaan asiakkaan valintaoikeus käsittäisi oikeuden valita palvelun tuottaja kilpailutuksen tai muuten ennalta määriteltyjen kriteerien perusteella valittujen palveluntuottajien joukosta.

Maahanmuuttajien osalta valinnanvapauden toteutuminen kotoutumista edistävällä tavalla edellyttäisi monen kotoutuja-asiakkaan kohdalla jatkossakin henkilökohtaista palvelutarpeen kartoitusta, ohjausta ja neuvontaa, jotta ohjautuminen tarkoituksenmukaiselle palvelun tuottajalle ja palvelukokonaisuuteen tai tarvittaessa palveluntarjoajan vaihtamiseen voitaisiin varmistaa. Ohjauksen ja neuvonnan tarve painottuisi etenkin maahanmuuton alkuvaiheessa, jolloin kotoutujan tieto yhteiskunnan toimintatavoista sekä kielelliset valmiudet ovat usein kantaväestä alhaisemmat.

5§ Maakunnan järjestämisvastuu. Pykälässä säädettäisiin maakunnan vastuusta järjestää alueellisia kasvupalveluita.

Pykälän 1 momentin mukaan maakuntalaissa (xx/201) määritelty maakunta vastaisi lakisääteisten tehtävien järjestämisestä, siten kuin maakuntalain 7 §:ssä säädetään. Maakunnan olisi järjestettävä asukkaille ja palvelujen käyttäjille lakisääteiset kasvupalvelut maakunnassa. Palvelukokonaisuusmääritelmät kattavat myös sellaisia palveluja, joita tuotetaan valtakunnallisesti tai maakuntien alueella kuntien toimesta. Tämän vuoksi maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluisi lisäksi vastuu kasvupalvelujen yhteensovittamisesta palvelukokonaisuuksiksi sekä toiminnan yhteensovittaminen kunnan, valtion ja maakunnan muiden palvelujen kanssa. Järjestämisvastuussa oleva maakunta huolehtisi lisäksi siitä, että palvelun tuottajat toi-

mivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.

Maakuntien tehtävänä olisi aktivoida yrityksiä kasvuun, tunnistaa kasvuhalukkaita ja -kykyisiä yrityksiä, tukea yritysten henkilöstön osaamista ja työvoiman saantia kasvun aikaansaamiseksi, yritysten ja kasvua edistävien toimijoiden alueellisen yhteistyön edistäminen osana innovaatioympäristöjen kehittämistä sekä yritysten ohjaaminen valtakunnallisten erityispalvelujen pariin. Osa maakuntien kasvupalvelujen asiakkaista olisi aloittavia ja pieniä kotimarkkinoilla toimivia yrityksiä, jotka tarvitsevat perusneuvontaa ja helppokäyttöisiä palveluita yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Yritystoiminnan perustamisessa maakuntien kasvupalveluilla on keskeinen rooli. Oleellista on palvelujen helppo saavutettavuus ja vaivaton asiointi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maakunnan järjestämistä kuuluivat eri palvelukokonaisuuksiin liittyvien tehtävien lisäksi seuraavat tehtävät:

- 1) Palvelujen tarveharkinta ja maakunnan resurssien käyttämistä koskeva päätöksenteko;
- 2) palvelujen saatavuuden varmistaminen siten, että asiakas voisi mahdollisimman monen palvelun osalta valita tarvitsemansa palvelun tuottajan useammasta kuin yhdestä vaihtoehdosta; ja
- 3) palvelujen tuottajana olevan maakunnan yhtiön ohjaaminen silloin, kun palvelujen saatavuutta ei muutoin ole voitu varmistaa.

Laissa ei yksityiskohtaisesti määriteltäisi järjestämistoimintoja, mutta tällaisia toimintoja olisivat esimerkiksi myös yritystoimintaa edistävälle organisaatioille maksettavia avustuksia koskevien maksupäätösten tekeminen, määrärahojen osoittaminen eri tukimuodoille, määrärahapäätösten perusteiden määrittelemine sekä määrärahojen käyttöä koskevien tarkastusten järjestäminen. Järjestämistoimintojen käytännön organisoinnilla on yhteys 2 luvun 14 §:n kasvupalvelujen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen siten, että järjestämistoiminto huolehtisi sekä palvelujen viranomaistehtävistä, palvelutarpeiden arvioinneista että palvelujen hankintaan ja määrärahojen osoittamiseen kuuluvista kysymyksistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäksi, että maakunnan olisi palveluja järjestettäessä huomioitava Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet, erityisesti yhdenvertaisuuden toteutuminen palvelujen saatavuudessa sekä eri asiakasryhmien ja yksittäisten asiakkaiden syrjimätön kohtelu. Näiden velvoitteiden sisältö määräytyy käytännössä pääosin muussa lainsäädännössä, mutta maakunta saattaa viranomaisena myös joutua arvioimaan velvoitteiden sisältöä ja merkitystä yksittäisissä soveltamistilanteissa. Yhdenvertaisuussäätelyn taustalla on ILO:n yleissopimus nro 111 syrjinnästä työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä (SopS 63/1970) on yleinen ja koskee kaikkea työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää. Sopimuksen 1 artiklan mukaan syrjintä on kielletty rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisten mielipiteiden sekä kansallisen ja yh-

teiskunnallisen alkuperän perusteella. Sopimus edellyttää, että jäsenvaltio sitoutuu kehittämään ja noudattamaan sellaista kansallista politiikkaa, joka maan olosuhteisiin ja käytäntöön sopivin keinoin pyrkii edistämään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja yhdenvertaista kohtelua työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisessa.

Maakunnan olisi palveluja järjestäessään otettava huomioon yhdenvertaisuuslain (1325/2014) säännökset. Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintää iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslain säännökset velvoittaisivat maakuntaa sekä arvioimaan että edistämään yhdenvertaisuuden toteutumista kasvupalveluissa. Yhdenvertaisuuslaki velvoittaisi myös kasvupalvelujen tuottajaa toimimaan syrjimättömästi ja edistämään yhdenvertaisuutta.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) säädetään puolestaan viranomaisen velvollisuudesta toimia sukupuoleen perustuvan syrjinnän estämiseksi ja naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistämiseksi. Naisten ja miesten välinen tasa-arvon edistäminen pitää ottaa huomioon myös palvelujen saatavuudessa ja tarjonnassa.

ILO:n yleissopimuksen sääntely huomioitaisiin lisäksi työnvälitystä sääntelevässä laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (/).

6§ Maakunnalliset palvelukokonaisuudet ja niiden järjestäminen. Pykälän 1 momentin mukaan maakunnallisina kasvupalveluina järjestettäisiin rekrytointia ja osaamisen kehittämistä, yritystoimintaa ja yrittäjyyttä, innovaatioympäristöä, kansainvälistymistä ja rahoitusta koskevia palvelukokonaisuuksia. Säännös ei olisi tyhjentyvä, vaan maakunta voisi lisäksi järjestää alueellaan myös muita lain tavoitteita edistäviä palvelukokonaisuuksia tai palveluita maakuntalain 6 §:n mukaisen toimivaltansa rajoissa.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnallisia kasvupalveluja varten järjestettäisiin lisäksi yhteisten palvelujen palvelukokonaisuutena palvelutarpeiden arviointia, palveluohjausta sekä tietopalveluja,

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maakunnan ja sille palveluja tuottavan toimijan olisi tarvittaessa ohjattava asiakas valtakunnallisten kasvupalvelujen piiriin. Resurssi- ja asiakasnäkökulmasta on olennaista, että valtakunnalliset ja maakunnan kasvupalvelut muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, eivätkä maakunnan palvelut ole ristiriitaisia tai päällekkäisiä valtakunnallisten palvelujen kanssa. Pykälässä säädettäisiin, että maakunnan ja valtakunnallisen kasvupalvelun tuottajan olisi yhdessä varmistettava, että palvelukokonaisuudet ovat yhteen sovi-

tettuja edellä olevan mukaisesti. Yritysasiakkaiden osalta palvelujen yhteensovitus maaseutuyrittäjyyden edistämiseksi yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kanssa on tärkeää.

7§ Rekrytointi ja osaaminen. Pykälässä säädettäisiin työnhaun palveluista, yritysten ja muiden työnantajien rekrytointitarpeisiin liittyvistä palveluista ja työnhakijoiden osaamisen kehittämiseen liittyvistä palveluista.

Palveluiden tavoitteena on turvata työnhakijoiden ja työnantajien riittävä neuvonta sekä työnvälitys- ja rekrytointipalvelut uuden työn ja uusien työpaikkojen syntymisen sekä osaavan työvoiman saatavuuden mahdollistamiseksi. Palveluilla edistettäisiin yritysten kasvua ja tuettaisiin työnhakijoita työuran eri vaiheissa yhteen sovittaen elinkeinoelämän ja työnhakijoiden tarpeita. Palveluilla pyritään kokonaisvaltaisiin palveluratkaisuihin, joissa työnhakijoiden osaaminen ja yritysten (ja muiden työnantajien) tarpeet ja kasvun edellytykset muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Osaavan työvoiman saatavuus on yritysten kasvun kriittinen edellytys.

Pykälän 1 kohdan mukaan maakunnallisilla työnhaun palveluilla tarkoitetaan työnhakijoiden työnhakua ja työllistymistä koskevaa neuvontaa sekä tiedon välittämistä työpaikoista ja työmahdollisuuksista. Työnvälityspalveluihin sisältyisi myös tarvittavaa valmennusta ja soveltuvuuden arviointia.

Työnhaun palveluilla tarkoitettaisiin myös valtakunnallisesti järjestettyä, digitalisoitua ja eri toimijoille avointa työnvälityspalvelua, ”työmarkkinatoria”, jota tukisivat tarvittaessa henkilökohtaiset neuvontapalvelut. Lisäksi maakunta voisi järjestää palvelutarpeiden mukaisesti muita työnhaun palveluja. Työnhaun palveluissa tuotaisiin nykyistä enemmän yrittäjyyden mahdollisuuksia esille.

Nykyisin TE-toimistojen työnhaun palveluihin sisältyy mm. työnvälityspalvelut, joihin kuuluvat mm. avoimet paikkailmoitukset, ehdokashaut, työtarjoukset, CV-netti ja CV-vahti, rekrytointitilaisuudet, EURES-palvelut, työnhakuvalmennukset, infot, työnhaunohjaus ja työnhaun neuvonta. Palveluja on järjestetty myös Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettaviin työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyvillä kehittämishankkeilla.

Joistakin työnhaun palveluista säädettäisiin tarkemmin uudistettavassa julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annettavassa laissa.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan yritysten ja muiden työnantajien rekrytointitarpeisiin liittyvät palvelut. Maakunta järjestäisi rekrytointipalveluja erilaisiin yritysten ja työnantajien rekrytointitarpeisiin. Rekrytointipalveluilla vastattaisiin rekrytointitarpeisiin kaikissa yrityksen elinkaaren vaiheissa (kasvat, kansainvälistyvät, muu-

tostilanteessa olevat yritykset). Rekryointipalveluilla haettaisiin ja tarjottaisiin työnantajille osaavaa työvoimaa ja työnhakijoille osaamistaan vastaavaa työtä.

Yritysten ja muiden työnantajien rekryointitarpeisiin liittyvillä palveluilla tavoiteltaisiin tulevaisuudessa valtakunnallisesti järjestettyä, digitalisoitua ja eri toimijoille avointa työnvälityspalvelua, ”työmarkkinatoria”. Lisäksi maakunta voisi järjestää palvelutarpeiden mukaisesti rekryointipalveluja. Ne voivat olla esimerkiksi yritysten tarpeisiin räätälöityjä rekryointikampanjoita ja -tilaisuuksia, työntekijöiden kouluttamista suoraan työnantajien tarpeisiin tai taloudellista tukea työnantajan palkkauskustannuksiin.

Nykyisin TE-toimistojen työnantajien rekryointipalveluihin on sisältynyt mm. työnvälityspalvelut, avoimet paikkailmoitukset, ehdokashakut, työtarjoukset, CV-netti ja CV-vahti, rekryointitilaisuudet, EURES-palvelut, työlupapalvelut, rekryointikoulutukset, työolosuhteiden järjestelytuki, palkkatuki ja neuvonta. Palveluja on järjestetty myös Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavaan työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyvillä kehittämishankkeilla. Joistakin yritysten ja muiden työnantajien rekryointitarpeisiin liittyvistä palveluista säädettäisiin tarkemmin uudistettavassa julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annettavassa laissa.

Pykälän 3 kohdassa mainitaan työnhakijoiden osaamisen kehittäminen. Maakunnan järjestämällä työnhakijoiden osaamisen kehittämisen palvelulla tarkoitettaisiin työnhakijoiden osaamisen kehittämistä työn, yrittäjyyden ja työmahdollisuuksien saamiseksi. Palveluna järjestettäisiin neuvontaa ja ohjausta palvelutarpeiden mukaisesti. Lisäksi maakunta voisi järjestää palvelutarpeiden mukaisesti osaamispalveluja. Palvelujen kohderyhmänä olisivat osaamistaan uudistavat työnhakijat. Osaamisen kehittämisen palveluilla tavoiteltaisiin osaamisen uudistamiseen, kehittämiseen ja täydentämiseen tähtäviä toimia. Ne voisivat olla esimerkiksi urasuunnittelua, koulutusta, valmennusta, työssäoppimista, työkokeilua ja perehdytystä. Palvelut voisivat olla myös työssä olevan työvoiman osaamisen kehittämistä yritysten uudistumis-/muutostilanteissa.

Nykyisin TE -toimistojen työnhakijoiden osaamisen kehittämisen palveluihin sisältyy muun muassa asiantuntija-arvioinnit osaamisen, ammattitaidon, soveltuvuuden sekä työ-, yritystoiminta- ja koulutusvaihtoehtojen selvittämiseksi. Palveluihin on sisältynyt myös ammatinvalinta- ja uraohjauspalvelut, koulutuskokeilut, työhön- ja uravalmennukset, työvoimakoulutukset, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu ja kotoutumiskoulutus. Palveluja on järjestetty myös Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavaan työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyvillä kehittämishankkeilla.

Joistakin työnhakijoiden osaamisen kehittämisen palveluista säädettäisiin tarkemmin uudistettavassa julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annettavassa laissa.

8§ Yritystoiminta ja yrittäjyys. Pykälässä säädettäisiin yrittäjyyden edistämiseen ja yrityksen perustamiseen, yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja uudelleen järjestämiseen, osaamisen kehittämiseen sekä työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseen liittyvistä palveluista.

Pykälän mukaan yritystoiminta ja yrittäjyys-palvelukokonaisuuteen kuuluisivat yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyvät palvelut, yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja uudelleen järjestämiseen sekä osaamisen kehittämiseen liittyvät palvelut ja työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseen liittyvät palvelut. Palvelukokonaisuuden tavoitteena on turvata monimuotoisia palveluja henkilöille yritystoiminnan käynnistämiseksi ja yrityksille yritystoiminnan kehittämiseksi sekä yritystoiminnan murroskohdista selviytymisen kuten omistusjärjestelyjen ja sukupolvenvaihdosten tai taloudellisten häiriöiden yhteydessä.

Pykälän 1 kohdassa mainitaan yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyvät palvelut, joilla tavoitellaan myönteisen yrittäjyysilmapiirin luomista ja uusien perustettavien yritysten määrän kasvattamista muun muassa itsensä työllistämistä tuemalla. Alkava yrittäjä saisi apua liikeidean kehittämiseen ja yritystoiminnan käynnistämiseen. Kohderyhminä olisivat yritystoiminnan käynnistämistä suunnittelevat henkilöt ja vähän aikaa toimineet yritykset (henkilö- ja yritysasiakas). Palvelut räätälöitäisiin asiakkaan tarpeen mukaan ja tarvittaessa asiakkaat ohjattaisiin valtakunnallisiin Team Finland verkoston palveluihin.

Maakunnan alkavan yrityksen palvelut muodostuisivat monimuotoisista palveluista, joita tuotettaisiin usean eri palvelukanavan kautta. Osa palveluista tuotettaisiin EU-rakennerahasto varoin.

Nykyiset ELY-keskusten ja TE-toimiston yritysten perustamiseen liittyviä palvelut ovat neuvontapalvelut, valtakunnallinen Yritys-Suomi puhelinpalvelu (perusneuvonta) ja sähköinen Yritys-Suomi verkkopalvelu. Nykyisin ELY-keskus vastaa sopimuksellisesta seudullisesta yrityspalveluyhteistyöstä. Sopimuksissa on sovittu eri yrityspalvelutoimijoiden roolista ja yhteisistä toimintamalleista.

Neuvontapalvelut yrittäjäksi aikoville ja toimiville yrittäjillä olisivat ilmaisia.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja uudelleen järjestämiseen sekä osaamisen kehittämiseen liittyvät palvelut. Palveluilla tavoiteltaisiin yritysten kannattavan liiketoiminnan kehittymistä, kasvua ja kansainvälistymisen edistämistä sekä yritysten toimintaedellytysten parantamista. Asiakkaina

olisivat toimivat yritykset (yritysassiakkaat). Palvelua voitaisiin tarjota myös digitaalisesti ja maksullisena palveluna.

Kehittämisen palvelut muodostuisivat monimuotoisista palveluista, joita tuotettaisiin usean eri palvelukanavan kautta. Palveluissa voitaisiin soveltaa enenevässä määrin palvelusetelimalleja ja asiakkaan valinnanvapautta. Kehittämisen palvelut räätälöitäisiin yritysten tarpeiden mukaan ja yhteen sovitettaisiin valtakunnallisiin palveluihin.

Pykälän 3 kohdassa mainitaan työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseen liittyvät palvelut. Maakunnan työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseen liittyvillä palveluilla autettaisiin yrityksiä toimimaan tuloksellisesti tukemalla yritysten toimintatapojen kehitystyötä. Tavoitteena olisi, että tulevaisuudessa yhä useammalla työpaikalla on uudistumista ja kehittämistä tukeva toimintakulttuuri ja johtaminen.

Työelämän laadun ja tuottavuuden toimintojen tulisi keskittyä yleisen kehittämisen (liiketoiminta, johtaminen, henkilöstön osaaminen, tuottavuus) lisäksi työorganisaatioiden kokonaisvaltaisen työhyvinvoinnin kehittämiseen. Palvelua voitaisiin tarjota myös digitaalisesti ja maksullisena palveluna. Työelämän laadun ja tuottavuuden palvelut räätälöitäisiin yritysten tarpeiden mukaan ja yhteen sovitettaisiin valtakunnallisten työelämän laadun ja tuottavuuden palvelujen kanssa.

Nykyisin maakunnissa on ELY-keskuksen koordinoimat työelämäverkostot, joiden tehtävänä on edistää työelämän laadun ja tuottavuuden kehittämistä alueella. Työelämän laadun ja tuottavuuden kehittämistä tukevia nykyisiä palveluja ovat esim. yritysten kehittämispalvelut, kehittämisavustus, yhteishankintakoulutus, rekrytointipalvelut, Tekesin ohjelmat ja Yritys-Suomen puhelinpalvelu ja sähköiset verkkopalvelut. Osa palveluista on tuotettu EU-rakennerahasto varoin.

9§ Innovaatioympäristö. Pykälän 1 momentin mukaan innovaatioympäristöpalvelukokonaisuuteen kuuluisivat:

- 1) innovaatioiden ja keksintöjen tekemiseen tarvittava tuki;
- 2) ulkomaisten yritysten sijoittumista alueelle ja investointeja alueelle edistävät toimet;
- 3) innovaatioympäristöjen kehittäminen; ja
- 4) avustukset yritystoimintaa edistäville organisaatioille.

Maakunta kehittäisi alueensa innovaatioympäristöjä ja loisi omalta osaltaan edellytyksiä innovaatiovetoiselle kasvulle, erityisesti uudelle liiketoiminnalle. Maakunta huomioisi alueensa korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, tutkimuslaitosten, yritysten sekä kaupunkien ja kuntien tarpeet ja tavoitteet. Samalla maakunta kehittäisi

si innovaatioympäristöjään tiiviissä yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kuten Tekesin kanssa. Valtakunnallisella tasolla Tekes tarjoaa yritysten ja tutkimuslaitosten käyttöön niiden sijainnista riippumatta innovaatiotoiminnan rahoitusta ja asiantuntemusta uuden liiketoiminnan kasvattamiseksi.

Keksintöjen kehittämiseen tarvittavan neuvonnan henkilöasiakkaille järjestäisi maakunta. Neuvontapalvelut sisältäisivät keksintötoiminnan aktivoimisen, niiden edelleen kehittämisen sekä kaupallistamiseen tarvittavan tuen. Henkilö- ja yritysasiakkaiden aktivoiminen innovaatiotoimintaan ja keksintöjen kaupallistamiseen tarvitsee maakunnallisesti toimivat neuvontapalvelut sekä vahvan linkityksen Tekesin valtakunnallisiin asiantuntija- ja rahoituspalveluihin. Maakuntien järjestämisvastuulla olevat innovaatioihin ja keksintöihin liittyvät palvelut sekä henkilö- että yritysasiakkaalle olisivat pääosin aktivointia ja neuvontaa sekä niihin liittyvän informaation jakamista. Kasvupalvelussa ovat mukana myös muut yrittäjyyden aloittamiseen liittyvät palvelut henkilöasiakkaille, joten tämä sopisi hyvin maakuntien tehtäviin. Yritysasiakkaiden liiketoimintaa kasvattavien keksintöjen kehittämiseen tarvittavan tuen tarjoaisi valtakunnallisesti Tekes. Palvelut toteutettaisiin tiiviissä yhteistyössä sekä valtakunnallisten että kunnallisten toimijoiden kanssa.

Innovaatiotoiminnalla edistetään maakunnan elinkeinorakenteen uudistumista etenkin aloittavien yritysten ja kotimarkkinayritysten kasvun edellytyksiä. Maakunnille osoitettujen ulkomaisten investointien edistämistehtävien toteuttamiseksi jokaisessa maakunnassa toimisi Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattori. Koordinaattorin tehtävänä olisi ulkomaisten investointien edistämistyön lisäksi koordinoida kansainvälistymisen kokonaisuutta maakunnassa sekä järjestää ja hankkia maakunnalle osoitettujen tehtävien toteuttamiseksi niihin tarvittavia palvelukokonaisuuksia vetovoimaisen alueellisen toimintaympäristön aikaansaamiseksi. Ulkomaisten yritysten sijoittumista maakuntaan edistävät toimet tulisi valmistella yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Valtakunnallisilla toimenpiteillä ja rahoituksella tulisi puolestaan huolehtia profiloidun toimintaympäristön uudistamisesta eli siitä, miten Suomesta tehdään houkutteleva toimintaympäristö.

Maakunnan innovaatioympäristöjen kehittämiseen kuuluisivat yritysten välisen sekä yritysten ja eri toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen, käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta, uudentyyppiset ratkaisut/toimintamallit osaamisen siirtämiseksi ja tutkimustulosten hyödyntämiseksi (ml. uutta liiketoimintaa edistävät tutkimusinfrastruktuurit ja yrityskiihdyttämöt) sekä innovaatiotoiminnan edistäminen julkisten investointien, innovatiivisten julkisten hankintojen ja avoimen datan avulla.

Maakuntien tulisi tukea yliopistoja ja korkeakouluja alueen elinkeinoelämän kannalta relevantin rakenteen ja osaamisen ylläpitämisessä. Valtakunnallisilla toimenpiteillä varmistettaisiin, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat synnyttämässä

uudistuvaa kansallisesti profiloitua toimintaympäristöä ja luomassa osaamista, jota kansainvälistyvät yritykset tarvitsevat menestymisensä pohjaksi.

10§ Kansainvälistyminen. Pykälässä säädettäisiin, että kansainvälistyminen palvelukokonaisuuteen kuuluisivat yritysten tukeminen kansainvälistymisen edistämiseksi sekä siihen liittyvät valtakunnallisten kasvupalvelujen käyttöä edistävät palvelut ja työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden tuki.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan yritysten tukeminen kansainvälistymisen edistämiseksi sekä siihen liittyvät valtakunnallisten kasvupalvelujen käyttöä edistävät palvelut. Yritysten kansainvälistymispalvelut toteutettaisiin pääosin valtakunnallisesti Team Finland -palveluina. Maakuntien järjestämisvastuulla olevat kansainvälistymispalvelut tarkoittaisivat pääosin pk-yritysten vienti- ja kansainvälistymisvalmiuksien lisäämistä edistäviä palveluita, avustusten myöntämistä yritysten kansainvälistymisen tueksi osana rakennerahastovaroilla toteutettavia kehittämistoimenpiteitä sekä työntekijöiden kansainväliseen liikkuvuuden edistämiseen liittyviä toimia. Lisäksi maakuntien tehtävänä olisi omalta osaltaan tukea ulkomaisen matkailun edistämistä. Palvelut toteutettaisiin tiiviissä yhteistyössä sekä valtakunnallisen että kunnallisten toimijoiden kanssa.

Maakuntien tehtävänä olisi erityisesti tuoda maakunnan yrityksille tietoa kansainvälisistä liiketoimintamahdollisuuksista, kumppanuuksista ja verkostoista hyödynnäen koko Team Finland verkoston tietämystä sekä koordinoita maakunnallisten kasvupalveluiden sekä Team Finland -palveluiden rajapintaa. Maakuntien tehtävänä olisi myös toteuttaa yritysten kansainvälistymisen ja ulkomaisen matkailun edistämiseen liittyvää muuta viestintää ja tapahtumia, joiden tavoitteena olisi liiketoimintamahdollisuustietouden lisäksi välittää yritysten tueksi tietoa Team Finland -palveluista sekä aktivoida ja kannustaa yrityksiä hakemaan kasvua kansainvälistymällä. Lisäksi maakuntien tehtävänä olisi laajemmin kansainvälisen liiketoimintaosaamisen lisääminen yrityksissä, kotimaan alueellisten Team Finland -verkostojen koordinointi, yritysasiakkaiden neuvonta ja sparraus sekä kansainvälistymisen kynnyksellä olevien yritysten ohjaaminen valtakunnallisiin Team Finland -palveluihin.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden tuki. Työntekijöiden kansainvälisen liikkuvuuden edistämässä maakunnat järjestäisivät erityisesti Eurooppalaisen työnvälistysverkoston EURES:n palveluja. Verkoston palveluiden avulla edistetään osaamisen kohtaantoa yli maarajojen tarjoten työnhakijoille kansainvälisiä työpaikkoja ja työntekijälle osaavaa kansainvälistä työvoimaa. Maakunnat järjestäisivät myös työlupapalveluja (työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupahakemusten osapäätökset). Tämän lisäksi maakunnat voisivat järjestää muita työnhakijoille, työnantajille ja yrityksille suunnattuja kansainvälistä rekrytointia tukevia palveluita. Tällaisilla palveluilla voisi kattaa esimerkiksi lähtömaa-

koulutuksen, työpaikkasuomen ja -ruotsin, kansainvälisen työyhteisön valmennuksen työpaikalla ja ammattitaidon testauksen.

Maakunnille osoitettujen yritysten kansainvälistymisen, ulkomaisen matkailun, ulkomaisten investointien ja työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden edistämistehtävien toteuttamiseksi jokaisessa maakunnassa toimisi Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattori. Koordinaattorin tehtävänä olisi koordinoida kansainvälistymisen kokonaisuutta sekä järjestää ja hankkia maakunnille osoitettujen tehtävien toteuttamiseksi niihin tarvittavia palvelukokonaisuuksia.

11§ Rahoitus. Pykälän 1 momentin mukaan rahoitus – palvelukokonaisuuteen kuuluisivat avustukset yritysten kasvun ja liiketoiminnan edistämiseksi sekä niihin liittyvä ohjaus valtakunnallisiin kasvupalveluihin, avustukset julkisten ja yksityisten yhteisöjen kehittämis- ja investointitoimintaan sekä työolosuhteiden järjestämistuki.

Rahoituspalvelut kytkeytyvät osaksi yritystoiminta ja yrittäjäyys-, innovaatioympäristö- sekä kansainvälistymispalveluita. Rahoitus voi muodostua kansallisesta julkisesta rahoituksesta ja EU:n rahoituksesta sekä siihen voi sisältyä yksityistä rahoitusta.

Pykälässä säädettäisiin maakunnallisista rahoituspalveluista yrityksille ja yhteisöille. Rahoitus sekä yrityksille että yhteisöille olisi avustusmuotoista. Rahoituspalvelut sisältäisivät myös EU:n rakennerahastojen rahoitusta.

Yrityksille tarjottaisiin rahoituspalveluita niiden elinkaaren eri vaiheissa. Yrityksille tarjottavilla rahoituspalveluilla tuettaisiin yritysten käynnistymistä ja uuden liiketoiminnan luomista, kasvun edellytyksenä olevaa yritystoiminnan uudistumista ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä esim. myynnin ja markkinoinnin, johtamisen, talouden, tuotannon, tuotekehityksen sekä työelämän laadun/hyvinvoinnin teemoissa. Lisäksi rahoituspalveluilla tuettaisiin pk-yritysten muita kansainvälistymisvalmiuksia. Rahoitus sisältäisi myös asiantuntija- ja koulutuspalvelujen ostoa.

Julkisille ja yksityisille yhteisöille tarjottavilla rahoituspalveluilla edistettäisiin innovaatio toimintaa ja innovaatioympäristöjen kehittämistä, osaamista sekä alueen yritysten toimintaedellytyksiä sekä alueiden kehittämistä ja elinkeinojen, ympäristön ja liikenteen kehittämisestä. Julkisille ja yksityisille yhteisöille tarjottavilla rahoituspalveluilla edistettäisiin lisäksi työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta.

Nykyiset ELY-keskusten, TE-toimistojen ja maakunnan liittojen avustukset/tuet käsittelevät muun muassa yrityksille myönnettävät avustukset eli yrityksen kehittämisavustuksen, alueellisen kuljetustuen ja palkkatuen sekä yhteisöille myönnettävät avustukset/tuet eli toimintaympäristön kehittämisavustuksen, alueellisen kehittä-

tämistuen, perusrakenteen investointituen, työllisyyspoliittisen avustuksen sekä tuen Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettaviin työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Rahoituspalvelut räätälöitäisiin yritysten ja yhteisöjen tarpeiden mukaan sekä yhteen sovitettaisiin valtakunnallisten rahoituspalveluiden kanssa. Yrityksille tarjottaviin rahoituspalveluihin kytkettäisiin mukaan osaamiseen ja rekrytointiin liittyvät palvelut sekä muut yrityspalvelut yritysten tarpeiden mukaan. Maakunnallisista rahoituspalveluista luotaisiin saumaton palveluketju valtakunnallisiin palveluihin mm. kansainvälistymiseen liittyviin Team Finland-palveluihin. Rahoituspalveluista säädettäisiin tarkemmin annettavassa uudessa laissa joka koskisi kattavasti maakunnallisten kasvupalveluiden rahoituspalveluja sekä tietyiltä osin ylimaakunnallista ja valtakunnallista toimintaa alueiden kehittämiseksi ja EU:n osarahoittaman toiminnan toteuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää nykyisin työnantajalle työolosuhteiden järjestelytukea, jos työhön palkattavan tai työssä jo olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää uusia työvälineitä tai kalusteita, muutostöitä työpaikalla tai apua työssä toiselta työntekijältä.

12§ Asiakkaiden yhteiset palvelut. Pykälän 1 momentin mukaan yhteiset palvelut-palvelukokonaisuuteen kuuluisivat:

- 1) työnhakijoiden palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan kasvupalveluihin;
- 2) yritysten ja muiden yhteisöjen palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin;
- 3) yritysten liiketoiminnan ja sen tilanteen sekä yritysten kasvu- ja kansainvälistymistavoitteiden arvioiminen sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin; ja
- 4) lausunnot työttömien työnhakijoiden oikeudesta työttömyysetuuteen.

Pykälässä säädettäisiin laissa määritettyjen maakunnallisten palvelukokonaisuuksien lisäksi toteuttavista yhteisistä palveluista, joita tarjotaan kaikille asiakasryhmille. Palveluita järjestetään maakunnallisesti ja valtakunnallisesti siten, että ne muodostavat selkeän palvelukokonaisuuden, joka ohjaa asiakkaita joko maakunnalliseen tai valtakunnallisiin palveluihin.

Pykälän 1 kohdassa mainittaisiin työnhakijoiden palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan kasvupalveluihin. Maakunta järjestäisi työnhakijoiden palvelutarpeiden kartoituksen ja niiden mukaisen neuvonnan sekä ohjauspalvelut. Palvelussa henkilöasiakkaalle tehtäisiin henkilökohtainen palvelutarvearvio ja työllistymissuunnitelma. Palvelussa annetaan asiakkaal-

le tietoa mm. työpaikoista, koulutuksista ja ohjataan asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti palveluihin. Palvelut voidaan toteuttaa sähköisenä palveluna tai asiakkaan henkilökohtaisena tapaamisena tai puhelinpalveluna.

Nykyisin TE-toimistojen työnhakijoille tehdään palvelutarvearviointi ja työllistymissuunnitelma monikanavaisena palveluna. Työnhakijat voivat asioida Oma-asiointipalveluissa verkossa tai käyttää työlinjan puhelinpalveluita tai asioida TE-toimiston neuvontapalveluissa.

Pykälän 2 kohdassa mainittaisiin yritysten ja muiden yhteisöjen palveluntarpeiden kartoitus ja niiden mukainen neuvonta sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin. Maakunta järjestäisi yritysten ja muiden yhteisöjen palveluntarpeiden kartoituksen ja niiden mukaisen neuvonnan sekä ohjauksen maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin. Palvelut ovat yleistä ohjausta- ja neuvontaa yrityksen tai yritystoiminnan kehittämiseksi sekä erilaisten palveluvaihtoehtojen esittelyä ja ohjaamista niiden piiriin.

Nykyisin tarjolla olevia palveluita ovat muun muassa yritysten kehittämisspalvelujen kehittämiskartoitus, Oma Yritys -Suomen verkkopalveluissa tehtävät testit, liiketoiminnan suunnittelu tai kansainvälistymissuunnitelma- ja laskelmat sekä erilaiset asiantuntijapalvelut. Team Finland verkosto tuottaa myös yrityksille palveluita, joilla selvitetään ja edistetään yrityksen kansainvälistymistä.

ELYt ja TE-toimistot toimivat verkostoyhteistyössä alueellisten, seudullisten ja paikallisten yrityspalvelutoimijoiden kanssa.

Pykälän 2 kohdassa mainittaisiin yritysten liiketoiminnan ja sen tilanteen sekä yritysten kasvu- ja kansainvälistymistavoitteiden arvioiminen sekä ohjaus maakunnan ja valtakunnallisiin kasvupalveluihin.

Maakunta järjestäisi yritysten liiketoiminnan ja sen tilanteen sekä yrityksen kasvu- ja kansainvälistymistavoitteiden arvioimisen sekä ohjauksen maakunnalliseen tai valtakunnallisiin kasvupalveluihin. Nykyisin ELY-keskus tuottaa alueellista ennakointitietoa toimialoista ja työmarkkinoista yhdessä maakuntaliiton ja ministeriön kanssa.

Pykälän 3 kohdassa mainittaisiin lausunnot työttömien työnhakijoiden oikeudesta työttömyysetuuteen, joista säädettäisiin tarkemmin julkisia hallintotehtäviä koskevassa 14 § :ssä. (KELA-selvitys).

13 § Palvelujen yhteensovittaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että maakunnan olisi huolehdittava kasvupalveluja ja muita maakunnan järjestämises-

tuulle kuuluvia yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan ja sille palveluja tuottavan toimijan on tunnistaa, että asiakas tarvitsee joko yhteen sovitettuja palveluja tai muun kuin maakunnan järjestämistä kuuluvia palveluja, huolehdittava siitä, että asiakas

- 1) ohjataan muun tahon järjestämistä vastuulla olevien palvelujen piiriin ja
- 2) saa maakunnan ja muun tahon järjestämistä vastuulle kuuluvat palvelut tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena.

Maakunnan järjestämistä vastuulla olevien palvelujen yhteensovittaminen tarkoittaisi kasvupalvelujen yhteensovittamista esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouden kanssa. Yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevat esimerkiksi heikossa työmarkkina-asetuksessa olevat työttömät henkilöt, joiden työllistymisen edistämiseksi tarvitaan usein myös sosiaali- ja terveystaloutta. Edellä mainittujen palveluiden lisäksi työnhakija-asiakas voi tarvita myös muun tahon kuin maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvia palveluja. Säännöksessä ei yksilöitäisi muita tahoja tai niiden palveluita nimeltä, mutta tällaisia olisivat muun muassa Kansaneläkelaitoksen ja vakuutuslaitosten järjestämät ammatillisen kuntoutuksen palvelut ja kunnan järjestämistä vastuulla olevat nuorisotoimen palvelut taikka opetusviranomaisten järjestämistä vastuulla olevat palvelut.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on yhteistoimintamalli, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta. Toimintamallista säädetään laissa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014). Toimintamallilla edistetään työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Tarve eri toimijoiden järjestämistä vastuulla olevien palveluiden yhteensovittamiseen säilyy maakuntamalliin siirtymisen jälkeenkin. Vastuu palveluiden yhteensovittamisesta ja asiakasohjauksesta olisi jatkossa maakunnalla ja sille palveluja tuottavalla toimijalla.

Palvelujen yhteensovittamista koskeva velvoite olisi kuitenkin tarkoitettu laajaksi ja kattamaan sekä saman asiakkaan tarpeisiin liittyvät kasvu- ja sote-palvelut että erilaiset muut kasvupalveluihin liittyvät maakunnan palvelut. Kasvupalvelun väli-neiden ja sen määrärahojen tehokas käyttäminen edellyttää, että maakunnat sovit-tavat toisiinsa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kasvupalveluja sekä muita asukkaille ja yrityksille tarjottavia palveluja, kuten maa- ja metsätalousministeriön

hallinnonalan maaseutuyrityksille tarkoitetut palvelut sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan tutkintoon johtavaan koulutukseen ja muuhun koulutustarjontaan liittyvät palvelut. Tavoitteena tulisi olla, että maakunnalla on laaja-alaisia asiakkuuksia ja että asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut tarpeidensa mukaisina ja johdonmukaisina kokonaisuuksina siitä riippumatta, minkä nimisestä tai minkä hallinnonalan toimintaan liittyvistä palveluista on kysymys.

Kasvupalveluiden kotoutuja-asiakkaina olevat maahanmuuttajat tarvitsivat usein yllä kuvattuja yhteen sovitettuja palveluita. Lain kotoutumisen edistämisestä mukaan kotoutumista edistäviä palveluita järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Maakuntauudistuksen myötä kotoutuja-asiakkaat tarvitsisivat yhteen sovitettuja maakunnan järjestämistä vastaavalla olevia kasvupalveluita, sosiaali- ja terveyspalveluita sekä kunnan peruspalveluita ja muita kunnan kotoutumista edistäviä palveluita.

Momentin ohjausvelvoite koskisi etenkin niitä kotoutuja-asiakkaita, jotka ovat muuttaneet Suomeen haavoittuvassa asemassa ja tarvitsisivat jatkossakin henkilökohtaista palvelutarpeen kartoitusta ja ohjausta ohjautuakseen tarpeisiinsa parhaiten sopivalle palvelun tuottajalle ja palvelukokonaisuuteen. Ohjausvelvoitteen toteuttaminen myös palveluntuottajien välillä olisi oleellista, mikäli valittu palveluntuottaja ei pystyisi tarjoamaan kotoutujan tarpeisiin soveltuvaa palvelukokonaisuutta. Ohjauksen ja neuvonnan tarve painottuu etenkin maahanmuuton alkuvaiheessa, jolloin kotoutujan tieto yhteiskunnan toimintatavoista sekä kielelliset valmiudet ovat usein kantaväestä alhaisemmat. Viime kädessä viranomaisen tulisi varmistaa kotoutuja-asiakkaan ohjaaminen ensimmäiselle palveluntuottajalle sekä palveluntuottajien välillä tarkoituksenmukaisen työllistymis- ja kotoutumiskokonaisuuden varmistamiseksi.

14§ Maakunnallisten kasvupalvelujen julkiset hallintotehtävät. Kasvupalveluista ja aluekehittämisestä säädettävän lain yksi keskeisin periaate on, että mahdollisimman paljon palveluita annettaisiin yksityisten tahojen tuotettavaksi ja viranomaistoiminnaksi säädettäisiin vain se, mikä on välttämätöntä.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävän julkisen vallan käyttöä ei voida siirtää yksityisen hoidettavaksi. Merkittävä julkisen vallan käyttö tarkoittaa perustuslain 124 §:ssä hallintotehtävää, ei lainsäädäntö- tai tuomiovaltaa. Merkittävää ja siis luovutuskiekkon piirissä olevaa julkisen vallan käyttämistä on muun muassa oikeus puuttua merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Tällaisia oikeuksia voidaan säätää vain viranomaiselle (HE 1/1998 s. 179).

Muuta kuin merkittävää julkisen vallan käyttöä on mahdollista siirtää yksityisen hoidettavaksi, jos siirtäminen on oikeudellisesti arvioituna tarkoituksenmukaista.

Pykälässä säädettäisiin maakunnallisten kasvupalvelujen julkisista hallintotehtävistä, jotka ovat sellaisia viranomaistehtäviä, ettei niitä voida siirtää yksityisten hoidettavaksi. Maakunnan tulisi hoitaa seuraavat julkiset hallintotehtävät:

- 1) palkkatuen myöntäminen;
- 2) ulkomaalaislain (301/2004) mukaiset työntekijän oleskelulupa- ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupaan liittyvä osapäätökset, ennakkotiedon antaminen sekä päätös pidättyä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä;
- 3) lausunto omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella ; (JTYPL 6 luku, maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukemisessa lisäksi KotoL 22-25 §
- 4) lausunnot työttömyysturvan työvoimapolitiittista edellytyksistä ja työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä;
- 5) opintojen etenemisen seuranta ja lausunto opintojen aikaisen tuen lakkauttamisesta päätös kotoutumissuunnitelman ajalta maksettavasta työttömyysetuudesta;
- 6) alueellista kehittämistä koskevien maakunnan päätösten ja toimintasuunnitelmien sekä maakunnan ja kuntien välisten yhteistyöjärjestelyjen valmisteluun liittyvät tehtävät ja muut kuin maakunnan vaaleilla valituille toimielimille kuuluvat päätökset
- 7) henkilöasiakkaalle maksettavien tukien myöntäminen ja tukia ja korvauksia koskevan keskeytys- tai takaisinperintäpäätöksen tekeminen; ja
- 8) muulle kuin henkilöasiakkaalle myönnetyn tuen maksatuksen keskeyttämistä, lopettamista tai takaisinperintää koskevan hallintopäätöksen tekeminen.

Laissa ei erikseen mainittaisi starttirahapäätöksiä, sillä ne sisältyvät kohdassa 8. tarkoitettuihin henkilöasiakkaan tukiin.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan olisi hoidettava julkisena hallintotehtävänä myös Euroopan unionin rakennerahastokauden 2014 – 2020 ja Euroopan unionin globalisaatiorahaston varoin rahoitettuja hankkeita koskeva päätöksenteko.

15§ Maakunnan omavalvonta. Pykälässä säädettäisiin maakunnan omavalvonnasta. Maakunnan olisi laadittava sen järjestämisvastuuseen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Omavalvonnalla tarkoitettaisiin järjestelyä, jonka avulla varmistetaan, että kasvupalvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä

tavalla. Sen tarkoituksena olisi myös varmistaa toiminnan ja järjestettävien palvelujen suunnitelmallisuus. Ohjelmassa olisi määriteltävä, miten kasvupalveluiden toteuttaminen, saatavuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus varmistettaisiin siitä riippumatta, tuottaako palvelun maakunta tai joku muu palvelun tuottaja. Omavalvontaohjelmassa olisi lisäksi todettava, miten kasvupalveluiden toteutumisesta, laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä omavalvontaohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan sekä vaikuttavuuden edistämiseksi.

3. luku *Kasvupalvelujen tuottaminen*

1 § *Kasvupalvelujen tuottajat.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtakunnallisista kasvupalvelujen tuottajista. Näitä olisivat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan viranomaiset ja osakeyhtiöt sekä erikseen nimetyt muut viranomaiset, osakeyhtiöt ja organisaatiot. Valtakunnallisia kasvupalvelujen tuottajia olisivat muun muassa Valtiontakuurahasto, Innovaatorahoituskeskus Tekes, Finnvera Oyj, Finpro Oy ja Suomen Teollisuussijoitus Oy. Valtakunnallisen kasvupalvelun tuottajan nimeäisi tai valitsisi palvelusta järjestämisvastuussa oleva työ- ja elinkeinoministeriö/muu taho. Valtakunnallisista kasvupalvelutoimijoista säädetään jatkossakin erikseen.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnallisten kasvupalvelujen tuottajat valitsisi maakunta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 § *Järjestämisen ja oman palvelutuotannon erottaminen.* Pykälän 1 momentin perusteella maakunnan olisi omassa toiminnassaan erotettava kasvupalveluiden järjestäminen ja palveluiden tuottaminen toisistaan. Järjestämiseen sisältyisivät esimerkiksi tuotettavien palvelujen ja niihin varattavien resurssien määrittely, palvelujen kilpailuttaminen tai palveluntuottajien hyväksyminen sekä tuottajille maksettavien korvausten ja niiden perusteiden oikeellisuudesta varmistuminen. Kasvupalvelujen tarjonnan ja laadun sekä palvelujen kustannustehokkuuden kannalta olisi keskeisen tärkeää, että maakunnat resursoivat järjestämistoiminnan tarkoituksenmukaisella tavalla. Järjestämistoiminnon tulisi pystyä arvioimaan palvelutarvetta, tekemään päätökset tai perustellut ehdotukset järjestettävistä palveluista, valitsemaan ja / tai arvioimaan palveluntuottajat sekä arvioimaan tuotannon laatua ja asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Järjestämistoiminnon vastuulla olisi myös maakunnan kasvupalveluihin osoittaminen määrärahojen tehokas käyttö ja palvelujen tuotantoon liittyvien markkinoiden jatkuva arviointi. Järjestämistoiminnolle on

myös osoitettu eräitä lakisäätteisiä tehtäviä tämän lain 2 luvun 3 §:ssä. Lisäksi joko maakunnan muun organisaation tai järjestämistoiminnon tulisi vastata tämän lain 2 luvun 14 §:ssä tarkoitettujen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta.

Sääntelyn lähtökohtana olisi, että maakunnan olisi tuotettava sen järjestämisvastuulle kuuluvia kasvupalveluja silloin, kun palveluja ei muutoin olisi saatavilla esimerkiksi sen vuoksi, että markkinat toimivat puutteellisesti. Maakunnan olisi säännöllisesti testattava markkinoiden toimivuutta selvittämällä, onko markkinoilla toimittajia, jotka voisivat tarjota ao. palvelua ja täyttääkö tämä palveluntarjonta keskeiset kasvupalvelun kriteerit kuten saavutettavuus, riittävyys, kohtuuhintaisuus. Tarkastelussa ei tulisi kiinnittää huomiota vain nykyhetkeen, vaan esimerkiksi toimijoilta olisi hyvä tiedustella, aikovatko he tulevaisuudessa esimerkiksi 3-5 vuoden sisällä ja millaisilla ehdoilla, tuottaa tarkastelun kohteena olevia palveluja. Markkinoiden toimivuutta voidaan selvittää erilaisia tavoin kuten esimerkiksi käyttämällä avointa kuulemismenettelyä maakunnan verkkosivustolla, ammattilehdessä, pyytämällä ulkopuolisen asiantuntijan arvion markkinatilanteesta tai julkaisemalla markkinakartoitusta koskeva ilmoitus julkisten hankintojen ilmoittamisportaalissa, HILMAssa. Markkinapuute voidaan joskus todeta myös tilanteessa, jossa suoritetaan hankintalain mukainen kilpailutus. Kyse olisi esimerkiksi tilanteesta, jossa ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai alalla on vain yksi toimija, joka voi käytännössä määrittää hintatason. Hankintalain mukaisen menettelyn käyttöä pelkästään markkinoiden testaamistarkoituksessa ei voida kuitenkaan pitää ensisijaisena keinona. Markkinapuutteen olemassaolon testaus olisi syytä erottaa palveluntuottajan valintaprosessista; markkinapuutteen toteamisessa ei vielä valita palveluntuottajaa. Palautetta markkinoiden toimimattomuudesta voidaan saada myös asiakaskyselyistä tai eri sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön kautta.

Joissain maakunnissa kotoutuja-asiakkaiden määrä voi olla niin vähäinen, ettei kilpailutuksella saavutettaisi toimijaa, jolla olisi valmius tuottaa kaikkia kohderyhmän tarvitsemia palveluita. Myös maahanmuuttajien heterogeenisuus asettaisi palvelukokonaisuuksien kilpailuttamiselle erityisiä vaatimuksia. Kotoutujalla tulisi olla mahdollisuus saada maahanmuuton alkuvaiheessa palveluita mahdollisuuksien mukaan myös omalla tai muulla hänen ymmärtämällään kielellä tai tulkin välityksellä. Maahanmuuttajien tulkkaus- ja omakielisten palveluiden tarpeeseen vastaaminen voisi muodostaa haasteen varsinkin harvaan asutussa maakunnassa, jolloin maakunnan olisi markkinapuutostilanteessa tuotettava kotoutuja-asiakkaiden tarvitsemia palveluita itse tai hankittava kilpailutuksella yksittäisiä palveluja täydentämään olemassa olevia palveluita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maakunnan omasta palvelujen tuotannosta ja maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamiseksi tarvittavasta yhteistyöstä muiden palvelun tuottajien kanssa vastaisi maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettu maakunnan palvelulaitos. Vaikka kasvupalvelut luonteeltaan eroa-

vat sosiaali- ja terveyspalveluista nyt ehdotettavassa kasvupalveluiden järjestämissä on vastaavaa sääntelyä kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettavassa laissa.

Pykälän 3 momentin perusteella maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan palvelulaitoksen omistaman yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (*yhtiöittämisvelvollisuus*). Sääntelyn lähtökohtana olisi, että maakunta olisi kasvupalveluissa aina viimesijainen palveluntuottaja. Siksi sen olisi joko yhtiöitettävä palvelutuotantonsa aina eikä vain silloin, kun se toimii kilpailutilanteessa markkinoilla tai vaihtoehtoisesti se voisi tuottaa palveluita vain viranomaistoimintana. Näin turvattaisiin myös kansallisen kilpailuneutraliteetin toteutuminen sekä se, etteivät maakunnan konkurssisuoja ja tuloveroetuudet vääristä kilpailua markkinoilla. Maakunnan palvelulaitos sekä sen tytäryhteisöt muodostavat maakuntalaissa tarkoitetun maakuntakonsernin. Maakuntakonsernia johdetaan yhtenä kokonaisuutena siten, että asiakkaiden mahdollisuudet saada integroituja palveluja turvataan.

3§ Maakunnallisen kasvupalvelun tuottajan velvollisuudet. Pykälässä lueteltaisiin palveluntuottajan velvollisuudet. Maakunta voisi palveluja koskevassa sopimuksessa tai palvelun tuottajan hyväksymistä koskevissa ehdoissa määrittellä, millä tavoin palvelun tuottajan on

- 1) noudatettava maakuntastrategiaa.
- 2) toteutettava asiakkaan palvelut asiakassuunnitelman mukaisesti;
- 3) noudatettava maakunnan määrittelemiä palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja sekä varmistettava palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden palvelun tuottajien kanssa;
- 4) tallennettava asiakastiedot erikseen laissa nimettäviin valtakunnallisiin järjestelmiin
(järjestelmät yksilöidään myöhemmin tässä tai muissa laeissa) ja
- 5) toimitettava maakunnalle sen järjestämistehtävän edellyttämät tiedot palvelujen käytöstä.

Käytännössä maakunta itse yksilöisi palvelun tuottajan velvollisuuksiin liittyvät vaatimukset palveluntuottajille kohdistettavassa tarjouspyynnössään tai palveluntuottajien listautumisen edellytykseksi asetettavissa vaatimuksissa. Palveluntuottajan ei siis tarvitsisi itse seurata esimerkiksi maakunnan päätöksentekoa.

4 § Palveluja koskeva sopimus tai päätös. Pykälän 1 momentin perusteella maakunta tai maakunnan palvelulaitos tekisi palvelun tuottajan kanssa julkisista hankinnoista annetun lain (xxx/2016) mukaisen hankintasopimuksen tai muun palvelujen sisältöä, laatua ja hinnoittelua koskevan päätöksen. Maakunnalla ja maakunnan palvelulaitoksella olisi mahdollisuus valita, valitseeko se, palveluntuottajan hankintalain mukaisella kilpailutuksella vai esimerkiksi suoralla asiakasvalintajärjestelmällä kuten palvelusetelillä. Kasvupalveluiden palveluntuottajaa valittaessa edellyttäisiin kuitenkin aina kilpailullisuutta tai hinnan ja laadun vähimmäiskriteereiden varmistamista. Kasvupalveluissa ei ole tarkoitus luoda täysin vapaata oikeutta yhteiskunnan maksamien palvelujen tarjoamiseen, vaan tämä edellyttää aina jotakin hankintamenettelyllä tai vähintään hankintakelpoisuuden mittareilla testattavia kriteereitä hinnan, laadun, saatavuuden jne. suhteen. Esimerkiksi myös palvelusetelin käyttö voi perustua hankintalain mukaiseen puitejärjestelykilpailutukseen, mutta lopullisen palveluntuottajavalinnan tekisi valittujen palveluntuottajien joukosta kuitenkin aina asiakas.

Maakunnan tulisi palveluntuottajan valinnassa mahdollisuuksien mukaan hyödyntää monipuolisesti myös innovatiivisia hankintoja. Mahdollisimman monipuolinen tuotantorakenne edistää myös pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua kasvupalvelujen tuotantoon.

Sopimuksessa tai maakunnan sitä koskevassa päätöksenteossa määriteltäisiin, millä tavalla palveluja toteutettaessa varmistetaan 3 §:n mukaisten asiakkaiden palvelukokonaisuuksien toteutuminen sekä kasvupalvelun valmius- ja jatkuvuudenhallinta kriisi- ja häiriötilanteiden varalta. Maakunta ja maakunnan palvelulaitos voisivat lisäksi asettaa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi tarpeellisia ehtoja ja velvoitteita palvelun tuottajalle. Maakunta voisi esimerkiksi edellyttää, että maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvia palveluja tuotettaessa maakunnallinen palvelun tuottaja käyttäisi toimintansa suunnittelussa ja johtamisessa toiminnan laatua, vaikuttavuutta, kustannuksia sekä palvelujen yhtensovittamisen toteutumista koskevaa alueellista ja kansallista tietoa, tutkimukseen perustuvaa muuta tietoa sekä asiakkaiden ja henkilöstön kokemuksiin perustuvaa tietoa

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin, että 1 momentissa tarkoitettujen sopimuksen tekemällä tai maakunnan hyväksyessä ilmoittautumisen palvelun tuottaja sitoutuisi noudattamaan 3 §:ssä määriteltyjä palvelun tuottajan velvoitteita. Maakunnan tai maakunnan palvelulaitoksen olisi seurattava, että 1 momentissa tarkoitettujen palvelun tuottajat toteuttavat palvelut asiakkaiden yksilölliset tarpeet huomioon ottavalla tavalla ja muutoinkin sopimuksen edellyttämällä tavalla.

4. luku Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät

1 § Kasvupalvelujen monimuotoisuus ja yhdessä käytettävyys. Pykälässä säädetäisiin, että kasvupalveluja järjestettäessä olisi pyrittävä mahdollisimman monimuotoiseen sekä digitaalisen palvelutarjonnan ja digitaalisen asioinnin mahdollistaviin toimintamalleihin. Yritysasiakkaiden palveluille ei aseteta kiinteää toimipaikkaa koskevia vaatimuksia.

Maahanmuuttajien osalta digitaalisten palveluiden täysimääräisessä hyödyntämisessä olisi varmistettava riittävän kattava kielivalikoima oma-asioinnin tukena. Osa kotoutujista tarvitsee tukea ja henkilökohtaista palvelua digitaalisten palveluiden käytössä varsinkin maahanmuuton alkuvaiheessa.

Pykälässä todettaisiin kasvupalvelujen monimuotoisuus ja yhdessä käytettävyys. Kasvupalvelujen tarkoituksena on tuottaa asiakaslähtöinen, kustannustehokas ja vaikuttava palvelutuotanto. Tätä varten tarvitaan saumattomat, yhteiseen tietoon perustuvat palveluketjut, jossa toimijakohtaiset siilot, hallinnon tasot tai viranomaisrajat häviävät. Kasvupalvelutuotannon tarkoituksena on tarjota asiakkaiden käyttöön monikanavaiset palvelut, joissa ensisijainen palvelukanava on digitaalinen verkkopalvelu ja toissijainen palvelukanava henkilökohtainen asiointi puhelimitse, kuvallisena etäpalveluna tai käyntiasiointina. Kasvupalveluja varten tulee luoda digitaalisen palvelutuotannon kehittämällä edellytykset asiakaspalvelun toimintatapojen muuttamiseen, laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen palveluiden järjestämiseen ja toiminnan digitaalisuusasteen nostamiseen siten, että kansalaisten ja yritysten omatoiminen sähköinen asianhoito olisi mahdollista. Digitaalinen kasvupalvelutuotanto edellyttää yhteistä tietoa ja siihen kytkeytyvää digitaalista asiantuntijaa ja prosessien hallintaa. Tavoitteena on, että palveluprosessit ovat täysimääräisesti digitalisoituja sekä ja keskitettyjen tietovaranto- ja asiakaspalvelujärjestelmien piirissä, keskeiset volyymipalvelut mukaan lukien. Omatoimisilla asioinneilla ja digitaalisilla palveluratkaisuilla tähdätään henkilökohtaisen asiantuntijatyöpanoksen siirtämiseen rutiinitehtävien hoitamisesta vaativiin asiantuntijapalveluihin.

Tarkoituksena on, että valtakunnalliset ja maakunnalliset kasvupalvelun järjestäjät ja tuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja yhteisistä tietopalveluista, neuvontaan ja asiointeihin. Yhteen sovitetuilla palvelukokonaisuuksilla tarkoitetaan erityisesti useita erilaisia palveluja tarvitseville asiakkaille järjestettävien palvelujen toiminnallista kokonaisuutta, johon voi sisältyä sekä kuntien, maakuntien tai valtion palveluja. Palvelut on toteutettava siten, että ne muodostavat asiakkaille toimivan kokonaisuuden, jossa yhteistyö palvelun tuottajien välillä ja siirtyminen palvelusta toiseen toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla ilman perusteettomia

viiveitä tai katkoja. Lisäksi asiakkaalla tulee olla näkyvyys siihen, miten asian käsittely etenee ja milloin päätös palvelun saamisesta valmistuu sekä mitkä oikeudet ja velvoitteet häntä koskevat. Palveluissa hyödynnetään tehokkaasti sekä tiedon hallintaa että digitaalisia toimintamalleja ja palvelutuotanto nojaa periaatteisiin, joiden mukaan tieto ilmoitetaan vain kerran, tieto seuraa asiakasta ja että tiedot ovat niitä tarvitsevien saatavilla.

2 § Kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevat järjestelmät. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö, muut kasvupalvelun valtakunnalliset järjestäjät sekä kasvupalvelun valtakunnalliset toimijat pitäisivät yllä ja kehittävät valtakunnallisia sekä valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevia järjestelmiä.

Pykälän 2 momentin perusteella maakunnat sekä maakuntien yhteiset palvelukeskukset sekä maakuntien keskenään tai keskenään ja yhdessä valtion kanssa omistamat yhtiöt pitäisivät yllä maakunnallisia kasvupalveluja tukevia järjestelmiä.

Lisäksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maakunta pitäisi tarpeen mukaan yllä alueensa kasvupalveluja tukevia sekä maakunnan ja alueen kuntien yhteistoimintaa tukevia järjestelmiä.

Pykälässä säädettäisiin kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevista järjestelmistä. Maakuntien järjestämävastuuseen sisältyy vastuu asiakkaiden integroitujen palvelukokonaisuuksien toteuttamisesta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa yksilön tarpeen mukaisten palvelujen toteutuminen myös monituottajamallissa. Osa asiakkaan saamista palveluista voi olla kunnan, maakunnan tai valtion palveluja ja edellyttää yhteensovittamista esimerkiksi työvoima- ja elinkeino-, sosiaali- ja terveydenhuolto- tai opetusviranomaisten palvelujen kanssa.

Maakunnan tulisi huolehtia siitä, että erilaisia palveluja tarvitsevan ja käyttävän asiakkaan palvelut muodostavat tarpeen mukaisen ja keskenään yhteen sovitettun kokonaisuuden. Lain tarkoituksena on varmistaa, että kasvupalveluissa asiakkaille tarjotaan sujuva ja vaivaton asiointiväylä hallinnon tasot ja viranomaisrajat ylittäviin palvelukokonaisuuksiin ja palveluketjuihin. Asiakkaalla tulee olla käytettävissään sujuva, yhden luukun periaatteella toimiva asiointimahdollisuus, mahdollisuus yhteisten monikanavaisten tukipalvelujen käyttöön sekä näkyvyys asian käsittelyn etenemiseen ja päätöksentekoon sekä siihen, mitkä velvoitteet koskevat kyseessä olevaa palvelua.

Laissa tarkoitettujen kasvupalvelujen integroitujen palveluketjujen tuottamisessa digitalisointi toteutetaan useasta kerroksesta muodostuvina palveluekosysteemeinä ja yhteiskäyttöisinä alustoina, jotka mahdollistavat reaaliaikaisen yhteisen tiedon hyödyntämisen ja tiedonvaihdon. Palveluekosysteemeissä kulloinkin järjestäm-

vastuussa olevan tahon tulee huolehtia, että maakunnan palvelutuotannossa hyödynnettävät alustat noudattavat työ- ja elinkeinoministeriön määrittämiä yhteentoimivuuden linjauksia ja periaatteita.

Lain tarkoituksena on säädellä myös kasvupalvelujen tuottamista ja kohdentamista tukevan seuranta- ja raportointitiedon tuottamisesta riittävällä tasolla. Palvelun tuottajan on toimitettava maakunnalle sen järjestämistehtävän edellyttämät tiedot palvelujen toteutumisesta. Lähtökohtana seurannalle ja arvioinnille on luotettava, tehokas ja ajantasainen tietotuotanto, joka palvelee maakunnan toiminnanohjausta ja palveluntuottajien kanssa käytävää vuoropuhelua. Tietoa tarvitaan myös palvelujen tuottamiseen liittyvistä sopimuksista sekä niihin perustuvasta palvelujen tuottamisesta, laadusta, kustannuksista ja vaikuttavuudesta. Tietoperustan tulee olla yhtenäinen ja vertailukelpoinen sekä kansallisella tasolla että maakunnissa ja palveluntuottajien välillä. Tietotuotannon tulee olla avointa ja mahdollistaa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet.

Palveluintegraation kannalta on tärkeää myös, että esimerkiksi asiakastiedot ovat palvelun tuottajan käytettävissä. Tämän varmistamiseksi tulisi jokaisen maakunnalle kasvupalveluja tuottavan tahon tallentaa asiakastiedot yhteiseen asiakasrekisteriin yhteiskäyttöisiä valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttäen. Näin toimimalla jokaisen maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja saaneen asiakkaan tiedot ovat kootusti rekisterissä ja siten muiden palvelun tuottajien saatavissa sieltä. Edellä olevan johdosta on asiakastietojen käsittelyä ja rekisterinpitoa koskevaa lainsäädäntöä tarpeen uudistaa. Uudistuksen tavoitteena tulee olla esimerkiksi salassapidon, asiakkaan antaman valtuutuksen tai muiden käyttöoikeuksia koskevien säännösten yksinkertaistaminen. Tarvittavien muutosten tavoitteena on mahdollistaa asiakkaiden asiakastietojen saatavuus käyttöön aina palveluja toteutettaessa. Kasvupalvelujen palvelutuotannossa hyödynnetään yhteisten tietojärjestelmien lisäksi kansallista palveluarkkitehtuuria, keskitettyjä, yhteiskäyttöisiä ja yhteentoimivia ratkaisuja, yhteisiä tietoja ja tietovarantoja sekä yhteisiä teknisiä komponentteja.

3 § Järjestelmien avoimuus ja käytettävyys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valtakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulisi toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että ne mahdollistaisivat ja edistäisivät kaikkien valtakunnallisten toimijoiden yhteistä palveluntarjontaa ja että kaikki valtakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjät ja tuottajat voisivat tukeutua samoihin järjestelmiin.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulisi toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että ne mahdollistavat ja edistävät yhteistä palveluntarjontaa maakunnallisten kasvupalvelujen jär-

jestäjien kanssa ja että kaikki maakunnat voivat palvelujen järjestäjinä tukeutua samoihin järjestelmiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maakunnallisia kasvupalveluja tukevat järjestelmät tulisi toteuttaa ja ylläpitää sellaisina, että kaikki maakunnat voisivat palvelujen järjestäjinä tukeutua samoihin järjestelmiin. Valtakunnallisesti yhtenäisten järjestelmien käyttö on asiakkaan laadukkaan palvelun ja palvelujen vaikuttavuuden toteutumiseksi ja arvioimiseksi ensisijaisen tärkeää. Yhtenäisillä valtakunnallisilla järjestelmillä saataisiin myös kustannussäästöjä.

Pykälässä tarkoituksena on mahdollistaa kasvupalveluja tukevien palveluekosysteemien ja yhteisten palvelualustojen toteuttaminen siten, että ne mahdollistavat ja edistävät hallinnonalan tasot ja viranomaisrajat ylittävät valtakunnallisesti yhteiset palvelut ja että kasvupalvelujen järjestäjät ja tuottajat voisivat tukeutua yhteisiin alustoihin ja samoihin järjestelmiin.

Kasvupalveluihin liittyviä alusta- tai ekosysteemiajattelun mukaisia toteutuksia voivat olla esimerkiksi yhteiskäyttöiset digitaalisen asioinnin tukipalvelut, työvoimapaikavaroituspalvelujen työnhakijoiden ja -antajien yhteiskäyttöinen palvelualusta, yritysten yhteiskäyttöinen kasvupalvelujen alusta mukaan lukien yritysten ja palvelutuottajien yhteiset työtilat ja kehittämisen työkalut sekä lupien, valvonnan ja muiden viranomaisvelvoitteiden hoitamisessa tarvittavan tiedon hyödyntämisen ja tiedonvaihdon yhteiskäyttöinen palvelukerros. Yhteistä näille toteutuksille on se, että niiden ympärillä ja niiden peruspalveluja ja tietoja käyttäen voisivat palveluja rakentaa niin yksityiset, puolijulkiset kuin julkiset palveluntarjoajat. Lain tarkoituksena on säätää näiden alustojen rajaresurssien määrittelijäksi työ- ja elinkeinoministeriön.

Muita valtakunnallisesti yhteiskäyttöisiä järjestelmiä ovat rakennerahastohankkeiden hallinnoinnissa rakennerahastokaudella 2014-2020 käytettävät EURA2014- ja TUKI2014-tietojärjestelmät, EURA 2014 on työ- ja elinkeinoministeriön omistama, ohjelmakauden 2014-2020 rakennerahastohallinnointiin tarkoitettu valtakunnallinen sähköisen asioinnin palvelukokonaisuus, mikä on rakennettu täyttämään hallintoviranomaisen sekä Euroopan komission rakennerahastohallinnoinnille asettamat vaatimukset täysin sähköisestä hankehallinnoinnista. Järjestelmässä asioidaan lakisääteisesti (8/2014, 23 §) pelkästään sähköisesti. Järjestelmää käyttävät hankehakijoiden ja -toteuttajien lisäksi hankkeita hallinnoivat viranomaiset (ELY-keskukset ja maakuntien liitot sekä ministeriöt). EURA 2014 toimii myös virallisena viranomaisten sähköisenä arkistona kaikille muodostamilleen asiakirjoille. Lisäksi EURA 2014 tuottaa rakennerahastojen hallinnointiprosessien yhteydessä syntyvän kaiken virallisen raportointitiedon sekä maksupyyntötiedot Euroopan komissiolle. Tuki 2014 on mm. EAKR-yritystukihankkeiden hallinnointiin osittain käytettävä tietojärjestelmä, mikä toimii EURA 2014 -järjestelmän ohjauksessa ja josta siirretään EU-tason raportointia varten tarvittavat tiedot EURA 2014 -järjestelmään. Järjestelmä on käytössä ELY-keskuksissa.

Muita valtakunnallisia yhteiskäyttöisiä järjestelmiä olisivat esimerkiksi yhteisen asiakastiedon mahdollistavat asiakastiedonvaihdon järjestelmät sekä kaikkikanavaista valtakunnallista palvelutarjonnan yhdenvertaisuutta tukeva puhelinneuvonta ja kuvallisen etäpalvelun ratkaisut ja valtakunnallisesti -digitaalinen työmarkkinatori,

4 § Järjestelmälustojen ja – resurssien yhteisyys . Pykälässä säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö määrittäisi kasvupalveluja tukevien tietojärjestelmien rajaresurssit ja niiden käytön siten, että tietojärjestelmät olisivat yhteen toimivia ja yhteisesti käytettäviä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että ministeriöllä olisi kasvupalveluihin liittyvien alustojen omistajuus ja siten myös mahdollisuus antaa tietojärjestelmiin käyttöoikeuksia.

Tarkoituksena on määrittää kasvupalvelujen järjestelmälustoilla ja yhteisissä palvelukerroksissa palvelujen tuottamiseen tarvittavien järjestelmien ja toiminnallisuuksien kokonaisuutta ja tuon kokonaisuuden yhteen toimivuudeksi tarvittavia sääntöjä ja rajaresursseja. Alustan tai palvelukerroksen tarjoaja, maakunnat palvelujen järjestäjänä ja palvelutuottajat hyötyvät, kun osapuolten tarjoamat toiminnot ja palvelut ovat toisiaan täydentäviä ja yhteiskäyttöiseen järjestelmälustaan tai palvelukerrokseen saadaan uusia tuote-, palvelu- ja applikaatiokerroksia ja siten uutta asiakasarvoa. Laissa tarkoitetuilla järjestelmälustan ja palvelukerrosten rajaresursseilla tarkoitetaan yhteistoiminnallisia, juridisia, hallinnollisia ja toiminnallisia säännöksiä sekä teknisiä ohjelmistotyökaluja ja rajapintoja, jotka toimivat rajapintoina alustayrityksen ja kolmansien osapuolien välillä. Näitä rajapintoja tarvitaan, jotta laajempi, heterogeeninen joukko voi osallistua yhteensopivien alustan eri hyödykkeiden kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Rajaresursseilla kuvataan pyrkimystä alustan rajalla madaltaa eri palvelutuottajien kynnystä hyödyntää ja hyödyttää alustan tai ekosysteemin palveluita.

Kasvupalvelulaissa rajaresursseiksi käsitetään muun muassa arkkitehtuuri, erityisesti tietoarkkitehtuuri ja tietojen yhteentoimivuus, sopimukset ja jatkossa ohjelmalliset sopimusjärjestelyt lohkoketjujen tyyllisesti, ohjeistukset, ohjelmointirajapinnat, data, avoimen datan määrittely sekä my data-käsitteen mukaiset säännöt, alustapalveluun liittyvä ansaintalogiikka, oikeudet, mukaan lukien immateriaalioikeudet. Kasvupalveluiden alustat ja muut kasvupalveluja tuottavat järjestelmät tukeutuvat kaikessa mahdollisessa kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) palveluihin. KaPA sekä sen säännöt muodostavat siten kiinteän osan rajaresursseista.

5. luku Alueiden kehittäminen

1 § Alueiden kehittäminen ja sen tavoitteet. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin, että alueiden kehittäminen on laaja-alaista ja monitasoista toimintaa, joka perustuu eri perustuu eri toimijoiden yhteisiin tavoitteisiin ja vuorovaikutukseen. Se sisältää sekä laajan, yhteiskunnallisen päätöksenteon aluevaikutuksia arvioivan näkökulman että erityisesti aluekehitykseen suunnatut toimet ja resurssien käytön. Pykälän 2 momentin mukaan alueiden kehittämisen tavoitteena olisivat: vahvistaa alueiden uudistumista ja tasapainoista kehittymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä;

- 1) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinvoimaa ja kasvua tukevaa elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa;
- 2) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 3) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöönottoon kestäväällä tavalla;
- 4) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria;
- 5) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Aluekehittämisen tavoitteita tarkennettiin viimeksi pääministeri Sipilän hallitusohjelman ja valtioneuvoston keväällä 2016 hyväksymän aluekehittämispäätöksen perusteella vuonna 2016 (HE 54/2016). Aluekehittämispäätöksen yhtenä painopisteenä on elinvoiman vahvistaminen ja kasvun lisääminen. Siksi tarkistuksessa korostettiin alueiden uudistumista sekä korostettiin sitä, että tavoitteena on vahvistaa ja monipuolistaa alueiden elinvoimaa ja kasvua tukevaa elinkeinorakennetta. Tavoitteiden tarkistaminen tulee ajankohtaiseksi viimeistään seuraavien eduskuntavaalien jälkeen uuden hallitusohjelman perusteella vuonna 2019. Aluekehittämisen tavoitteita tarkennetaan käytännön toiminnan tasolle ja toteutetaan valtakunnallisissa ja maakuntien aluekehittämiseen liittyvissä päätöksissä ja ohjelmissa.

2 § Vastuu alueiden kehittämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan vastuu alueiden kehittämisestä olisi maakunnilla ja valtiolla. Maakunta toimisi tehtävässään aluekehittämisviranomaisena. Voimassa olevan alueiden kehittämistä koskevan lain (7/2014) mukaan aluekehittämisen vastuu on kunnilla ja valtiolla sekä kuntien puolesta tehtävää hoitavilla maakuntien liitoilla aluekehittämisviranomaisina. Esityksen mukaan vastuu alueiden kehittämisestä säilyisi valtion vastuu osalta ennallaan, mutta alueilla vastuu siirtyisi hallituksen linjauksen mukaan kunnilta perustettaville maakunnille. Kunnilla säilyisi kuitenkin yleiseen toimivaltaan liittyen alueiden kehittämisen kannalta tärkeitä osa-alueita, kuten elinvoimaan ja fyysiseen toimin-

ta ympäristöön, kulttuuriin, koulutukseen ja paikalliseen kehittämiseen liittyviä tehtäviä. Kuntien rahoitusratkaisusta riippuen kunnat ovat myös merkittäviä alueiden kehittämisen hanketoiminnan rahoittajia ja toteuttajia seä yhteistyön kokoajia. Kunnat ovat myös Euroopan unionin lainsäädännön mukaan merkittäviä Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin kumppaneita.

Vastuun jakautuminen valtion ja maakuntien kesken sekä tehtävien tarkempi määrittely säädettäisiin tässä pykälässä. Aluekehittämismääräyksen tehtävä käsittää yleisen vastuun maakunnan kehittämisestä, joka määritellään maakuntalain (xxx/yyyy) 6 pykälässä.

Pykälän 2 momentin perusteella työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta sekä valmistelisi valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet (aluekehittämispäätös) ja kansalliset rakennerahasto-ohjelmat yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien sekä muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtioneuvoston ohjesäännön mukaan työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu alueiden kehittäminen. Alueiden kehittäminen on luonteeltaan laaja-alaista sekä sisällöltään että toimijoiltaan, joten työ- ja elinkeinoministeriön keskeisenä tehtävänä on alueiden kehittämiseen liittyvien asioiden yhteensovittaminen ja yhteistyön koordinointi. Yhteistyötä tehdään muun muassa ministeriöiden, maakuntien, kuntien, järjestöjen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tämä yhteistyö vastaisi nykyisin eri tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi keskeisten aluekehittämiseen liittyvien asiakirjojen valmistelusta. Ministeriö vastaisi hallituskaudeksi laadittavien aluekehittämispäätöksen sekä kansallisten rakennerahasto-ohjelmien valmistelussa kumppanuudessa ja yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien sekä muiden alueiden kehittämisen tai muutoin ohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Rakennerahastoja koskevat tehtävät koskevat ohjelmakautta 2014–2020.

Pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi myös jäsenvaltiolle kuuluvasta vastuusta rakennerahasto-ohjelmassa, Euroopan unionin ulkorajayhteistyön ja Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmissa sekä vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston osalta.

Lisäksi pykälän 4 momentin perusteella työ- ja elinkeinoministeriö hoitaisi Euroopan unionin rahasto-ohjelmien kansallisia hallinto- ja toimentamismääräyksen tehtäviä siltä osin kuin niitä ei ole siirretty välittävien toimielimien tehtäviksi. Ministeriö sovittaisi yhteen maakuntien aluekehittämistehtävään liittyvien maakuntaohjelmien valmistelua ja toimeenpanoa. Ministeriön tehtävä rajoittuisi kuitenkin vain menettelyiden ja aikataulujen ja muiden käytännön asioiden yhteensovittamiseen ei esimerkiksi maakuntaohjelmien varsinaisiin sisältöihin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että maakunnat vastaisivat alueellaan aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja maakunnan yleisestä kehittämisestä

sekä siihen liittyvästä yhteistyöstä valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien kanssa sekä tarvittaessa muiden maakuntien kanssa. Maakunta kehittäisi alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet. Maakunta vastaisi myös ennakkoinnin yhteensovittamisesta niin, että ennakkointiin käytettävät resurssit hyödynnettäisiin mahdollisimman tehokkaasti.

Maakunnan tehtävä vastata aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta liittyvä pykälän 1 momentin mukaiseen maakunnan aluekehittämisen tehtävään. Aluekehittämisen tehtävä on tarkoitettu tulkittavan laajasti. Osin tehtävistä säädetään tässä laissa. Lisäksi aluekehittämisen tehtävään sisältyy vastuu kehittää aluettaan sen omista lähtökohdistaan sen mukaan kuin se katsotaan tarpeelliseksi. Alueiden kehittämiseen liittyvät tehtävät ovat monipuolisia ja niitä ovat toteuttamassa useat eri tahot. Tämän vuoksi on tärkeää, että kehittämistyötä tehdään yhdessä eri toimijoiden kanssa. Keskeisiä toimijoita ovat kunnat, valtion viranomaiset ja erilaiset järjestöt sekä alueen yrittäjät. Yhteistyökumppanit määräytyisivät kuitenkin käsiteltävän asian mukaan, esimerkiksi kaupunkien ja maaseudun paikallisesta kehittämisestä vastaavat organisaatiot ovat kuntien ohella merkittäviä paikallisen toiminnan kehittäjiä. Maakunnan keskuskaupunkien vaikutus maakunnan elinkeinoelämään on keskeinen ja maakunnan ja keskuskaupungin yhteistyö on välttämätöntä molempien osapuolten tehtävien hoitamiseksi. Koska maakunnan kehitys perustuu paljolti siihen, että koulutuksen suunnittelussa huomioidaan myös alueen tarpeet, on yhteistyö yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa tärkeää. Lapin maakunnassa yhteistyön saamelaiskäräjien kanssa olisi oltava sillä tavoin säännönmukaista, että saamelaiskäräjillä olisi perustuslain mukainen mahdollisuus vaikuttaa omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeviin asioihin. Momentissa esitetty maakunnan tehtävä kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä perustuu käytännössä alueen kehityksen ennakkointiin, seuraamiseen ja arviointiin. Momentin mukaan ennakkoinnin yhteensovittaminen kuuluisi maakunnan tehtävään. Ennakointityö on aikaisemmin ollut jakautunut muun muassa maakuntien liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välillä, jota liitot ovat sitten sovittaneet yhteen. Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten alueellisten ennakointitehtävien kokoaminen maakunnan tehtäväksi antaisi jatkossa hyvät puitteet alueellisen ennakointityön selkeytymiselle ja sisällön monipuolistumiselle. Maakuntalain 6 pykälän 10 kohdassa maakunnan tehtäväksi on määrätty lisäksi koulutustarpeiden ennakointi.

3 § Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelman hallinnointi. Pykälän 1 momentin mukaan rakennerahasto-ohjelmalla tarkoitettaisiin kulloinkin voimassa

olevaa Suomen rakennerahasto-ohjelmaa kuten tällä hetkellä esimerkiksi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaa ja Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmia koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännöksiin. Tämä pykälä on kokonaisuudessaan sidoksissa kulloinkin voimassa oleviin rakennerahasto-ohjelmiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö toimisi rakennerahasto-ohjelman hallinto- ja todentamisviranomaisena. Näistä tehtävistä säädetään pääosin Euroopan unionin lainsäädännössä, tässä laissa tai muussa lainsäädännössä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriön valtiovarain controller –toiminto hoitaisi Euroopan unionin lainsäädännön mukaiset veloitteet. Lisäksi se vastaisi yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastusviranomaiset tehtävistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valtiovarainministeriön valtionvarain (controller) –toiminnon yhteydessä toimiva tarkastusviranomaisen hoitaisi sille Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa ja rahoituslaissa säädetyt tehtävät. Se vastaisi myös yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastusviranomaisen tehtävistä.

Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin välittävän toimielimen tehtävät yleisellä tasolla. Näitä ovat tuen myöntäminen, maksaminen ja seurantaan liittyvät tehtävät. Tarkemmin niistä säädettäisiin rahoituslaissa (xxx/yyyy). Momentissa nimettäisiin välittävät toimielimet, joita ovat maakunnat, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä Innovaatorahoituskeskus Tekes.

4 § Maakunnan yhteistyöryhmä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että maakunnassa tulee olla aluekehittämispäätöksen, maakuntastrategian ja maakuntaohjelman, alueen kehittämiseen vaikuttamiseen vaikuttavien muiden suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja Euroopan unionin osarahoittamisen ohjelmien toimeenpanon strategisesta yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän keskeisenä tehtävänä olisi lisäksi toimia yleisasetuksen 5 artiklan mukaisena kumppanuuselimenä. Myös jäsenistön kokoonpanoon sovelletaan yleisasetuksen 5 artiklan säännöksiä. Pykälän mukaan yhteistyöryhmän ja sen jaoston jäsenien sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta sekä vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä. Selkeyden vuoksi säädettäisiin myös siitä, että maakuntaan pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan valita yhteistyöryhmän jäseneksi.

5 § Alueiden kehittämisen painopisteet ja maakuntaohjelma. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä. Kukin hallitus voisi tarpeen mukaan tarkistaa oman hallituskautensa aikana painopisteitä, tarkastelua ei kuitenkaan olisi välttämätöntä sitoa hallituskauteen. Työ- ja elinkeinoministeriön olisi aloitettava aluekehittämispäätöksen valmistelu, jos hallitusohjelma sitä edellyttää. Painopisteet sisältäisivät valtakunnallisen osion sekä maakuntakohtaiset osiot, jotka koskisivat sitä, miten kullakin alueella toimeenpantaisiin valtakunnallisia painopisteitä ja mitkä olisivat niiden keskeiset toimenpiteet. Aluekehittämispäätöksen valtakunnallinen osio valmisteltaisiin poikkihallinnollisesti eri ministeriöiden kanssa sekä maakuntakohtaiset osiot yhteistyössä myös maakuntien kanssa. Valmistelumenettelyyn kuuluisivat myös laajemmat sidosryhmäkuulemiset.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunta laatisi maakuntalain 35 §:ssä säädetyn maakuntastrategiaan pitkän aikavälin tavoitteiden lisäksi maakuntaohjelman, joka tarkentaisi maakunnan aluekehittämiseen liittyvien tehtävien toimeenpanoa lähivuosina. Maakuntaohjelma valmisteltaisiin yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelisi saamelaiskäräjät. Maakuntastrategiaa tarkentavan maakuntaohjelman laatiminen on sitä aluekehittämistehtävää, josta maakunta vastaa. Maakuntaohjelmalla kuvattaisiin maakuntastrategiaa tarkemmin niitä tavoitteita ja painopisteitä, joilla maakunnan aluekehittämistä toimeenpantaisiin eri viranomaisten toimesta lähivuosien aikana. Valtakunnallisen alueiden kehittämisen kokonaisuuden kannalta olisi tärkeää, että maakuntaohjelmassa tarkasteltaisiin alueen kehittämiseen keskeisesti vaikuttavia osa-alueita kuten kasvupalvelujen, hyvinvoinnin, osaamisen, elinvoiman sekä saavutettavuuden kehittämistä maakunnassa sekä lisäksi sillä edistettäisiin maakunnan toimijoiden välistä yhteistyötä. Tarkoituksena on, että maakuntaohjelmalla vaikuttettaisiin maakunnan alueella toimivien viranomaisten toimenpiteisiin. Maakuntaohjelma on osa aluekehittämisjärjestelmää, mutta sen laatimisesta, sisällöstä ja toimeenpanosta päättää maakunta.

Pykälän 3 momentissa esitetään, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä aluekehittämispäätöksen valmistelusta ja sisällöstä. Tarkoituksena olisi, että maakuntaohjelmat laadittaisiin maakuntien välisen vertailtavuuden vuoksi samanaikaisesti maakuntastrategioiden perusteella pääsääntöisesti maakuntavaltuuston toimikausittain ja niitä voitaisiin tarkistaa tarpeen mukaan kuten nykyisinkin.

6 § Sopimusmenettelyt. Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi pykälässä ehdotetaan nykyisen alueiden kehittämislain (7/2014) 45 §:n mukaisen sopimusmenettelyn jatkamista. Pykälää tarkennettaisiin siltä osin, että sopi-

mukset laadittaisiin alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Määrittely olisi laajempi kuin nykyinen säännös, jonka mukaan sopimukset laadittaisiin aluekehittämishjelmien ja –suunnitelmien toteuttamiseksi.

7 § Aluejaot. Pykälässä säädettäisiin aluejaoista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II tukialueiksi. Aluejako tapahtuisi pääasiassa kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kuntien osien muodostamien alueiden pohjalta. Alueita määritettäessä otettaisiin huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä (NUTS) ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä tarkemmalla tasolla ainakin työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet. NUTS-aluejaolla tarkoitetaan eurooppalaista tilastollista alueluokitusta (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), jonka mukaisesti laaditaan kaikki Euroopan unionin yhteiset alueelliset tilastot. Suomen NUTS-aluejaossa Manner-Suomi ja Ahvenanmaa muodostavat NUTS 1 -aluetason ja suuralueet NUTS 2 -tason. Hallinnollisista rajoista riippumattomalla alueluokituksella tarkoitetaan menettelyä, jolla luokitellaan alueet paikkatietoihin perustuen ja kuntarahoista riippumatta kaupunki- ja maaseututyyppeihin. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tukialueisiin määräämisen yleisistä määräämis- ja jakoperusteista.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi määrätä äkillisiksi rakennemuutosalueiksi sellaiset alueet, joihin on kohdistunut voimakkaita työpaikkavähennyksiä tai muita äkillisiä alueen talouteen vaikuttavia seikkoja. Äkilliseksi rakennemuutosalueeksi voitaisiin määrätä määrääjäksi alue, jossa työpaikat ovat vähentyneet merkittävästi teollisuuden tai palvelutuotannon tai muun rakennemuutoksen seurauksena. Alueella tarkoitettaisiin kuntaa tai työssäkäyntialuetta, johon vaikutukset pääasiassa kohdistuisivat. Koska aluejakopäätöksillä olisi suora vaikutus eri alueilla sallittuihin tukitasoihin, niistä päättäisi valtioneuvosto. Säännös vastaa nykyistä lakia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kuten nykyisin saaristo-alueiden määräämisestä tukialueiksi.

6. luku Erinäiset säännökset

1§ Suunnittelu, kehittäminen ja yleinen ohjaus. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin, että kasvupalvelujen yleinen ohjaus ja strateginen kehittäminen kuuluisivat työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriö vastaisi valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa.

Pykälän 2 momentin perusteella maakunnat vastaisivat laissa säädettyihin palvelukokonaisuuksiin sisältyvistä palveluista sekä suunnittelisivat niiden järjestämisen ja tuottamisen. Tähän kuuluvia järjestämistehtäviä sekä suunnittelu ja kehittämistehtäviä voidaan osoittaa maakuntien yhteistyöelimille ja tuottamistehtäviä maakuntien yhdessä omistamille yhtiöille. Maakuntien ja valtion yhteisillä palvelukeskusyhtiöillä on myös keskeinen rooli sekä maakuntien sopimien yhteisten keskeisten toimintamallien että valtakunnallisten digitaalisten toimintamallien suunnittelussa, kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Maakuntien, palvelukeskusyhtiöiden ja valtion hyvä keskinäinen vuoropuhelu on keskeistä.

Pykälän 3 momentin mukaan maakunnan olisi myös arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri asiakasryhmiin. Maakunnan olisi lisäksi suunnittelussaan asetettava kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät elinkeinojen kehittämistä, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistävät valtakunnallisiin tavoitteisiin pohjautuvat tavoitteet sekä määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot.

Pykälän 4 momentin perusteella maakunta osallistuisi kansalliseen kasvupalveluiden kehittämiseen sekä toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa

2 § Kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet. Pykälän 1 momentin mukaan maakuntalain (xxxx / yyyy) 35 §:ssä säädetyn maakuntastrategian pitkän aikavälin tavoitteiden lisäksi valtioneuvosto voisi tarvittaessa vahvistaa kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet, joissa määriteltäisiin maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien kasvupalvelujen osalta ainakin:

- 1) tavoitteet palvelujen yhteensovittamisen ja yhdenvertaisen saatavuuden, valinnanvapauden, ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi;
- 2) yleiset linjaukset yhteisistä järjestelmistä ja eri tuotantotapojen hyödyntämisestä sekä tiedonhallinnan kehittämiskohteista.

Tavoitteita ei olisi välttämätöntä vahvistaa yhdessä vaan tarvittaessa voitaisiin vahvistaa vain kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet ja tukeutua aluekehityksen osalta 5 luvussa tarkoitettuihin mekanismeihin. Jos työ- ja elinkeinoministeriö katsoisi sen tarpeelliseksi, tavoitteet voisivat kuitenkin olla myös yhteiset.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö valmistelisi ehdotuksen 1 momentissa §:ssä tarkoitetuiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi yhteistyössä maakuntien kanssa.

3 § Alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunta. Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimisi alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunta. Sen tarkoituksena olisi sovittaa yhteen ja linjata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta sekä edistää siihen liittyen alueiden kehittämistä keskeisesti vaikuttavien osa-alueiden kuten kasvupalvelujen hyvinvoinnin, osaamisen, kotoutumisen, elinvoiman sekä saavutettavuuden strategisten linjausten toteuttamista sekä lisäksi edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä. Näillä tarkoitetaan erityisesti alueiden kehittämisen kannalta keskeisiä ministeriöitä sekä maakuntia ja muita tahoja. Neuvottelukunta kokoaisi ja välittäisi tietoa alueiden kehityksen tilasta ja kehittämistarpeista. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi ja seurata sekä ennakoita alueiden kehitystä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta. Lainsäädännön yhteensovittamiseksi sekä normien purkamiseksi neuvottelukunta käsittelee myös alueiden kehittämiseen liittyvät keskeiset lainsäädäntöhankkeet. Maakuntalain 14 §:ssä on tarkoitus säätää maakuntatalouden neuvottelukunnasta, joka kokoontuisi julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä sekä tarvittaessa. Tämän lisäksi tarvittaisiin kuitenkin hallinnonalan yhteinen neuvottelukunta, joka mahdollistaisi laaja-alaisen kasvupalvelujen ja aluekehittämisen strategisen tason kehitystyön, johon voisivat osallistua keskus- ja aluehallinnon lisäksi myös järjestöjen edustajia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto asettaisi neuvottelukunnan ja määräisi sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi neuvottelukunnan jäsenistön muutoksista. Neuvottelukunta voisi asettaa jaostoja käsittelemään esimerkiksi tarkempaa valmistelua vaativia aiheita, kuten uuteen rakennerahastokauteen tai kasvupalvelujen kehittämiseen liittyviä asioita. Koska neuvottelukunnan tarkoitus on olla eri hallinnonalojen ja maakuntien välinen yhteistyöelin, on perusteltua, että sen nimittäisi valtioneuvoston yleisistunto. Neuvottelukunnalla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan sen tavoitteena on olla merkittävä yhteistyömuoto uudessa hallintorakenteen tilanteessa.

Pykälän 3 momentissa olisi neuvottelukuntaa koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä.

4 § Valtion ja maakuntien välinen yhteistyö. Pykälän 1 momentin mukaan valtio ja maakunnat neuvottelisivat vuosittain alueiden kehittämisestä ja sen painopisteistä. Kyse olisi valmistavasta menettelystä, jossa ei tehdä sitovia ratkaisuja tai päätöksiä. Neuvotteluiden pohjana käytettäisiin muun muassa aluekehittämisen valtakunnallista ja maakuntakohtaista tilannetta, hallitusohjelmaa ja hallituksen aluekehittämispäätöstä. Aluekehityksen tilannekuva kootaan työ- ja elinkeinoministeriössä neuvotteluihin osallistuvien osapuolten toimittaman aineiston pohjalta. Tarvittavia aineistoja olisivat esimerkiksi ministeriöiden toimittamat oman hallinnonalansa selvitykset ja arvioinnit sekä valtakunnallisesta että maakunnallisesta kehityksestä ja kehittämistarpeista. Lisäksi maakunnat toimittaisivat neuvotteluja varten tietoja alueensa tilanteesta ja uudistamistarpeista. Neuvottelujen ala olisi laaja ja kattaisi kasvupalveluiden lisäksi, ainakin kotouttamiseen, osaamiseen, elinvoimaan, saavutettavuuteen ja elinympäristöön liittyviä asioita. Neuvotteluissa ei käsiteltäisi yksittäisiä erilliskysymyksiä vaan laajakantoisia, ajankohtaisia, toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittäviä asioita ja tavoitteita. Nämä neuvottelut käytäisiin ennen maakuntalain 13 §:ssä tarkoitettuja neuvotteluja ja niiden tarkoituksena olisi maakuntalain tarkoittamien neuvottelujen tukeminen sekä valtioneuvoston ja maakuntien välisen yhteistyön edistäminen. Neuvottelut edesauttaisivat valtion ja maakuntien sisällöllistä valmistautumista maakuntalain 13 §:n mukaisiin neuvotteluihin, joiden tavoitteena on erityisesti varmistaa kustannuskehityksen hallinta maakunnissa. Tämän pykälän tarkoittamien neuvottelujen painopiste olisi eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteen sovittamisessa ja yhteisen näkemyksen löytämisessä alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä eri maakunnissa. Aluekehittämisen yhteisillä neuvotteluilla vähennettäisiin tarvetta mahdollisille erillisneuvotteluille. Neuvottelut käytäisiin ennen maakuntalain mukaisia neuvotteluja ja niiden aineisto olisi ministeriöiden käytettävissä niiden valmistellessa toimialansa tehtävien ja kustannusten arviointia maakuntalain mukaisiin neuvotteluihin. Pykälässä määritelty sisällöllinen neuvottelu olisi siten yksi osa maakuntien maakuntalain mukaista talousohjauksen ja julkisen talouden suunnittelun kokonaisuutena.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö aluekehittämisestä vastaavana ministeriönä johtaisi neuvottelujen valmistelua. Alueiden kehittäminen on useita hallinnonaloja koskevaa toimintaa, joten niiden toimenpiteiden samansuuntaisuuden ja yhteensopivuuden varmistamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että vuoropuheluun osallistuisivat samanaikaisesti aluekehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt, ainakin valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi neuvottelujen valmistelun koordinoinnista ja sen edustaja toimisi neuvottelujen puheenjohtajana eikä koordinaativastuulla ole tarkoitus kaventaa muiden ministeriöiden roolia ja vastuuta omissa asioissaan.

Pykälän 3 momentin mukaan neuvotteluissa käsiteltäisiin aluekehitystä tukevien kasvupalvelujen palvelurakenteen kehittämistä. Neuvottelujen tarkoituksena olisi myös edistää palvelurakenteen kehittämistä informaatio-ohjauksen avulla, joten neuvotteluissa käsiteltäisiin maakunnan kasvupalvelujen keskeisiä tavoitteita sekä palvelutuotannon työnjakoa ja maakunnan yhteistoimintaa muiden maakuntien kanssa. Neuvotteluissa voitaisiin tarkastella myös maakunnan omavalvonnan toteutumista. Neuvotteluissa arvioitaisiin lisäksi valtakunnallisten kasvutavoitteiden toteutumista, maakunnan palvelujen kehitystä ja alueellisia kehittämistarpeita, toimintaympäristön ja palvelujen tarpeen muutoksia sekä tuottavuuden lisäämistä. Neuvotteluissa voitaisiin käsitellä myös muita kasvupalvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä asioita.

5 § Palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi. Pykälän mukaan työ- ja elinkeinoministeriö seuraisi palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain. Ministeriö voisi tarvittaessa pyytää yhdeltä tai useammalta maakunnalta selvityksen, jossa tarkastellaan kasvupalvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta sekä arvioitua tulevaa kehitystä. Lisäksi selvityksessä voitaisiin pyytää arvioimaan maakunnassa toteutettavia kustannusten hallinnan kannalta välttämättömiä toimenpiteitä ja mahdollisia muita toimenpiteitä, joilla kasvupalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu voidaan valtionrahoituksella ja muulla tulo-rahoituksella turvata.

6 § Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kasvupalvelujen järjestämisen ja palvelurakenteen valvonta ja valvontaan liittyvä ohjaus kuuluisivat työ- ja elinkeinoministeriölle tai lailla erikseen nimetylle muulle viranomaiselle. Työ- ja elinkeinoministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin ja maakuntien laitoksiin. Arviointikäynnin käsite olisi laaja, jolloin se soveltuisi myös laatu-järjestelmien auditointeihin / arviointeihin ja mahdollistaisi mekanismit, joilla todennettaisiin valtakunnalliset kriteerit, käytäisiin läpi omavalvonnan tulokset ja tunnistettaisiin hyviä käytäntöjä. Arviointikäynnin ulkopuolelle on rajattu yksityiset palveluntuottajat.

Pykälän 2 momentin mukaan kasvupalvelujen lainmukaisuuden valvonta kuuluisi uudelle maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavalle Valtakunnalliselle virastolle (LUOVA).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että siltä osin kuin kasvupalveluja toteutetaan Euroopan unionin rahoituksella, työ- ja elinkeinoministeriö valvoisi toimintaa hallintoviranomaisena.

7§ Hallintomenettely ja julkisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kasvupalveluja tuottavan maakunnan ja kunnan määräysvallassa olevan yksikön ylläpitäjän toimintaan sovelletaan hallintolakia tämän lain mukaisessa toiminnassa myös silloin, kun palvelun tuottaja on osakeyhtiö, yhdistys tai muu yhteisö. Hallintolain esteellisyyssäännöksiä sovelletaan kuitenkin kaikessa palvelun tuottajan toiminnassa. Mainitun lain 28 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohtaa sovelletaan palvelun tuottajaan sekä palvelun tuottajan muodostamaan kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuun konserniin kuuluvaan yhteisöön vain asiassa, jossa palvelun tuottajan ja yhteisön edut ovat ristiriidassa keskenään tai jossa asian tasapuolinen käsittely sitä edellyttää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että edellä tarkoitettujen palvelun tuottajan tämän lain mukaisen toiminnan julkisuuteen sovellettaisiin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Säännöksessä on rajattu julkisuuslain soveltuvuus vain julkisomisteisiin yhtiöihin. Tätä voidaan perustella kasvupalvelujen luonteella sekä erityisesti sillä, että kasvupalvelut on tarkoitettu tuottamaan ensisijaisesti markkinamekanismeilla ja vasta viimesijaisesti julkisesti.

Valmistelun yhteydessä ei ole nähty perusteita sille, että eri palveluja tuottaviin yksityisiin toimijoihin sovellettaisiin julkisuuslain velvoitteita.

8 § Keskitetysti hoidettavat palvelut. Pykälässä säädettäisiin palveluista, jotka muualla laissa säädetyistä poiketen tuotettaisiin valtakunnallisesti ja joissa järjestämisvastuu olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä. Tällaisia palveluita olisivat ensinnäkin työntekijän oleskelulupiin ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupiin liittyvät tehtävät, joista säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004). Työntekijän oleskelulupiin liittyviä tehtäviä ovat yhteistyö työmarkkinajärjestöjen kanssa (UlkL 71 §), työ- ja elinkeinotoimiston osapäätös työntekijän oleskelulupahakemukseen (UlkL 73 §), ennakkotieto työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä (UlkL 75 §) sekä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä pidättäytyminen (UlkL 187 §). Elinkeinonharjoittajan oleskelulupiin liittyviä ulkomaalaislain mukaisia tehtäviä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osapäätös elinkeinonharjoittajan oleskelulupahakemukseen (UlkL 76 §) sekä toimivalta myöntää elinkeinonharjoittajan oleskelulupa (UlkL 84 §).

Edellä mainittuihin tehtäviin viitattaisiin lain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa, jossa säädettäisiin julkisista hallintotehtävistä, jotka maakunnan tulee hoitaa (kohta 2). Ulkomaalaislain mukaiset hallintotehtävät poikkeavat muista pykälässä mainituista hallintotehtävistä siinä, että niitä hoidetaan keskitetysti. Ulkomaalaislain 85 §:n mukaan ulkomaalaislaissa säädettyihin tehtäviin ovat toimivaltaisia ulkomaisen

työvoiman liikkuvuuden kannalta merkittävimmissä kunnissa sijaitsevat työ- ja elinkeinotoimistot siten kuin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. TEM:n asetuksessa ulkomaalaislain nojalla säädettyihin tehtäviin toimivaltaisista työ- ja elinkeinotoimistoista (648/2012) säädetään, että näitä TE-toimistoja on mantereella kolme. Elinkeinonharjoittajan oleskelulupien osaratkaisut tehdään Uudenmaan ELY:ssä. Ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuden vuoksi on paikallaan, että myös vastaisuudessa näitä asioita voitaisiin hoitaa keskitetysti.

Toisaalta keskitetysti hoidettavia palveluita olisivat työntekijöiden kansainväliseen liikkuvuuteen liittyvät asiat. Näihin tehtäviin viitattaisiin lain 2 luvun 10 §:n 2 kohdassa. Keskeinen osa työntekijöiden kansainvälisen liikkuvuuden edistämisestä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/589, joka on annettu 13.4.2016 (ns. Eures-asetus). Asetuksen keskeinen tavoite on tehostaa ja yhdenmukaistaa Eures-verkoston toimintaa. Kullekin jäsenmaalle on asetuksessa annettu monia velvoitteita edistää tätä tavoitetta. Esimerkiksi asetuksen 21 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tuettava koordinoitua toimintatavan kehittämistä tukipalveluihin kansallisella tasolla. Lisäksi jäsenvaltion on nimettävä kansallinen koordinaatiotoimisto, joka pitää yhteyttä Euroopan koordinaatiotoimistoon (komissioon) ja muiden jäsenmaiden koordinaatiotoimistoihin. Tällä hetkellä Suomen kansallinen koordinaatiotoimisto on työ- ja elinkeinoministeriö. Eures-verkoston yhdenmukaisen toiminnan varmistamiseksi on siten perusteltua, että vastaisuudessakin Eures-verkoston palvelut tuotettaisiin valtakunnallisesti ja että järjestämisvastuu olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä.

Pykälässä mainittujen palvelujen keskitetyn hoitamisen varmistamiseksi pykälässä säädettäisiin myös, että työ- ja elinkeinoministeriö voi nimetä järjestäjäksi valitsemansa valtion viranomaisen tai maakunnan. Valmistelussa on tunnistettu kokoamistarpeita useissa maakuntien järjestämisvastuulle siirtyvissä tehtävissä ja tällaisia ovat ainakin TEM:n hallinnonalan valtakunnallisten teemojen mukaiset ESR-hankkeet ohjelmakauden loppuun, kasvupalvelujen valtakunnalliset verkko- ja puhelinpalvelut, kansainvälinen työnvälitys sekä siihen liittyvät Eures- ja oleskelulupatehtävät, Turun INTERACT-toimipiste ohjelmakaudella 2014 – 2020, jonka tehtävät ja henkilöstö siirretään Varsinais-Suomen ELY:stä maakuntaan sekä Pohjoiskalotin koulutussäätiö

9§ Pääkaupunkiseudun erilliskäytös. Pykälässä säädettäisiin pääkaupunkiseudulla sovellettavasta erilliskäytöstä kasvupalvelujen järjestämisessä. Pääkaupunkiseudun erilliskäytön toteutus perustuu yhden tai useamman kunnan järjestämisvastuuseen. Pykälän 1 momentin perusteella työ- ja elinkeinoministeriö valtuutettaisiin neuvottelemaan sopimus järjestämisvastuun siirtämisestä. Kasvupalvelujen kannalta on olennaista, että työssäkäyntialueet säilyvät kokonaisuuksina, joten säännöksessä varauduttaisiin siihen, että pääkaupunkiseudun kunnat ottaisivat yh-

dessä vastuun koko Uudenmaan maakunnan kasvupalveluista. Säännös mahdollistaisi kuitenkin myös sen, että kunnat tulisivat järjestämisvastuullisiksi vain osassa Uudenmaan maakuntaa ja maakunta vastaisi itse muusta osasta järjestämisvastuuta.

Pykälän 1 momentissa veloitettaisiin järjestämisvastuuta yhdessä ottavat kunnat muodostamaan kuntayhtymä kasvupalvelujen järjestämistä varten. Tällöin kuntien omistamat osakeyhtiöt voisivat osallistua kasvupalvelujen tuottamiseen samoin ehdoin kuin yksityisomisteiset toimijat. Niillä ei olisi sidosyksikköasemaa eikä muita kilpailuneutraliteettia rikkovia oikeuksia vaan ne toimisivat markkinoilla kilpailullisin ehdoin. Tähän tarkoitukseen muodostettavalla kuntayhtymällä olisi kuntalaissa (xxx/yy) säädetyistä poiketen oikeus toimia jäsenenä olevien kuntien aluetta laajemmalla toimialueella joka voisi kattaa koko Uudenmaan maakunnan.

Kasvupalvelujen järjestämisvastuun siirtäminen Uudenmaan maakunnalta pääkaupunkiseudun kunnille merkitsisi poikkeamista maakuntien itsehallinnosta ja rajoitaisi Uudenmaan maakunnan toimielinten toimivaltaa. Tämän vastapainoksi kunta tai kuntayhtymä olisi velvollinen järjestämään päätöksentekonsa siten, että maakuntavaltuusto tai muu tarkoituksenmukaiseksi katsottava ja maakuntavaltuustolta toimivaltansa saava maakunnan edustaja voisi osallistua kasvupalvelujen järjestämisestä ja niihin osoitettavien resurssien käyttämistä koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että jos kunnalle tai kuntayhtymälle siirrettävä järjestämisvastuu koskee koko Uudenmaan maakuntaa, on kasvupalvelujen sisällön ja kasvupalvelujen tuottamista koskevien päätösten valmistelussa järjestettävä Uudenmaan maakunnan osallistuminen tavalla, joka varmistaa maakunnan mahdollisuudet vaikuttaa maakunnan alueella järjestettäviin kasvupalveluihin. Osallistumisen toteutustapa riippuu mahdollisen erillISRatkaisun toteutuksesta, mutta siitä riippumatta maakunnan ja sen vaaleilla valittavien toimielinten vaikutusmahdollisuudet on turvattava.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset tulevat sisältymään maakuntauudistuksen II – pakettiin, osaksi koko uudistukselle yhteisinä ja osaksi tätä lakia koskevinä. Ne on sen vuoksi liitetty tähän kokonaisuuteen erillisenä osana, joka sisältää sekä sää-dösehdotukset että niiden perustelut. Tekninen toteutus varmistuu valmistelun edetessä.

ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA ANNETTAVAAN LAKIIN LIITTYVÄT VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

(Osaksi maakuntauudistuksen II-pakettia, ei erillislakia)

- Voimaantuloajat ovat alustavia arvioita ja ne on katsottava maakuntauudistuksen aikatauluja vastaaviksi
- Tämä luonnos todennäköisesti sisältää myös asioita, jotka ovat maakuntauudistukselle yhteisiä. Tällaiset kootaan maakuntalakupaketin valmistelussa ja poistetaan yksittäisistä voimaantulosäännöksistä.

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain (/) voimaantulosta sekä voimaanton edellyttämistä toimenpiteistä.

Perustelut

Pykälässä todetaan ehdotetun voimaantulolain tarkoitus. Lailla säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain (/) voimaantulosta sekä voimaanton edellyttämistä toimenpiteistä.

Maakunnilla pitää olla toimiva hallinto jo ennen maakunnallisten kasvupalveluiden järjestämistä siirtymistä niille. Lisäksi järjestämistehtävien siirtyminen tarkoittaa, että maakuntien palvelukseen siirtyy riittävä määrä henkilöitä näitä tehtäviä hoitamaan. Samoin toiminnan edellyttämät omaisuus- ja muut järjestelyt edellyttävät, että niiden siirtymisestä säädetään lailla.

2 §

Lain voimaantulo

Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettu laki (xxx/yy) tulee voimaan x päivänä y kuuta 201z .

Perustelut

Pykälässä säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain voimaantulon ajankohdasta. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty.

3 §

Järjestämismvastuun siirtyminen

Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaiset järjestämismvastuut siirtyvät valtiolta maakunnille 1 päivänä tammikuuta 2019.

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa aluekehittämisen ja kasvupalvelujen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes maakuntavaltuusto on valittu ja maakuntavaltuuston asettama maakuntahallitus on aloittanut toimintansa.

Perustelut

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevien maakunnallisten tehtävien järjestämismvastuiden siirtymisestä valtiolta maakunnille. Siirto tapahtuisi 1 päivänä tammikuuta 2019. Kyseisestä ajankohdasta lukien valtiolla ei enää olisi järjestämismvastuuta näistä siirtyvistä palveluista. Aluekehitystehtäviin ja kasvupalveluihin liittyvästä järjestämismvastuun jakaantumisesta valtion ja maakuntien kesken säädettäisiin kasvupalveluista ja aluekehityksestä annettavan lain 2 luvussa.

Maakunnan toiminnan käynnistämiseksi tarvitaan väliaikainen hallinto huolehtimaan niistä välttämättömistä valmistelevista toimista, joita olisi tehtävä lainsäädännön voimaantulon jälkeen, mutta ennen ensimmäisen vaaleilla valitun maakuntavaltuuston toimikauden alkamista. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, joka vastaisi aluekehittämisen ja kasvupalveluihin liittyvän toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes maakuntavaltuusto on valittu ja maakuntavaltuuston asettama maakuntahallitus on aloittanut toimintansa. Tämän jälkeen aluekehitystoiminnan ja kasvupalveluiden organisointi olisi maakunnan vastuulla.

4 §

Järjestämismvastuun siirtymistä edeltävät toimet

Työ- ja elinkeinoministeriö voi ryhtyä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaisten järjestämis- ja tuottamistehtävien eriyttämistä tarkoittaviin toimiin ennen järjestämismvastuun siirtymistä maakunnille. Tätä varten työ- ja elinkeinoministeriö voi perustaa yhtiöitä ja luovuttaa niiden osakekannan, luopua palvelutoiminnoista liikkeenluovutuksilla tai sopia palveluihin tarvittavan henkilökunnan siirtymisestä yksityisen työnantajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä. Ministeriö voi myös tehdä valtion palveluksessa olevan henkilön tai henkilöiden kanssa palveluntuotantoa koskevan sopimuksen, jonka osana kyseiset henkilöt irtisanoutuvat valtion pal-

veluksesta. Tällaisen sopimuksen kesto voi olla enintään kolme vuotta eikä se saa tuottaa yksinoikeutta sopimuksen tarkoittaman palvelun tarjoamiseen.

Perustelut:

Kasvupalvelujen luominen on monivaiheinen prosessi, jonka on arvioitu vievän jopa kymmenen vuotta. Tarvittavan lainsäädännön valmistelun ohella on syksyllä 2016 käynnistetty palveluja ja palvelukuvauksia koskeva valmistelu, jonka pohjalta varsinainen tehtävien uudelleen järjestely ja nykyisten virkатыönä tuotettavien palvelujen siirtäminen yksityisten toimijoiden tuotettavaksi voidaan käynnistää. Säännöksessä annetaan työ- ja elinkeinoministeriölle valtuus käynnistää kasvupalvelu-uudistus tarkoituksenmukaiseksi katsottavilla pilottihankkeilla, joilla erikseen valikoituvien ELY-keskusten ja / tai TE-toimistojen toiminnasta tuotteistettaisiin palveluja tai palvelukokonaisuuksia ja näitä pyrittäisiin irrottamaan valtionhallinnosta.

Uudistushankkeet tulisi toteuttaa maakuntauudistuksessa noudatettavia henkilöstön aseman ja oikeudet huomioon ottavia toimintatapoja vastaavin periaattein. Mikäli valtio itse yhtiöittää toimintoja, noudatetaan liikkeen luovutusta koskevia periaatteita eli henkilöstö siirtyy yhtiöihin vanhoina työntekijöinä ja entisin palkka- ja työsuhde- eduin. Mikäli valtio muodostaa toiminnoista erillisiä kokonaisuuksia ja luovuttaa niitä yksityisille toimijoille, noudatetaan samoin liikkeen luovutusta koskevia periaatteita. Kolmantena toteutusvaihtoehtona on siirtyminen palvelussuhteesta yrittäjäksi siten, että valtio tekee siirtyvän henkilön tai siirtyvien henkilöiden kanssa palvelujen ostamista koskevan sopimuksen, joka mahdollistaa toiminnan käynnistämisen ja turvaa yrittäjäksi siirtyvien aseman määräajaksi. Tällaisen sopimuksen enimmäiskesto ei kuitenkaan saisi ylittää kolmea vuotta eikä sopimus saisi tuottaa yksinoikeuksia palvelun tarjoamiseen. Tällä sekä varmistetaan toimintansa aloittavien maakuntien mahdollisuus järjestää kasvupalveluja oman harkintansa mukaisesti että estetään kilpailua rajoittavien sopimuskäytäntöjen syntyminen.

5 §

Valtion yksiköitä sitovien sopimusten ja vastuiden siirtäminen maakunnalle

Valtio siirtää maakunnalle alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden maakunnallisten tehtävien järjestämiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2019 lukien. Jos sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai jakaa, valtion ja maakunnan on sovittava sopimukseen liittyvän vastuun jakautumisesta.

Maakunta voi käyttää Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n, Valtorin ja Palkeiden toteuttamia hankin-tasopimuksia sekä Hansel Oy:n kilpailuttamien puitejärjestelyjä ja hankintasopimuksia x.x.20xx ulottuvan siirtymäkauden.

Perustelut

Pykälässä säädettäisiin valtiolta maakunnalle siirtyvistä sopimuksista ja vastuista.

Valtio siirtäisi maakunnalle maakunnallisiin alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen järjestämiseen liittyvät sopimukset 1.1.2019 lukien. Jos sopimus liittyisi myös valtion jäljelle jääviin tehtäviin eikä sitä olisi mahdollista siirtää tai jakaa, valtion ja maakunnan tulisi sopia, miten sopimukseen liittyvät vastuut jakautuisivat valtion ja maakunnan välillä sopimuksen voimassaoloajan. Joissakin tilanteissa jouduttaneen myös harkitsemaan sopimuksen irtisanomista, jos se sopimusehtojen mukaisesti on mahdollista ja taloudellisesti sekä muista syistä perusteltua.

Maakunnan vastuulle siirtyisivät erilaiset palvelujen ostoihin liittyvät sopimukset. Siirtyviin sopimuksiin lukeutuisivat siis muun muassa valtion solmimat sopimukset aluekehittämiseen ja kasvupalveluihin liittyvien maakunnallisten palvelujen tuottamisesta.

6 §

Markkinapuutteen toteaminen ja yhtiöittäminen

Maakunnan on selvitettävä kasvupalvelujen tarjontaan liittyvät markkinapuutteet 31.12.2020 mennessä.

Maakunnan on perustettava alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 3 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetut maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt 31.12.2021 mennessä, mikäli maakunta on todennut markkinapuutteen olemassaolon ja päättää tuottaa kasvupalveluja omana tuotantonaan.

Maakunnan on käynnistettävä kilpailulliseen monituottajamalliin perustuvat kasvupalvelut ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään 31.12.2023 mennessä. Tätä varten maakunta voi perustaa yhtiöitä ja luovuttaa niiden osakekannan, luopua palvelutoiminnoista liikkeenluovutuksilla tai sopia palveluihin tarvittavan henkilökunnan siirtymisestä yksityisen työnantajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä. Maakunta voi myös tehdä palveluksessaan olevan henkilön tai henkilöiden kanssa palveluntuotantoa koskevan sopimuksen, jonka osana kyseiset henkilöt irtisanoutuvat maakunnan palveluksesta. Tällaisen sopimuksen kesto voi olla enintään kolme vuotta eikä se saa tuottaa yksinoikeutta sopimuksen tarkoittaman palvelun tarjoamiseen.

Perustelut

Kasvupalvelujen kehittäminen markkinaehtoisesti ja kilpailullisesti tuotettavaksi kohtaa maakunnissa erilaisia haasteita sekä maakunnan olosuhteiden että kasvupalveluja koskevan maakuntien harkintavallan vuoksi. Siirtymäsäännöksellä varmistettaisiin, että maakuntien on kohtuullisella aikataululla edettävä palvelujen ja palvelutarpeiden arvioinnissa sekä palvelujen tuotannon uudelleen järjestämisessä.

Maakuntien tulisi kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana tehdä palvelujen tarjontaa koskevat ja mahdollisen markkinapuutteen toteamiseksi tarpeelliset toimenpiteet. Tämä edellyttäisi vähintään alustavaa harkintaa sen suhteen, minkälaisia palveluja maakunta aikoo järjestää ja miten eri palveluja resursoidaan. Palvelujen tarjontaa koskevat selvitykset voidaan tehdä esimerkiksi kilpailutuksilla tai tietyn palvelun tarjonnasta kiinnostuneiden kartoittamisella ilmoitusmenettelyn avulla. Näiden toimien pohjalta maakunnalla tulisi vuoden 2020 loppuun mennessä olla käsitys kilpailullisten palvelujen saatavuudesta ja niistä markkinapuutteista, jotka edellyttävät maakunnan oman tuotannon ylläpitämistä. Laki kasvupalveluista ja alueiden kehittämisestä edellyttää tällaisen maakunnan oman tuotannon yhtiöittämistä ja se tulisi tehdä vuoden kuluessa palvelujen tarjontaa koskevien selvitysten määräajan päättymisestä.

3. momentissa asetettaisiin maakunnille velvoite siirtyä kilpailullisiin kasvupalveluihin viivytyksittä markkinapuuteselvitysten jälkeen, mikäli niille osoittautuu olevan edellytykset. Kasvupalvelujen markkinat ja ainakin osaksi myös palveluntuottajat tulisivat kuitenkin olemaan erilaisia eri maakunnissa. Lisäksi maakuntien todennäköisesti olisi välttämätöntä toteuttaa kilpailullisuuden edellyttämiä yhtiöittämiä useammassa vaiheessa ja sitä kautta myös testata uusien palveluntuotannon tapojen toimivuutta. Siksi yhtiöittämisille ei ole katsottu mahdolliseksi asettaa täsmällistä aikataulua. Koko kasvupalvelutuotannon järjestämistä kilpailulliseksi koskeva maakunnan määräaika päättyisi kuitenkin vuoden 2023 lopussa eli maakunnilla olisi kaikkiaan viiden vuoden siirtymäaika toteuttaa tarvittavat yhtiöittämiset, liikkeenluovutukset ja muut järjestelyt sekä luopua muusta kuin markkinapuutteen toteamiseen perustuvasta omasta tuotannostaan. Viiden vuoden siirtymäaika on niin pitkä, että maakunnan tulisi sen puitteissa myös uusia palvelujen tarjontaa koskevat selvityksensä, mikäli maakunta aikoo tämän jälkeen tuottaa palveluja omien yhtiöidensä avulla.

7 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan Euroopan unionin rakennerahastokauden 2014-2020 sulkemiseen saakka sen mukaan mitä sulkemisesta säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä

- 1) Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston hallinnointiin ja toimeenpanoon alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 12 §:n säännöksiä
- 2) Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitean ja sen sihteeristön kokoonpanoon, jäsenistön asemaan ja toimintaan alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 14 ja 15 §:n säännöksiä
- 3) Kestävään kaupunkikehittämiseen alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 31 §:n säännöksiä

- 4) Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointiin alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 36-44 §:n säännöksiä

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan Euroopan unionin rakennerahastokautta 2014-2020 koskevan Euroopan unionin lainsäädännön mukaisen tukikelpoisuusajan päättymiseen saakka.

- 1) Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokoonpanoon ja tehtäviin sovelletaan alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 26 §:n säännöksiä
- 2) Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan sovelletaan alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 33 §:n säännöksiä
- 3) Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksentekoon ja hallintomenettelyyn sovelletaan alueiden kehittämisen ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 27 §: 4 ja 5 momenttia

Perustelut

Pykälässä säädettäisiin Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien ja vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta osarahoitettujen ohjelmien hallinnointiin tarvittavista siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännökset ovat tarpeen, jotta ohjelmien toteuttamiseen ei maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen vuoksi tulisi viivästyksiä kesken ohjelmakauden.

Pykälän 1 momentissa mainittujen ohjelmien hallinnointi säilyisi samanlaisena ohjelmien sulkemiseen saakka. Ohjelmien sulkemisen lopullista päivämäärää ei voida tässä vaiheessa tarkoin sanoa.

Pykälän 2 momentissa on listattu tarkemmin se asiat, joissa siirtymäsäännöksiä ei tarvitse noudattaa ohjelmien sulkemiseen saakka vaan joissa tehtävän luonteesta johtuen siirtymäsäännöksiä noudatetaan lyhyemmän aikaa. Näiden siirtymäsäännösten ehdotetaan olevan voimassa ohjelmien tukikelpoisuusajan päättymiseen saakka.